

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับโทษในคดียาเสพติดกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2560

Legal Problems to Blame Drugs on Human Dignity

Taweesak Bouampai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Mater of Laws

Department of Law

Pridi Banomyong faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2017

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับโทษในคดียาเสพติดกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

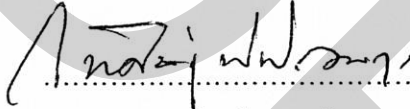
เสนอโดย นายทวีศักดิ์ บัวอำไพ

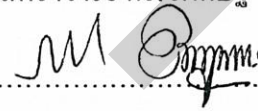
สาขาวิชา นิติศาสตร์

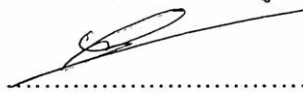
หมวดวิชา กฎหมายมหาชน

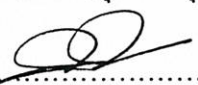
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปุ่น วิชชุไตรภพ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธาณี วรภัทร์)

คณะกรรมการปริทัศน์ พนมยงค์ รับรองแล้ว

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย รัตนเชื้อสกุล)

วันที่ ๒๐ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับโทษในคดียาเสพติดกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
ชื่อผู้เขียน	ทวิศักดิ์ บัวอำไพ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การลงโทษประหารชีวิต เป็นวิธีการลงโทษที่มีความรุนแรงมากที่สุด และมีมาตั้งแต่สมัยโบราณกาลตราจนถึงปัจจุบันนี้ โดยประเทศไทยก็ยังคงเป็นประเทศหนึ่งในโลกที่ยังคงใช้กฎหมายที่มีบทลงโทษประหารชีวิตกับทั้งคดีอาญาอุกฉกรรจ์ และคดียาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นการลงโทษเชิงนโยบายปราบปราม แม้ว่าจะมีเสียงคัดค้านจากประชาคมโลกและองค์การสหประชาชาติในเรื่องสิทธิมนุษยชน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้แล้ว แต่ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตอันเป็นการขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทกฎหมายใดจะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญเป็นอันใช้ไม่ได้ อีกทั้งยังไม่มีงานวิจัยที่น่าเชื่อถือใดๆ ที่บอกได้ว่าการมีโทษประหารชีวิตจะทำให้อาชญากรรมหรือการกระทำผิดกฎหมายลดน้อยลง อาชญากรรมจะน้อยลงได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความมีประสิทธิภาพขององค์กรต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรม แต่อย่างไรก็ดี ก็ยังคงมีอีกฝ่ายหนึ่งในสังคมไทยที่ยังต้องการที่จะให้คงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต เพราะคิดว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นการข่มขวัญผู้ที่กระทำความผิดให้เกรงกลัวต่อความตาย จึงอาจเป็นการยากที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตให้หมดไปจากประเทศไทย

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยอาจยังไม่สามารถยกเลิกโทษประหารชีวิตได้ทั้งหมด แต่การลงโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดให้โทษไม่ได้ช่วยให้ยาเสพติดลดลงไปจากสังคมไทยได้ เพราะการมีอัตราโทษที่สูงยิ่งทำให้ราคาของยาเสพติดสูงมาก แต่มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำมาก ย่อมเป็นสิ่งที่ช่วยวนให้มีผู้ลักลอบผลิตและจำหน่ายยาเสพติดอยู่นั่นเอง และยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ การยับยั้งที่มีประสิทธิภาพที่สุดคือการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ขั้นตำรวจ อัยการและศาล

Thesis title	Legal Problems to Blame Drugs on Human Dignity
Author	Taweesak Bouampai
Thesis Advisor	Associate Professor Poom Chokmoh
Department	Laws
Academic Year	2017

ABSTRACT

Capital punishment is the extreme punishment practice which has been used from the beginning of recorded history until the very present days. Thailand is one of many countries that retain capital punishment for the serious lawsuit and narcotics litigation. This considered as the deterrence punishment. Despite the opposition from the global community and the United Nations regarding the issue of human rights and the fact that even.

The Constitution of the Kingdom of Thailand has certified the human dignity, the country, however, retain the capital punishment which contradicted to the nation's constitution. Constitution of Thailand is the supreme law of the state and the provisions of any law, rule or regulation, which are contrary to or inconsistent with this Constitution, shall be unenforceable. There is currently no known credible study which suggested that the capital punishment will prevent crime or reduce illegal actions. The factor which will determine the lower crime rate would be the efficiency of judicial administration organizations. Nevertheless, there are still the group of Thai people who display the demand of maintaining the capital punishment as they believe that the death penalty is the effective solution in intimidating the offenders to be scared of the death. This posed a challenge for the abolishment of the capital punishment from the country.

This thesis aims to indicate that, the complete removal of the capital punishment from Thailand might not be possible, and the death penalties in narcotics litigation cannot diminish the narcotics from its society. This is because of the fact that harsher the punishment is, the price of the narcotics will be higher but with very low production cost. This is the temptation for the criminals to secretly produce the narcotics and selling them to the people. The situation keeps going worse. The most efficient suppression strategy would be the enforcement of effective laws among the police, prosecutors, and the courts.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเรียบร้อยนั้น เนื่องจากได้รับความเกื้อกูลสนับสนุนจากหลายฝ่ายด้วยกัน โดยลำดับแรกสุดขอขอบพระคุณคณะครูอาจารย์ทุกท่านซึ่งได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ผู้ศึกษามาเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ ซึ่งได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดต่างๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตลอดจนแนวทางการศึกษาค้นคว้า และการวิเคราะห์หาปัญหาอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายังรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปุ่น วิชชุไตรภพ และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์ ซึ่งได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งมาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ตลอดจนให้ข้อคิด และชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่เอื้ออำนวยสถานที่ ให้วิชาความรู้ ตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่นสาขากฎหมายมหาชน ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์นี้มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าของผู้สนใจผู้วิจัย กราบเป็นกตเวทิตาคุณแด่บุพการี และผู้มีพระคุณทุกท่าน ส่วนความผิดพลาดและข้อบกพร่องใดๆ ผู้วิจัยขออ้อมรับ

ทวิศักดิ์ บัวอำไพ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	6
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการ รับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับโทษประหารชีวิต.....	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน.....	8
2.2 ความเป็นมาเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต.....	18
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต.....	25
2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต.....	38
2.5 โทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมตามระบบกฎหมายไทย.....	44
3. มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดโทษในคดีอาชญากรรม ของต่างประเทศและประเทศไทย.....	51
3.1 มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดโทษในคดีอาชญากรรม ตามกฎหมายระหว่างประเทศ.....	51
3.2 มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดโทษในคดีอาชญากรรมของต่างประเทศ.....	68
3.3 มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดโทษในคดีอาชญากรรมของประเทศไทย.....	82
4. วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ศึกษากรณีโทษประหารชีวิต.....	89

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.1 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรม กับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.....	89
4.2 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความเป็นอาชญากรรมร้ายแรงในคดีอาชญากรรม.....	93
4.3 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความเหมาะสมของชนิดอาชญากรรมซึ่งเป็นวัตถุ แห่งการกระทำความผิดซึ่งมีโทษประหารชีวิต.....	97
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	101
5.1 บทสรุป.....	101
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	103
บรรณานุกรม.....	105
ประวัติผู้เขียน.....	110

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การลงโทษตามกฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือของรัฐ เพื่อบำรุงรักษาให้ประชาชนภายในรัฐสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข โดยการบังคับพฤติกรรมของประชาชนภายในรัฐให้ปฏิบัติตามกรอบกฎเกณฑ์ของสังคมหรือกฎหมาย หากผู้ใดฝ่าฝืนและได้ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือรัฐย่อมต้องได้รับการลงโทษซึ่งมีอยู่หลายวิธี ขณะที่การลงโทษด้วยวิธีประหารชีวิต เป็นโทษที่มีความรุนแรงและเด็ดขาดที่สุด¹

อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 (The World War II) สิ้นสุดลง ประเด็นสิทธิมนุษยชนได้เป็นที่กล่าวถึงและถกเถียงกันในวงกว้าง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับโทษประหารชีวิต ซึ่งมีผู้ให้เหตุผลว่าเป็นการปฏิเสธสิทธิมนุษยชนขั้นสูงสุด เป็นการกำหนดโทษที่นำไปสู่ความผิดพลาดที่ไม่อาจแก้ไขและสิ้นเปลืองงบประมาณ² ดังนั้นเมื่อมีการกำหนดปณิญาสากลงว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้นมาเป็นแม่บทของสิทธิมนุษยชนที่นานาประเทศให้การรับรองแล้ว จึงได้มีการกำหนดสิทธิในการมีชีวิต (Right to Life) เป็นหลักการหนึ่งไว้ในปณิญาสากลงว่าด้วยสิทธิมนุษยชนด้วย³ สิทธิในการมีชีวิตถือว่าการประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อปณิญาสากลงว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพราะการมีชีวิตอยู่เป็นสิทธิที่มนุษย์ทุกคนพึงมีเสมอกัน โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพ ชาติพันธุ์ ศาสนา หรือชาติกำเนิด เป็นสิทธิที่ไม่อาจพรากไปจากบุคคลได้ โดยถือเสมือนเป็นเอกสิทธิติดตัวของทุกคน⁴

ด้วยเหตุนี้ทำให้มีประเทศต่างๆ จำนวนกว่า 100 ประเทศ ยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมด ด้วยเหตุผล 4 ประการคือ (1) การประหารชีวิตถือว่าขัดหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานใน

¹ ฐานปน แสนะบุตร, “สิทธิในการมีชีวิตกับโทษประหารชีวิตในประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), น. 7.

² เพิ่งอ้าง, น. 2.

³ ปณิญาสากลงว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 3 “ทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิตเสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตัวตน”

⁴ ศรีสมบัติ โขภระจักษ์ชัด และคณะ, เอกสารทางวิชาการประกอบการประชุมปฏิบัติการ โทษประหารชีวิตยังจำเป็นต่อสังคมไทยหรือไม่, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557), น. 5.

การมีชีวิตอยู่ซึ่งไม่ได้หมายความว่า จะยกเลิกหรือสนับสนุนให้คนกระทำผิดไม่รับโทษ เพียงแต่ เห็นว่าการประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่คุ้มค่า ไม่สมเหตุผล และยังเป็นการลงโทษที่โหดร้าย ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเสี่ยงต่อการประหารชีวิตคนบริสุทธิ์ (2) นักโทษประหารชีวิต โดยส่วนใหญ่เป็นคนจน คนด้อยโอกาส ซึ่งไม่มีเงินค่าจ้างทนายความที่มีฝีมือแก้ต่างในคดีให้กับ ตนเอง จึงไม่มีโอกาสในการที่จะต่อสู้คดีเพื่อให้ตนเองชนะได้ (3) ระบบยุติธรรมทางอาญาย่อมมีความเสี่ยงที่จะเกิดการเลือกปฏิบัติและตัดสินคดีที่ผิดพลาด ไม่มีระบบใดที่จะสามารถตัดสินได้อย่างเป็นธรรม สม่าเสมอ โดยอาจมีข้อบกพร่อง ในการที่จะจับผิดตัวหรือตัดสินผิดพลาด แต่หากเราตัดสินประหารชีวิตไปแล้ว เขาผู้นั้นจะไม่มีโอกาสได้อยู่ในโลกนี้ต่อไป และ (4) การประหารชีวิตไม่ได้เป็นแนวทางที่จะยับยั้งอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้จริงในสังคมให้มีความปลอดภัยหรือ ทำให้คนเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำผิดได้จริง แต่จะยิ่งทำให้สังคมเกิดความเลวร้ายมากขึ้น เพราะ เกิดพฤติกรรมเลียนแบบและการชั่งน้ำหนักว่าแม้มีการกำหนดโทษที่ร้ายแรงเอาไว้ แต่ก็คุ้มค่าต่อสิ่งที่คนกระทำ ดังนั้นจึงควรต้องหาหนทางอื่นมาแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมากกว่าการประหารชีวิต⁵

ขณะเดียวกัน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) หรือ ICCPR) กลับมิได้บัญญัติห้ามการลงโทษด้วยการประหารชีวิต แต่จำกัดโทษประหารชีวิตเฉพาะกรณีที่เป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่สุดเท่านั้น (The Most Serious Crimes) และห้ามมีการลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และห้ามมีการลงโทษประหารชีวิตสตรีมีครรภ์⁶ ทำให้ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติจำนวน 7 ประเทศ ยังคงมีการประหารชีวิตสำหรับการกระทำบางกรณีเป็นพิเศษมาก เช่น การกระทำผิดในภาวะสงคราม ประเทศจำนวน 48 ประเทศ อนุญาตให้มีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับความผิดอาญาทั่วไป แต่ไม่ได้มีการประหารชีวิตเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 10 ปี และมีความเชื่อว่า ประเทศดังกล่าวมีนโยบายไม่ประหารชีวิตหรือเป็นช่วงเวลาที่พักการลงโทษประหารชีวิต และประเทศอีกจำนวน 40 ประเทศ ยังคงมีโทษประหารชีวิตทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ⁷

⁵ เพิ่งอ้าง, น. 5.

⁶ น้ำแท้ มิบุญส้าง, “หลักการพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา,” วารสารธรรมศาสตร์, ปีที่ 33, ฉบับที่ 3, น. 52 (2557).

⁷ ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 4, น. 13.

สำหรับประเทศไทยนั้น ถึงแม้มีการนำหลักการด้านสิทธิมนุษยชนมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแทบทุกฉบับไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน โดยบัญญัติอยู่ในมาตรา 4 ความว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” และเพื่อให้มีผลบังคับใช้ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้แก่ประชาชนในชาติ และเป็นการปฏิบัติตามพันธกรณี เนื่องจากประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ และได้เข้าเป็นภาคีสันติสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนจำนวน 7 ฉบับ จากทั้งหมด 9 ฉบับ จึงทำให้เกิดพันธะผูกพันในการปฏิบัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รวมถึงสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และข้อตกลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการประชุมระดับโลกด้วย อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเป็น 1 ใน 40 ประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตทั้งทางกฎหมายและทางปฏิบัติ โดยโทษประหารชีวิตดังกล่าวบัญญัติอยู่ในกฎหมายต่างๆ โดยเฉพาะในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ปัจจุบันกำหนดโทษประหารชีวิตไว้รวมทั้งสิ้น 3 มาตรา ได้แก่ (1) กรณีผู้ผลิต⁸ นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 หากความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย⁹ ต้องระวางโทษประหารชีวิต¹⁰ (2) กรณีจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณ

⁸ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 “ผลิต” หมายความว่า เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปรุง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป สังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และให้หมายความรวมถึงการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุด้วย

⁹ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามปริมาณ ดังต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(1) เค็ทซ์โตรไลเซอร์ไฮด์ หรือ แอล เอส ดี มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ศูนย์จุดเจ็ดห้า มิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป

(2) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้า มิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป

(3) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 นอกจาก (1) และ (2) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป

¹⁰ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 65 วรรคสอง

คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ เกิน 20 กรัม ขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาทหรือประหารชีวิต¹¹ และ (3) กรณีกำหนดให้ผู้ที่ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ หากวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นเฮโรอีนและได้กระทำต่อหญิงหรือบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต¹²

จากบทบัญญัติดังกล่าวทำให้มีนักโทษคดียาเสพติดหลายคนถูกศาลพิพากษาให้ประหารชีวิตหลายรายนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น กรณีนายสมคิด นามแก้ว รับจ้างขนแอมเฟตามีน จำนวน 406,000 เม็ด มูลค่าประมาณ 40 ล้านบาท โดยได้รับค่าจ้าง 50,000 บาท ถือเป็นการประหารชีวิตนักโทษในคดียาเสพติด (แอมเฟตามีน รายแรกของประเทศไทย ซึ่งการประหารชีวิตเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2544¹³ และในปี พ.ศ. 2552 มีนักโทษคดีร่วมกันมียาเสพติดประเภท 1 (แอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ถูกประหารชีวิตด้วยการฉีดสารพิษจำนวน 2 ราย โดยนายบัณฑิต เจริญวานิช เป็นเจ้าของยาเสพติดทั้งหมดที่ถูกจับกุมได้ในคดีเดียวกันจำนวน 114,215 เม็ด ส่วน นายจิรวัดน์ พุ่มพุกภัย ถูกจับกุมขณะเป็นผู้รับจ้างขนจำนวน 100,000 เม็ด¹⁴ ขณะเดียวกันมีข้อพิจารณาประการหนึ่งภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายไทยคือ ไม่ว่าจะมียาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจำนวนมากหรือน้อยก็ตาม หากคำนวณได้สารบริสุทธิ์เกิน 20 กรัมขึ้นไป ล้วนต้องระวางโทษประหารชีวิตทั้งสิ้น และการผลิต ให้หมายความรวมถึงการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุยาเสพติดด้วยซึ่งหากเป็นสารเสพติดจำพวกเฮโรอีนมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เพียง 0.75 กรัมขึ้นไป ก็มีโทษประหารชีวิตแล้ว

อนึ่งข้อมูลจากสมาคมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนซึ่งอ้างรายงานจากกรมราชทัณฑ์ พบว่า นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน มีนักโทษที่ถูกตัดสินให้ประหารชีวิตรวมทั้งสิ้น 782 ราย เป็นชาย 727 ราย เป็นหญิง 55 ราย ในจำนวนนี้ เป็นนักโทษคดียาเสพติดมากที่สุด โดยส่วนใหญ่อยู่ระหว่างอุทธรณ์และฎีกา เฉพาะกรณีเป็นนักโทษเด็ดขาดคดีถึงที่สุดแล้วซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 86 ราย ในจำนวนนี้เป็นคดียาเสพติด 18 รายและเป็นคดีทั่วไป 68 ราย¹⁵

¹¹ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 66 วรรคสาม

¹² พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 93 วรรคห้า

¹³ อรรถยุกท พวงสุวรรณ, “คำสารภาพสุดท้ายของนักโทษประหาร,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2560, จาก <http://yuthbk.blogspot.com/2012/10/21.html>

¹⁴ เพิ่งอ้าง.

¹⁵ สมาคมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน, “สถิตินักโทษประหารชีวิตล่าสุด,” สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2560, จาก <http://uclthailand.blogspot.com/2016/06/blog-post.html>

ขณะเดียวกัน การประหารชีวิตที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2552 นั้นถือเป็นการประหารชีวิตจริงครั้งสุดท้าย ในทางปฏิบัติของประเทศไทย ถึงแม้ต่อมา ยังมีการตัดสินประหารชีวิตนักโทษอย่างต่อเนื่องแต่ ก็มิได้มีการประหารในทางปฏิบัติจริงแต่ประการใด¹⁶

อย่างไรก็ตาม ในทางกฎหมายของประเทศไทยยังคงมีบัญญัติโทษประหารชีวิตอยู่ ข้อมขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เอาไว้ ขณะที่ประเทศอื่นซึ่งมีการบัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เอาไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกัน ต่างก็ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

การประหารชีวิต ถือเป็นโทษที่รุนแรงและส่งผลกระทบต่อเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงสมควรใช้กับอาชญากรรมที่สังคมเห็นว่าร้ายแรงและก่อความเสียหายให้แก่สังคม อย่างยิ่ง เนื่องจากการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม ดังนั้น จึงมีข้อพิจารณาว่า ในคดีอาชญากรรมที่ ได้มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติอาชญากรรมให้โทษ พ.ศ. 2522 นั้น เป็นอาชญากรรมที่รุนแรงและก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมที่รุนแรงจนถึงขั้นต้องตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมหมดทุกคดีจริงหรือไม่ และหากการกระทำความผิดบางลักษณะยังไม่สมควรหรือไม่มีความเหมาะสมที่จะกำหนดโทษประหารชีวิตควรที่จะปรับปรุงบทลงโทษให้เป็นไปในลักษณะใด บทกำหนดโทษดังกล่าวจึงจะเหมาะสมสอดคล้องกับการกระทำความผิด รวมถึงเคารพต่อสิทธิมนุษยชนตามที่บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมากที่สุด

จากความเป็นมาดังที่ผู้ศึกษากล่าวมานี้ จึงเป็นที่มาที่ผู้ศึกษาสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง คดีอาชญากรรมที่ตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม : ศึกษากรณีโทษประหารชีวิต จึงเป็นที่มาของการศึกษาครั้งนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับโทษประหารชีวิต
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่มีการกำหนดโทษในคดีอาชญากรรมของต่างประเทศและของประเทศไทย

¹⁶ สำนักข่าวไทยพีบีเอส, “เปิดรายงานโทษประหารชีวิตปี 58 พบ “เงิน-อิหร่าน-ปากีสถาน-ซาอุดีอาระเบีย-สหรัฐฯ” ประหารปชช.มากที่สุด,” สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2560, จาก <http://news.thaipbs.or.th/content/251525>.

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหากฎหมายไทยเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมที่ร้ายแรงมากที่สุด (Most Serious Crime) คือเจตนาฆ่าและก่อให้เกิดความตายเท่านั้น แต่ในพระราชบัญญัติอาชญากรรมให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยตรงกลับมีการกำหนดโทษประหารชีวิตไว้หลายมาตรา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่มีความเหมาะสมเพียงพอ โดยยังไม่ได้สัดส่วนกับลักษณะการกระทำความผิด อีกทั้งยังเป็นการบัญญัติที่ขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลตามที่ได้ประกาศรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้น หากมีการแก้ไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติอาชญากรรมให้โทษ พ.ศ. 2522 ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ก็จะช่วยให้ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านสิทธิมนุษยชนไปอีกระดับหนึ่ง และได้รับการยอมรับจากนานาชาติถึงการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

4. เพื่อให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหากฎหมายไทยเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมที่ร้ายแรงมากที่สุด (Most Serious Crime) คือเจตนาฆ่าและก่อให้เกิดความตายเท่านั้น

1.3 สมมุติฐานของการศึกษา

โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่สมควรนำมาใช้เฉพาะกับกรณีที่มีการกระทำความผิดรุนแรงและก่อให้เกิดความเสียหายกับสังคมอย่างยิ่งตามหลักอาชญากรรมที่ร้ายแรงมากที่สุด (Most Serious Crime) คือเจตนาฆ่าและก่อให้เกิดความตายเท่านั้น แต่ในพระราชบัญญัติอาชญากรรมให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยตรงกลับมีการกำหนดโทษประหารชีวิตไว้หลายมาตรา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่มีความเหมาะสมเพียงพอ โดยยังไม่ได้สัดส่วนกับลักษณะการกระทำความผิด อีกทั้งยังเป็นการบัญญัติที่ขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลตามที่ได้ประกาศรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้น หากมีการแก้ไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติอาชญากรรมให้โทษ พ.ศ. 2522 ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ก็จะช่วยให้ประเทศไทยมีการพัฒนาด้านสิทธิมนุษยชนไปอีกระดับหนึ่ง และได้รับการยอมรับจากนานาชาติถึงการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมของประเทศไทย ที่มีรูปแบบ มาตรการและกลไกทางกฎหมายที่เหมาะสมกับหลักการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2559 หลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ตลอดจนกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ทั้งในส่วนบทบัญญัติของกฎหมายและในทางปฏิบัติ โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่น อันได้มาซึ่งแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการกำหนดโทษประหารชีวิตในพระราชบัญญัติอาชญากรรมให้โทษ พ.ศ. 2522

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยค้นคว้าจากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับปัญหาการกำหนดโทษประหารชีวิตในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กับหลักการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งที่มีอยู่ในหนังสือ ตำบทยุทธศาสตร์ บทความทางวิชาการ คำพิพากษาศาลฎีกา วิทยานิพนธ์ของสถาบันต่างๆ รวมทั้งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ปรากฏอยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาวิเคราะห์ สรุป และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตกับหลักการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
2. ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายที่มีการกำหนดโทษในคดียาเสพติดของต่างประเทศและของประเทศไทย
3. ทำให้ทราบผลการวิเคราะห์ปัญหากฎหมายไทยเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดกับหลักการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
4. ทำให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายไทย เกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดกับหลักการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

บทที่ 2

ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการรับรอง

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับโทษประหารชีวิต

ในสังคมโลกปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหลักการสูงสุด ถึงแม้ว่าอาชญากรสมควรต้องได้รับโทษเมื่อประพฤติดะเมิดต่อบทบัญญัติของกฎหมายแต่การลงโทษด้วยวิธีการประหารชีวิตนั้นเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังขัดต่อแนวคิดอาชญาวิทยาสมัยใหม่ที่ว่าอาชญากรสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้เมื่อได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างถูกต้องเหมาะสมและควรได้รับโอกาสให้กลับคืนสู่สังคม ดังนั้น เพื่อเป็นการทำความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับคดีอาชญากรรมคดีประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมคดีประหารชีวิตอันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมคดีประหารชีวิตต่อไป ในบทนี้ ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตกับหลักการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยมีรายละเอียดของการศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ในทางดารากฎหมายของต่างประเทศ ได้มีความพยายามที่จะให้ความหมายของคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Menschenwuerde)” แต่อย่างไรก็ตามจนถึงปัจจุบันก็ยังไม่มีการนิยามใดที่ได้รับการยอมรับเป็นการทั่วไป ดังนั้นการที่จะทำความเข้าใจเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงจำเป็นที่จะต้องย้อนกลับไปศึกษาความเป็นมาในประวัติศาสตร์ของคำว่า “ศักดิ์ศรี (Wuerde)” ซึ่งในทางประวัติศาสตร์ได้มีการนิยามความหมายของคำว่า “ศักดิ์ศรี” ไว้แตกต่างกันออกไป

คำว่า “ศักดิ์ศรี (Dignity)” ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง เกียรติศักดิ์ ส่วนคำว่า “เกียรติ” หมายถึง ชื่อเสียง การยกย่องนับถือ ความมีหน้ามีตา¹ และคำว่า “ศักดิ์” หมายถึง

¹ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, พิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2556, น. 1094.

² เพิ่งอ้าง, น. 147.

อำนาจ ความสามารถ กำลัง ฐานะ³ ความหมายเหล่านี้สอดคล้องกับความหมายของคำว่า “Dignity” ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาโรมัน คำว่า “Dignitas”

ในสมัยโรมันคำว่า “ศักดิ์ศรี (Dignitas)” มีความหมายเกี่ยวข้องกับสถานะของบุคคล “ศักดิ์ศรี” จึงหมายถึง ระดับชั้นทางการเมืองหรือทางสังคม (Political or Social rank) ที่มาจากการมีตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงอาจมาจากการยอมรับของประชาชนในความสำเร็จส่วนบุคคล หรือความมีศีลธรรมที่สูงส่งของบุคคลนั้น การยอมรับสถานะของ “ศักดิ์ศรี” ของบุคคลเช่นนี้ จึงก่อให้เกิดหน้าที่ต่อบุคคลอื่นที่จะต้องให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลผู้มีศักดิ์ศรีดังกล่าว หากผู้ใดละเมิดต่อหน้าที่นี้อาจถูกลงโทษในทางใดทางหนึ่ง ไม่ว่าจะทางอาญาหรือทางแพ่งได้⁴ ในแง่นี้ จะเห็นได้ว่า ศักดิ์ศรีมีลักษณะพื้นฐานที่ไม่ต่างจากสิทธิ ในความหมายปัจจุบันซึ่งเป็นการยอมรับที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นมีหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งต่อตนผู้ทรงสิทธิหรือศักดิ์ศรีนั้น

ศาสนาคริสต์ เข้าใจ คำว่า “ศักดิ์ศรี” ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับ ความเมตตาของ พระผู้เป็นเจ้า เนื่องจาก มนุษย์ทั้งหลายถูกสร้างขึ้นตามความประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้า ศักดิ์ศรีของมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่พระผู้เป็นเจ้าประทาน มนุษย์ซึ่งเสมอกันในสายตาของพระเจ้านั้น จึงมีอาจทำลาย หรือพรากศักดิ์ศรีของบุคคลอื่นหรือแม้กระทั่งของตัวเองได้⁵ และโดยที่รัฐเกิดจากการรวมตัวกันของมนุษย์ รัฐจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์สถาปนาขึ้น จึงไม่อาจอยู่เหนือมนุษย์ได้โดยปราศจากเงื่อนไข ในหมู่มนุษย์ด้วยกัน มนุษย์จึงไม่อาจปฏิบัติต่อกันในทางที่เป็นการลดทอนคุณค่าของความเป็นมนุษย์ได้ พระผู้เป็นเจ้าต้องการให้มนุษย์มีความเคารพต่อกันหรือรู้จักปรับใช้ซึ่งกันและกัน ด้วยความรักและเมตตา⁶

ในศตวรรษที่ 18 ปรัชญาของคานท์ (Kant) ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายและมีอิทธิพลอย่างมากต่อพัฒนาการของแนวความคิดสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในปัจจุบัน คานท์ เห็นว่าไม่มีมนุษย์คนใดมีสิทธิที่จะใช้มนุษย์ด้วยกันเองให้เป็นดังเครื่องมือชิ้นหนึ่งเท่านั้น เพื่อบรรลุจุดหมายเชิงอัตวิสัยของตัวเอง หากแต่แท้จริงแล้ว มนุษย์แต่ละคนต้องปฏิบัติต่อ

³ เพิ่งอ้าง, น. 1094.

⁴ ไชยยันต์ กุลนิตติ, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ, ม.ป.ป.), น. 2.

⁵ Albert Bleckmann, Staatsrecht II-Die Grundrechte, 4. Aufl., 1997 (อ้างถึงใน บรรณเจติ สิงคะเนติ หลักพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2547), น. 86).

⁶ จรัญ โฆษณานันท์, สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน: ปรัชญา กฎหมาย และความเป็นจริงทางสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545). น. 99.

มนุษย์ด้วยกันในฐานะที่เป็นจุดมุ่งหมายในตัวเองเสมอ⁷ ดังนั้น กฎหมายซึ่งเป็นเครื่องมือของการปกครองที่สำคัญของรัฐจึงต้องยกเอาประชาชนเป็นจุดมุ่งหมายของการใช้เครื่องมือดังกล่าวด้วยประชาชน จึงอยู่ในฐานะผู้ทรงสิทธิไม่ใช่วัตถุของกฎหมาย

ส่วน Klaus Stern เห็นว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” หมายถึง คุณค่าอันมีลักษณะเฉพาะและเป็นคุณค่าที่มีความผูกพันอยู่กับความเป็นมนุษย์ ซึ่งบุคคลในฐานะที่เป็นมนุษย์ทุกคนได้รับคุณค่าดังกล่าวโดยไม่จำต้องคำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัย หรือคุณสมบัติอื่นๆ ของบุคคล ในความหมายนี้ “ศักดิ์ศรี” จึงหมายถึง ลักษณะบางประการที่สร้างออกมาเป็นคุณค่าเฉพาะตัวของมนุษย์ อันเป็นสาระัตถะในการกำหนดความรับผิดชอบของตนเอง และเป็นสาระัตถะที่มนุษย์แต่ละคนได้รับเพื่อเห็นแก่ความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น⁸

W. Maihofer และ R.F Behrendt เห็นว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นการแสดงออกถึงการสร้างปริมณฑลของความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคลให้กว้างที่สุดเท่าที่จะทำได้ และใช้ประโยชน์จากปริมณฑลดังกล่าวเพื่อการดำรงไว้ซึ่งชีวิตมนุษย์ และเพื่อปรับปรุงชีวิตมนุษย์ให้ดีขึ้นโดยวิธีการพัฒนาขีดความสามารถของมนุษย์ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้⁹

จากความหมายและแนวความคิดข้างต้น อาจสรุปลักษณะโดยทั่วไปของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ดังนี้

1) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีลักษณะเป็นคุณค่าที่ติดตัวมากับความเป็นมนุษย์ และการคงอยู่ของคุณค่าดังกล่าวไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นใดเลย ยกเว้นความเป็นมนุษย์เท่านั้น ในแง่นี้มนุษย์จึงไม่อาจถูกปฏิบัติเยี่ยงวัตถุหรือสัตว์ได้

2) คุณค่าอันเป็นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น ไม่อาจถูกพรากหรือถ่ายโอนระหว่างกันได้ ไม่ว่าจะกระทำโดยบุคคลนั่นเองหรือบุคคลอื่นใด จึงยอมรับกันว่า หากสิ่งใดถูกถือว่าเป็นความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว สิ่งนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ละเมิดไม่ได้โดยเด็ดขาด

3) หลักที่ว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นละเมิดไม่ได้โดยเด็ดขาด ส่งผลให้ความสามารถของบุคคลที่ต่างกัน ไม่มีผลต่อการดำรงอยู่ของคุณค่าแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

⁷ เพิ่งอ้าง, น. 122.

⁸ Klaus Stern, Das Staatsrecht der Bundesrepublik Deutschland, Band II/2, allgemeine Lehren, (อ้างถึงใน บรรเจิด สิงคนดี, หลักพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2547). น. 85).

⁹ เพิ่งอ้าง.

4) ในรัฐเสรีประชาธิปไตยสมัยใหม่ สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเป็นหลักประกันที่เป็นมูลฐานที่สุดของสังคม ว่ามนุษย์ย่อมเป็นประธานแห่งสิทธิและมีอำนาจในการกำหนดเจตจำนงที่ชอบธรรมของตนเอง รัฐจึงมีหน้าที่เพียงให้ความเคารพและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่านั้น

2.1.2 แนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน

ในทางวิชาการมักไม่มีการให้คำนิยามความหมายของสิทธิมนุษยชน นอกจากมีการพยายามอธิบายคำปรารภของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ว่า “โดยที่การยอมรับนับถือเกียรติศักดิ์ประจำตัวและสิทธิเท่าเทียมกันและโอนมิได้ของบรรดาสมาชิกทั้งหลายแห่งครอบครัวมนุษยชนเป็นหลักการพื้นฐานแห่งอิสรภาพความยุติธรรมและสันติภาพโลก” นั้น หมายถึง สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีเกียรติศักดิ์ประจำตัว สิทธิมนุษยชนไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ แต่นักปฏิบัติการณ์สิทธิมนุษยชนให้คำอธิบายว่า เราเรียกว่าสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคนที่ต้องได้รับในฐานะที่เป็นคน ซึ่งทำให้คน ๆ นั้นมีชีวิตอยู่รอดได้อย่างมีความเหมาะสมแก่ความเป็นคนและสามารถมีการพัฒนาตนเองได้ว่า คือ “สิทธิมนุษยชน” ซึ่งสิทธิมนุษยชนจึงแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1) สิทธิที่ติดตัวคนทุกคนมาแต่เกิด ไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ อยู่เหนือกฎหมายและอำนาจใดๆ ของรัฐทุกรัฐ สิทธิเหล่านี้ ได้แก่ สิทธิในชีวิต ห้ามฆ่าหรือทำร้ายต่อชีวิต ห้ามการค้ามนุษย์ ห้ามทรมานอย่างโหดร้าย คนทุกคนมีสิทธิในความเชื่อมนธรรมหรือลัทธิทางศาสนาทางการเมือง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและแสดงออก ไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายมารองรับสิทธิเหล่านี้ก็ดำรงอยู่ ซึ่งอย่างน้อยอยู่ในมนธรรมสำนึกถึงบาปบุญคุณโทษที่อยู่ในตัวของแต่ละคน เช่น แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าการฆ่าคนเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่คนทุกคนก็มีสำนึกรู้ได้เองว่าการฆ่าคนนั้นเป็นสิ่งต้องห้าม เป็นบาปในทางศาสนา เป็นต้น

2) สิทธิที่ต้องได้รับการรับรองในรูปของกฎหมายหรือต้องได้รับการคุ้มครองโดยรัฐบาล ได้แก่ การได้รับสัญชาติ การมีงานทำ การได้รับความคุ้มครองแรงงาน ความเสมอภาคของหญิงชาย สิทธิของเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และคนพิการ การได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประกันการว่างงาน การได้รับบริการทางด้านสาธารณสุข เป็นต้น¹⁰

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนพบว่า ได้มีมาเป็นเวลานานมากนับพันปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการคุ้มครองมนุษย์ทุกคนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยมีพัฒนาการแต่ละยุคสมัยสรุปได้ ดังนี้

¹⁰ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, บทสรุปทางวิชาการ “แนวทางความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงโภชนาการชีวิตในสังคมไทยตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล,” (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557), น. 9.

1) ยุคกรีก-โรมัน เป็นยุคที่เชื่อถือในอำนาจเหนือธรรมชาติ เช่น ผีสาวเทวดา มนุษย์ยังคงเชื่อถือเทพต่างๆ เช่น เชื่อว่าเทพ Zeus ทำให้มนุษย์มีความรู้สึก หิริโอตตปปะ มีความละอายต่อบาป ดังนั้น มนุษย์จึงมีความสามารถรู้จักผิดชอบชั่วดี และสามารถปกครองบ้านเมืองได้เอง บ้านเมืองก็มีความสุข เพราะมนุษย์ในยุคนั้นเชื่อถือเทพเจ้า Zeus เมื่อเวลาผ่านไป ขณะที่กรีกมีความรุ่งเรืองมากขึ้น ความเชื่อถือในเทพเจ้าที่มีอยู่แต่เดิมเปลี่ยนแปลงไป เกิดการปกครองอย่างไม่เป็นธรรม มีการกดขี่ข่มเหงอย่างมาก มีการแบ่งแยกชนชั้นของคนในสังคมอย่างชัดเจน เกิดระบบอภิสิทธิ์ชน และระบบทาส ซึ่งเป็นระบบที่โหดร้ายทารุณ กดขี่ข่มเหง กีดกันแบ่งชนชั้น เช่น ผู้ชายชาวเอเธนส์เท่านั้นที่สามารถออกเสียงทางการเมืองได้ หากเป็นหญิงหรือเป็นทาส หญิงไม่มีสิทธิ์ออกเสียงในทางการเมือง เป็นต้น

เมื่อเกิดสถานการณ์เช่นนี้ กลุ่มนักปราชญ์หลายคนในยุคนั้น ทนไม่ไหวกับความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้น จึงพยายามอ้าง “กฎธรรมชาติ” เป็นหลักเพื่อต่อต้านการปกครองของผู้มีอำนาจ นักปราชญ์ที่มีชื่อเสียงในยุคนั้น เช่น เพลโต อริสโตเติล และ ซีเซโร โดยมีแนวคิดใช้เหตุผล และความชอบธรรมตามหลักธรรมชาติ ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกัน และมีสิทธิบางประการที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ไม่สามารถโอนหรือล่วงละเมิดได้ เช่น สิทธิในชีวิต สิทธิในร่างกาย และสิทธิในความเสมอภาค เป็นต้น ในช่วงเวลานั้นจึงมีการออกกฎหมายเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนมากขึ้น โดยเริ่มจากความเสมอภาคทางทรัพย์สิน กฎหมายลายลักษณ์อักษรที่สำคัญได้แก่กฎหมาย 12 โต๊ะ ซึ่งเป็นกฎหมายที่วางอยู่บนหลักของกฎหมายธรรมชาติ และรับรองสิทธิของพลเมืองโรมัน ไม่ว่าจะเป็ชายหรือหญิง (แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงทาส) จึงถือเป็นกฎหมายฉบับแรกของโลกที่แสดงให้เห็นถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

2) ยุคกลาง อยู่ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 5 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 15 เกิดขึ้นหลังจากยุคกรีก-โรมันเริ่มเสื่อมลง ช่วงเวลานั้นมีการขยายอิทธิพลของคริสต์ศาสนาเข้ามาในจักรวรรดิโรมัน และต่อมาจักรพรรดิคอนสแตนตินได้รับเอาคริสต์ศาสนาเข้าเป็นศาสนาประจำชาติ ยุคกลางนี้เป็นยุคที่มีความเจริญทางด้านคริสต์ศาสนาสูงสุด และมีอิทธิพลครอบคลุมเป็นระยะเวลายาวนาน โดยแบ่งโครงสร้างสังคมออกเป็นระดับต่างๆ ได้แก่ พระมีหน้าที่ด้านศาสนา ผู้ปกครอง และขุนนางมีหน้าที่ด้านปกครองผู้ใช้แรงงาน ยุคกลางนี้มีความเชื่อที่ว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก แต่ที่โลกวุ่นวายเพราะมนุษย์ไม่เชื่อฟังพระเจ้า ทางรอดที่มีอยู่คือการเชื่อฟังพระเจ้า (Jesus) และปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้มีการกำหนดผู้แทนของพระเจ้าในทางโลกคือ พระสันตะปาปา (Pope) ถือเป็นผู้แทนที่ได้รับมอบอำนาจจากพระเจ้ามาคอยดูแลมนุษย์โลกให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

นักปราชญ์ที่มีบทบาทสำคัญในยุคนี้ ได้แก่ นักบุญออกุสติน (Saint Augustine) มีแนวคิดที่ว่าสังคมมีอาณาจักรอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ อาณาจักรทางโลก (รัฐ) และศาสนจักรของพระเจ้า ทั้งสองส่วนนี้แยกออกจากกัน แต่ศาสนจักรของพระเจ้ามียอำนาจเหนือกว่าฝ่ายอาณาจักร (รัฐ) ดังนั้น มนุษย์จำเป็นต้องทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม และพระเจ้าซึ่งถือว่ารับอำนาจโดยตรงจากพระเจ้า จึงเป็นผู้ที่มีบรรดาศักดิ์สูงกว่าประชาชนทั่วไป ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ยุคกลางเป็นยุคที่ศาสนจักรมีอำนาจ แต่มอบหมายอำนาจให้ฝ่ายอาณาจักร ทำหน้าที่ปกครองภายใต้เจตจำนงของพระเจ้า

3) ยุคสมัยใหม่ หลังจากทีประชาชนตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของศาสนจักรมาเป็นเวลานาน ในช่วงปลายของยุคกลางได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน เช่น เกิดการแยกตัวระหว่างฝ่ายศาสนจักรโรมันคาทอลิกออกมาเป็นนิกายโปรเตสแตนต์ไม่ขึ้นกับฝ่ายศาสนจักรโรมันคาทอลิกอีกต่อไป จากนั้นสังคมเริ่มมีการรวมตัวเป็น “รัฐ” ต่างๆ เกิดขึ้น และมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้รัฐมีความชอบธรรมการปกครองมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ได้เกิดปัญหาหาระหว่างรัฐกับประชาชนผู้ถูกปกครองกล่าวคือ รัฐต้องการอำนาจเด็ดขาดในการปกครอง ส่วนประชาชนก็เรียกร้องสิทธิและเสรีภาพ เพราะเห็นว่า การปกครองที่เป็นอยู่ขณะนั้นดำเนินไปอย่างไม่เป็นธรรมชาติ การตรวจสอบ ทำให้เกิดแนวความคิดด้านการปกครองรูปแบบใหม่ ที่สำคัญ คือ แนวความคิดของ John Locke นักปราชญ์ชาวอังกฤษ ซึ่งเป็นบิดาแห่งประชาธิปไตย และบิดาแห่งสิทธิมนุษยชน John Locke เป็นผู้ที่มีความเชื่อว่าเป็นผู้มีจิตใจงดงาม มีสิทธิเสรีภาพ แต่สังคมที่มนุษย์อยู่เป็นสังคมที่ขาดระเบียบ และเห็นว่ารัฐไม่ได้อยู่เหนือประชาชน แต่มีข้อผูกพันกันระหว่างรัฐกับประชาชน ที่เรียกว่า “สัญญาประชาคม” โดยแต่ละฝ่ายมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อกันเพื่อความสงบสุขของสังคม มนุษย์จำเป็นต้องสละสิทธิบางประการ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ในขณะที่เดียวกันรัฐก็ต้องถูกจำกัดการใช้อำนาจเพื่อป้องกันมิให้ล่วงละเมิดประชาชนจนเกินขอบเขต โดยยึดถือหลักสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ (1) มนุษย์ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกัน (2) ผู้จะมาปกครองต้องเป็นผู้ที่มาจากความเห็นชอบจากประชาชนส่วนใหญ่ (3) เมื่อผู้ปกครองได้อำนาจปกครองแล้ว จะต้องใช้อำนาจเพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ (4) หากผู้ปกครองใช้อำนาจไม่ชอบธรรม ก็สามารถยกเลิกสัญญาประชาคมนั้นโดยถอดถอนผู้นำออกจากตำแหน่งได้ และ (5) การใช้อำนาจของผู้ปกครองต้องตรวจสอบควบคุมได้

ต่อมา มองเตสกีเอร์ (Charles de Montesquieu) นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศส ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งแยกอำนาจออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจตุลาการ และเป็นที่ยอมรับแพร่หลายในเวลาต่อมาถึงปัจจุบัน

2.1.3 หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามกฎหมายพื้นฐาน (Basic Law)

หลังจากการแพ้สงคราม โลกครั้งที่ 2 ได้เป็นสัญญาณในการเกิดระเบียบทางรัฐธรรมนูญใหม่ของประเทศเยอรมนีที่ต้องการลบความทรงจำอันเลวร้ายจากการกระทำของนาซี กฎหมายพื้นฐานจึงเป็นจุดเปลี่ยนผ่านที่ยังรากอุดมคติทางกฎหมายที่ขับเคลื่อนด้วยคุณค่า (a value-oriented constitution) อันผูกพันรัฐและสังคมเยอรมนีให้ยึดมั่นในสิทธิมนุษยชน¹¹ ดังนั้นคุณค่าพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเสรีหลายประการ ได้ระบุไว้ในกฎหมายพื้นฐานในฐานะสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ในด้านจิตสำนึกทางกฎหมาย (legal consciousness) ก็เช่นเดียวกัน “ประชาชนชาวเยอรมนียอมรับกันว่า สิทธิมนุษยชนที่ไม่อาจละเมิดได้และ ไม่อาจพรากได้นั้นเป็นพื้นฐานในทุกชุมชน สันติภาพและความยุติธรรมของโลก”¹²

ตามกฎหมายพื้นฐาน หมวด 1 ว่าด้วยสิทธิพื้นฐาน มาตรา 1 (1) บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะละเมิดมิได้ การเคารพและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐทั้งหมด”¹³ สถานะทางกฎหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามมาตรา 1 นี้ ถือว่าเป็นคุณค่าที่เป็นหัวใจของกฎหมายพื้นฐาน (the central value of the German Basic Law)¹⁴ และยัง

¹¹ Ebe, Edward J., Observations on the Development of Human Dignity and Personality in German Constitutional Law: An Overview, *Liverpool Law Review*, 33(2) (2012) : 201-233, p. 203. (อ้างถึงใน ไชยันต์ กุลนิต, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ, วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานรัฐธรรมนูญ, น. 7).

¹² Kommers, DP. The Constitutional Jurisprudence of the Federal Republic of Germany, (North Carolina : Duke University Press, 1989) (อ้างถึงใน ไชยันต์ กุลนิต, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ, วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ, สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานรัฐธรรมนูญ, น. 7).

¹³ Article 1 [Human dignity – Human rights – Legally binding force of basic rights]

(1) Human dignity shall be inviolable. To respect and protect it shall be the duty of all state authority.

(2) The German people therefore acknowledge inviolable and inalienable human rights as the basis of every community, of peace and of justice in the world.

(3) The following basic rights shall bind the legislature, the executive and the judiciary as directly applicable law (อ้างถึงใน ไชยันต์ กุลนิต, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ, วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ, สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานรัฐธรรมนูญ, น. 7).

¹⁴ BVerfGE 27, 1; BVerfGE 65, 1 (อ้างถึงใน Ebert, Rainer & Oduor, Reginald M.J. The Concept of Human Dignity in German and Kenyan Constitutional Law. Thought and Practice: A Journal of the Philosophical Association of Kenya (PAK) New Series, 4(1), (2012). pp. 43-73, p. 49) (อ้างถึงใน ไชยันต์

เป็นคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่สูงที่สุดอีกด้วย (“highest constitutional value” in Germany)¹⁵ ศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เห็นว่า บทบัญญัติว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นการแสดงออกของสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับ ความคุ้มครองตามกฎหมายพื้นฐาน¹⁶ ดังนั้น การที่มาตรา 1(3) กำหนดให้ สิทธิขั้นพื้นฐานที่กฎหมายพื้นฐานรับรอง “...มีผลผูกพันฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และศาล ในฐานะเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับโดยตรง (directly applicable law)” นั้น ย่อมทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีผลบังคับทางกฎหมายโดยตรง โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ฝ่ายนิติบัญญัติออกกฎหมายอนุวัติการแต่อย่างใด ทั้งนี้ในการให้หลักประกันในทางศาล มาตรา 19 (4) บัญญัติว่า “หากสิทธิของบุคคลใดถูกล่วงละเมิดโดยหน่วยงานของรัฐ บุคคลนั้นจะใช้สิทธิ ทางศาลเยียวยาได้”¹⁷

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสิทธิขั้นพื้นฐาน ศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ยอมรับว่า สิทธิขั้นพื้นฐานก่อตั้งขึ้นมาโดยมี “ศักดิ์ศรี” เป็นแก่นของสิทธิดังกล่าว ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเป็น “รากฐานของสิทธิขั้นพื้นฐานทั้งหลาย”¹⁸ ดังนั้นภายใต้พฤติกรรมปกติทั่วไป ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ย่อมได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ หากมีการให้ความเคารพต่อสิทธิขั้นพื้นฐาน ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ในแง่นี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงมีลักษณะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประเภทหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม ในบางพฤติกรรม ศาล

กฤตินิ, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ. วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ. สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา. สำนักงานรัฐธรรมนูญ, น. 7).

¹⁵ BVerfGE 5, 85; BVerfGE 6, 32; BVerfGE 45, 187; BVerfGE 109, 279; BVerfGE 115, 118 Ebert, Rainer & Oduor, Reginald M.J. (2012). The Concept of Human Dignity in German and Kenyan Constitutional Law. Thought and Practice: A Journal of the Philosophical Association of Kenya (PAK) New Series, 4(1), pp.43-73, p. 49. (อ้างถึงใน ไชยันต์ กฤตินิ, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ. วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ. สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา. สำนักงานรัฐธรรมนูญ, น. 7).

¹⁶ BVerfGE 6, 32; BVerfGE 115, 118 (อ้างถึงใน Ebert, Rainer & Oduor, Reginald M.J. (2012). The Concept of Human Dignity in German and Kenyan Constitutional Law. Thought and Practice: A Journal of the Philosophical Association of Kenya (PAK) New Series, 4(1), pp. 43-73, p. 46) (อ้างถึงใน ไชยันต์ กฤตินิ, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ. วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ. สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา. สำนักงานรัฐธรรมนูญ, น. 8).

¹⁷ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 13, น. 7.

¹⁸ BVerfGE 93, 266 (อ้างถึงใน Ebert, Rainer & Oduor, Reginald M.J. (2012). The Concept of Human Dignity in German and Kenyan Constitutional Law. Thought and Practice: A Journal of the Philosophical Association of Kenya (PAK) New Series, 4(1), pp.43-73, p. 48.) (อ้างถึงใน ไชยันต์ กฤตินิ, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ. วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ. สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา. สำนักงานรัฐธรรมนูญ, น. 8).

รัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้เคยวินิจฉัยเกี่ยวกับผลบังคับของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่สามารถแยกออกจากสิทธิขั้นพื้นฐานทั้งหลายที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญว่า ถึงแม้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มิได้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการบัญญัติไว้ในมาตราที่ระบุให้ผูกพันการใช้อำนาจรัฐทั้งหมดก็ตาม แต่อำนาจรัฐทั้งหลายก็ยังต้องผูกพันกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในฐานะที่เป็นหลักการสูงสุดของรัฐธรรมนูญอยู่¹⁹ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญจึงมีความมุ่งหมายอยู่ 2 ประการ ได้แก่²⁰

ประการแรก มีความมุ่งหมายให้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานซึ่งมีลักษณะ เป็นสิทธิฯ หนึ่ง

ประการที่สอง มีความมุ่งหมายให้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทำหน้าที่ในการวินิจฉัยในทางคุณค่า อันแสดงถึงทิศทางของการกระทำ โดยเรียกร้องให้สิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ นั้นสามารถบรรลุเป้าหมายได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นอกเหนือจากการให้หลักประกันที่จะไม่ล่วงละเมิดต่อสิทธิขั้นพื้นฐาน

อย่างไรก็ตาม ไม่มีสิทธิใดที่มีลักษณะเด็ดขาดสมบูรณ์ มาตรา 19 (1)²¹ ของกฎหมายพื้นฐานจึงยอมให้มีการจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานได้ แต่มาตรา 19 (2) บัญญัติห้ามมิให้มีการจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญ (essence) ของสิทธิขั้นพื้นฐานนั้น²² ดังนั้นเมื่อพิจารณาประกอบกับลักษณะที่ล่วงละเมิดไม่ได้โดยเด็ดขาดของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามมาตรา 1(1) ข้างต้น และสถานะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เป็นสาระสำคัญของสิทธิขั้นพื้นฐานทั้งหลาย และหลักการทางรัฐธรรมนูญที่สูงที่สุดแล้ว การจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานตามมาตรา 19(1)

¹⁹ บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2547). น. 94.

²⁰ Maunz-Zippelius, Deutsches Staatsrecht, 28. Aufl., S. 180. (อ้างถึงใน บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วิญญูชน, 2547). น. 93).

²¹ มาตรา 19 (1) ในกรณีที่การจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานกระทำได้โดยกฎหมายภายใต้กฎหมายพื้นฐานนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่ใช้บังคับเฉพาะแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเท่านั้น และต้องระบุสิทธิขั้นพื้นฐานที่ถูกจำกัดรวมทั้งบทบัญญัติที่กำหนดถึงสิทธิขั้นพื้นฐานนั้นด้วย [Article 19 (1) Insofar as, under this Basic Law, a basic right may be restricted by or pursuant to a law, such law must apply generally and not merely to a single case. In addition, the law must specify the basic right affected and the Article in which it appears.]

²² มาตรา 19 (2) ไม่ว่ากรณีใด การจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิขั้นพื้นฐานนั้นมิได้ [Article 19 (2) In no case may the essence of a basic right be affected.]

ข้างต้น จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หากไม่แล้วยอมเป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

จากการที่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่ในฐานะที่เป็นหลักการสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ในทางแนวความคิด จึงถือว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าที่อยู่เหนือการชั่งน้ำหนักกับประโยชน์อย่างอื่น (the weight of interests)²³ ดังจะเห็นได้ว่า ประโยชน์ด้านอื่นที่คุ้มครองโดยสิทธิขั้นพื้นฐานอาจถูกจำกัดเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะ หรือความดีงามของสังคม (public good) แต่ในสายตาทฎหมาย ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่อาจถูกจำกัดหรือล่วงละเมิดได้เลย ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม²⁴ และ ไม่อาจนำมาพิจารณาในลักษณะที่สามารถถูกถ่วงดุลโดยสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ หรือ ประโยชน์อื่นใดได้เลย²⁵ ด้วยสถานะเช่นนี้ของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ย่อมมีผลให้ แม้แต่บุคคลผู้ทรงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั่นเอง ก็ไม่อาจทำลายคุณค่าแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนลงได้โดยใจสมัครเช่นกัน²⁶

²³ BVERFGE 85 (204), 6 BVERFGE 32 (41), 45 BVERFGE 187 (227), 109 BVERFGE 279 (311), and 115 BVERFGE 118 (152): “highest constitutional value”; 93 BVERFGE 266 (293) and 107 BVERFGE 275 (284): absolute limit, no balancing with other basic laws. (อ้างถึงใน Bendor, Ariel L. & Sachs, Michael. (2013). The Constitutional Status of Human Dignity in Germany and Israel, *Israel Law Review*, 44:25-61, pp. 31-32 (อ้างถึงใน ไชยันต์ กุลนิตติ, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ, วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา, สำนักงานรัฐธรรมนูญ, น. 9).

²⁴ BVERFGE 85 (204), 6 BVERFGE 32 (41), 45 BVERFGE 187 (227), 109 BVERFGE 279 (311), and 115 BVERFGE 118 (152): “highest constitutional value”; 93 BVERFGE 266 (293) and 107 BVERFGE 275 (284): absolute limit, no balancing with other basic laws. (อ้างถึงใน Bendor, Ariel L. & Sachs, Michael. (2013). The Constitutional Status of Human Dignity in Germany and Israel, *Israel Law Review*, 44:25-61, pp. 31-32) (อ้างถึงใน ไชยันต์ กุลนิตติ, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ, วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานรัฐธรรมนูญ, น. 9).

²⁵ BVerfGE 93, 266; BVerfGE 107, 275 (อ้างถึงใน Ebert, Rainer & Oduor, Reginald M.J. (2012). The Concept of Human Dignity in German and Kenyan Constitutional Law. *Thought and Practice: A Journal of the Philosophical Association of Kenya (PAK) New Series*, 4(1), pp. 43-73, p. 47) (อ้างถึงใน ไชยันต์ กุลนิตติ, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ, วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานรัฐธรรมนูญ, น. 9).

²⁶ NVwZ 1993, 98; BVerwGE 64, 274) (อ้างถึงใน Ebert, Rainer & Oduor, Reginald M.J. (2012). The Concept of Human Dignity in German and Kenyan Constitutional Law. *Thought and Practice: A Journal of the Philosophical Association of Kenya (PAK) New Series*, 4(1), pp. 43-73, p. 47) (อ้างถึงใน ไชยันต์ กุลนิตติ,

กรณีไม่ต่างไปจากสิทธิขั้นพื้นฐานประการอื่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ก็เช่นกัน ถือเป็นสิ่งที่กำหนดบุคลิกภาพของการใช้อำนาจอรัฐ โดยเรียกร้องให้รัฐใช้อำนาจของตนโดยมีบุคคลเป็นเป้าหมายหรือประธานแห่งสิทธิ ด้วยเหตุนี้ การใช้อำนาจอรัฐจึงต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตลอดไป ดังที่มีการให้หลักประกันสูงสุดไว้ในกฎหมายพื้นฐาน มาตรา 79(3)²⁷ ซึ่งบัญญัติห้ามมิให้ฝ่ายนิติบัญญัติทำการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายพื้นฐาน (รัฐธรรมนูญ) ในลักษณะที่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ บทบัญญัติว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “บทบัญญัติอันเป็นนิรันดร์ (eternity clause)” อีกด้วย²⁸

2.2 ความเป็นมาเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต

การประหารชีวิต หรืออุกฤษฎ์โทษ (Capital Punishment) เป็นกระบวนการทางกฎหมายซึ่งรัฐลงโทษอาชญากรรมของบุคคลด้วยการทำให้ตาย คำสั่งของศาลที่ให้ลงโทษบุคคลในลักษณะนี้เรียกการลงโทษประหารชีวิต ขณะที่การบังคับใช้โทษนี้เรียกการประหารชีวิต อาชญากรรมที่มีโทษประหารชีวิตเรียก ความผิดอาญาชั้นอุกฤษฎ์โทษ คำว่า “Capital” มีต้นกำเนิดมาจากภาษาละตินว่า Capitalis ความหมายตามตัวอักษรคือ เกี่ยวกับหัว (หมายถึงการประหารชีวิตโดยการตัดหัว) ดังนั้น ต้นกำเนิดของโทษประหารชีวิตคือ การลงโทษด้วยการตัดศีรษะ²⁹

ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ, วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานรัฐธรรมนูญ, น. 10).

²⁷ มาตรา 79(3) การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายพื้นฐานนี้มีผลทำให้เกิดมีการแบ่งแยกสหพันธรัฐออกไปเป็นมลรัฐ หรือที่กระทบต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขเพิ่มเติมตามหลักการของกระบวนการนิติบัญญัติ หรือที่กระทบต่อหลักการที่กำหนดไว้ในมาตรา 1 และมาตรา 20 ย่อมไม่อาจยอมรับได้ [Article 79(3) Amendments to this Basic Law affecting the division of the Federation into Länder, their participation on principle in the legislative process, or the principles laid down in Articles 1 and 20 shall be inadmissible.]

²⁸ Ebert, Rainer & Oduor, Reginald M.J. (2012). The Concept of Human Dignity in German and Kenyan Constitutional Law. Thought and Practice: A Journal of the Philosophical Association of Kenya (PAK) New Series, 4(1), pp.43-73, p. 46-47 (อ้างถึงใน ไชยันต์ กุลนิตติ, ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ, วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานรัฐธรรมนูญ, น. 10).

²⁹ วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, “โทษประหารชีวิต,” สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2560, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/โทษประหารชีวิต>.

2.2.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในต่างประเทศ³⁰

โทษประหารชีวิตมีมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล ดังจะเห็นได้จากในกฎหมายของประเทศจีน โบราณที่กำหนดให้มีโทษประหารชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชญากรรม นอกจากนี้ในช่วงก่อนคริสตกาล โทษประหารชีวิตยังมีปรากฏอยู่ในกฎหมายอื่นๆ เช่น กฎหมายของกษัตริย์ฮามูราบีประมวลกฎหมายของชาวอิทไทท์ กฎหมายแดรกโคเนียนของเอเธนส์ สำหรับการประหารชีวิตที่มีชื่อเสียงโด่งดังในสมัยก่อนคริสตกาลคือการประหารชีวิตโสเครตีส นักปราชญ์ชาวกรีก ในปี 399 ก่อนคริสตกาล จากข้อกล่าวหา คือ การไม่ยอมรับเทพเจ้าประจำชาติ การสร้างเทพเจ้าขึ้นเอง และการบ่อนทำลายจิตใจคนหนุ่ม โสเครตีสถูกประหารด้วยการดื่มยาพิษ³¹

ในช่วงคริสตกาล ยังมีปรากฏโทษประหารชีวิตอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบของวิธีการประหารชีวิตปรากฏอย่างหลากหลาย เช่น การปาด้วยก้อนหิน การแขวนคอ การตัดศีรษะ การตรึงไม้กางเขน การเลื่อยออกเป็นชิ้นๆ โดยการประหารชีวิตที่โด่งดังที่สุดในประวัติศาสตร์ เกิดขึ้นประมาณคริสต์ศักราชที่ 29 ซึ่งมีการตรึงกางเขนพระเยซูคริสต์ นอกเมืองเยรูซาเล็ม

สำหรับสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1612 มีหลักฐานพบว่า ผู้ว่าการมลรัฐเวอร์จิเนีย โทมัส เดลได้กำหนดให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ศีลธรรม กฎอัยการศึก แม้กระทั่งการกระทำความผิดในคดีเล็กน้อย เช่น การขโมยองุ่น ฆ่าไก่ สุนัข หรือม้า โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการค้าขายกับประเทศอินเดีย มีโทษประหารชีวิต แต่หลังจากนั้น 7 ปี กฎหมายก็เริ่มคลายความเข้มงวดน้อยลงเนื่องจากเกรงว่าจะไม่มีใครกล้าตั้งถิ่นฐานที่มลรัฐดังกล่าว เช่นเดียวกับมลรัฐอื่นๆ มีการใช้โทษประหารชีวิตกับคดีต่างๆ เป็นจำนวนมาก เช่น ปี ค.ศ. 1636 – 1647 มลรัฐแมทซาชูเซตส์ได้มีการใช้โทษประหารชีวิต สำหรับการกระทำความผิดในคดีการฆาตกรรมโดยไตร่ตรองไว้ก่อน การมีเพศสัมพันธ์กับสัตว์หรือผิดธรรมชาติ การใช้เวทมนตร์คาถา การเป็นขู่ การบุชารูปปั้น หรือการคลั่งลัทธิทางศาสนา การทำร้ายด้วยความโกรธ การข่มขืน การขโมย การเบิกความเท็จการกบฏ การฆาตกรรมโดยไม่ได้ไตร่ตรองไว้ก่อน การวางยาพิษ และการมีพฤติกรรมโหดร้าย ส่วนมลรัฐอื่นมีการออกกฎหมายไปในทิศทางเดียวกัน ต่อมา ในช่วงปลายศตวรรษ 1970 โรดไอส์แลนด์ เป็นอาณานิคมแห่งเดียวที่มีการลดจำนวนของประเภทคดีที่ต้องโทษประหารชีวิตลง ขณะที่อาณานิคมบางแห่งมีการกำหนดโทษประหารชีวิตที่มีความรุนแรงมากขึ้น อาทิ มลรัฐนอร์ท แคโรไลนา กำหนดให้มีการประหารชีวิตผู้กระทำความผิดในคดีฆาตกรรมข่มขืน การข่มขืนที่ถูกต้องตามกฎหมาย การขโมยทาส การขโมยเงินหรือธนบัตร การปล้นบนทางด่วน การขโมยย่องเบา การลักลอบ

³⁰ เรียบเรียงจาก คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, รายงานเรื่อง โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2557), น. 17-33.

³¹ ปรีชา ช่างขวัญยืน, ปรัชญากรีก, (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2514), น. 71-86.

วางเพลิง การตอนหรือตัดเอาลูกอัมตะหรือรังไข่ทั้งสองออก การมีเพศสัมพันธ์ผิดธรรมชาติ การมีเพศสัมพันธ์กับสัตว์ การมีเพศสัมพันธ์ในลักษณะของสัตว์ป่า การต่อสู้กันตัวต่อตัวเมื่อมีการตายเกิดขึ้น การชอนทาสเพื่อจะปลดปล่อยให้เป็นอิสระ การน่านิโกรออกนอกรัฐเพื่อจะขาย การมีภรรยาหรือสามีสองคนในเวลาเดียวกัน การกระชุนหรือยุยงทาสให้กบฏ การปลุกปั่นในกลุ่มทาส การสมคบกันฆาตกรรม การปล้นการขโมยย่องเบา การลักลอบวางเพลิง การประทุษร้าย ฯลฯ เนื่องจาก มลรัฐนอร์ท แคโรไลนา ไม่มีสถานที่ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดหรือเรือนจำจึงไม่มีทางเลือกอื่นที่มีความเหมาะสมกว่าการใช้โทษประหารชีวิต

2.2.2 ความเป็นมาเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในประเทศไทย³²

สำหรับแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งอาจแบ่งแนวความคิดตามยุคต่างๆ ได้ ดังนี้

1) การลงโทษประหารชีวิตในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้น การลงโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่รุนแรงที่สุด และวิธีการลงโทษนั้นจะมีการดำเนินการที่รุนแรง โดยความผิดที่กำหนดให้มีโทษประหารชีวิต ส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ เช่น ความผิดฐานกบฏ และความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ เช่นในตอนต้นของกฎหมายตราสามดวง ตามพระไอยการกะบดศึก มีการบัญญัติถึงความผิดที่ต้องลงโทษประหารชีวิตด้วยวิธีทรมานไว้ว่า “ผู้ใดกบฏประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์ก็ดี โจรคุมพวกเข้าปล้นตีเมืองเผาจนก็ดีปล้นตีพระนคร เผาพระราชนิเวศน์มณเฑียรสถาน วัง คลัง ฉาง ก็ดี ปล้นอาวาส เผาพระอุโบสถและสังฆาราม จับพระสงฆ์สามเณร จับชาวบ้าน ฆ่าโดยทารุณร้ายกาจ หรือฆ่าบิดามารดา อุปัชฌาจารย์เอาพระพุทธรูป พระธรรม มาทุบตีเหยียบย่ำก็ดี เอาเด็กทารกไปตัดมือเท้า ตัดคอก็ดี เรียกว่าเป็นผู้ร้ายยิ่งกว่าโจรธรรมดา ให้ลงโทษ 21 สถาน”³³ ได้แก่

สถาน 1 คือ ให้ต่อยกระบานสี่ตะ (กบาลศิระ) เลิกออก (เปิดออก) เสียแล้ว เอาคีมคีบก้อนเหล็กแดงใหญ่ใส่ลงไปในระหมอง(มันสมอง)สี่ตะพ่วงฟูขึ้นดั่งม้อ (หม้อ) เคี้ยวน้ำส้มพะอุม

สถาน 2 คือ ให้ตัดแต่หนังจ่าระ (จาก) เบื้องหน้าถึงไพรปากเบื้องบนทั้งสองข้างเป็นกำหนด ถึงหมวกหู (ใบหู) ทั้งสองข้างเป็นกำหนด ถึงเกลียวคอชายผมเบื้องหลังเป็นกำหนด (หนังบริเวณคอถึงท้ายทอย) แล้วให้มุ่นกระหมวดมมเข้าทั้งสิ้น (ม้วนเข้าหากัน) เอาท่อนไม้สอดเข้าข้าง

³² อ่างแล้ว เชนงอรรถที่ 30, น. 33-40.

³³ ญัฐพร นครินทร์, “วิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), น. 12.

ละคน โยกคลอนสั้นเพิกหนังทั้งผมนั้นออกเสียแล้วเอากรวดทรายหยาบขัดกระบานสีชำระให้ขาวเหมือนพรรณศรีสังข์

สถาน 3 คือ ให้เอาขอเกี่ยวปากให้อ้าไว้ แล้วให้ตามประทีบ (ดวงไฟ) ไว้ในปาก ไนยหนึ่ง (นัยหนึ่ง) เอาปากสิวอันคนนั้นเสะแหะผ่าปากจนหมวกหู (ใบหู) ทั้งสองข้าง แล้วเอาขอเกี่ยวให้อ้าปากไว้ให้โลหิตไหลออกเต็มปาก

สถาน 4 คือ เอาผ้าชุบน้ำมันพันให้ทั่วร่างกายแล้วเอาเพลิงจุด

สถาน 5 คือ เอาผ้าชุบน้ำมันพันนิ้วทั้งสิบนิ้วแล้วเอาเพลิงจุด

สถาน 6 คือ เชือดเนื้อให้เป็นแรงเป็นริ้วอย่าให้ขาดจากกัน ตั้งแต่ได้ตกลงไปถึงข้อเท้า แล้วเอาเชือกผูกจ่า ให้เดินเหยียบริ้วเนื้อริ้วหนังแห่งตน ให้ลุกคร่าตีจ่าให้เดินไปกว่าจะตาย

สถาน 7 คือ เชือดเนื้อให้เนื่องด้วยหนังเป็นแรงเป็นริ้ว ตั้งแต่ได้ตกลงมาถึงเอวและให้เชือดตั้งแต่เอวให้เนื่องด้วยหนังเป็นแรงเป็นริ้วลงมาถึงข้อเท้ากระทำหนังเบื่องบนให้คลุมลงมาเหมือนนุ่งผ้า

สถาน 8 คือ ให้เอาหวงเหล็กสวมข้อศอกทั้งสองข้าง ข้อเข่าทั้งสองข้างให้มันแล้วเอาหลักสอดในวงเหล็กแยงชิงตรึงลงไว้กับแผ่นดินอย่าให้ไหวตัวได้ แล้วเอาเพลิงรณ (ลน) ให้รอบตัวจนกว่าจะตาย

สถาน 9 คือ ให้เอาเบ็ดใหญ่ที่มีคมสองข้างเกี่ยวทั่วร่างเพิก (เปิด) หนังเนื้อและเอ็นน้อยใหญ่ให้หลุดขาดออกมาจนกว่าจะตาย

สถาน 10 คือ ให้เอามีดที่คมเชือดเนื้อให้ตกออกจากกายแต่ที่ละตำลึง (นำเนื้อมาชั่งให้ได้น้ำหนักหนึ่งตำลึง:มาตราวัดสมัยโบราณ) จนกว่าจะสิ้นมังสา (เนื้อ)

สถาน 11 คือ ให้แกะสับทั่วร่างแล้ว เอาแปรงหวีชุบน้ำแสบกริดคอก รูดขูดเสาะหนังและเนื้อแลเอ็นน้อยใหญ่ให้ลอกออกให้สิ้นให้อยู่แต่ร่างกระดูก

สถาน 12 คือ ให้นอนลงโดยข้างๆ หนึ่งแล้วให้เอาหลาวเหล็กตอกลงไปโดยช่องหูให้แน่นกับแผ่นดินแล้วจับขาทั้งสองข้างหมุนเวียนไปดั่งบุคคลทำบังเวียน (เวียนเทียน)

สถาน 13 คือ ทำมิให้หนังพังหนังขาด แล้วเอาลูกสีลา (ลูกหิน) บดทุบกระดูกให้แหลกย่อย แล้วรวบรวมเข้าทั้งสิ้น ยกขึ้นหย่อนลงกระทำให้นเนื้อเป็นกองเป็นลอม แล้วพับห่อเนื้อหนังกับทั้งกระดูกนั้นทอดวางไว้ตั้งตั้งอันทำด้วยฟางซึ่งเอาไว้เช็ดเท้า

สถาน 14 คือ ให้เอาน้ำมันให้เดือดพลุ่งพล่าน แล้วลาดสากลงมาแต่ศีรษะ (ศีรษะ) จนกว่าจะตาย

สถาน 15 คือ ให้กักขังสุนัขร้ายทั้งหลายไว้ อุดอาหารหลายวันให้เต็มอยากแล้วปล่อยให้กัดทิ้งเนื้อหนังกินให้เหลือแต่ร่างกระดูกเปล่า

สถาน 16 คือ ให้เอาขวานผ่าอกทั้งเป็นแหกออกตั้งโครงเนื้อ

สถาน 17 คือ ให้แทงด้วยหอกทีละน้อยๆ จนกว่าจะตาย

สถาน 18 คือ ให้ขุดหลุมฝังเพียงแหว แล้วเอาฟางปกคลุมร่างก่อนคลอกด้วยเพลิงพอง
หนังไหม้แล้วไถด้วยไถเหล็ก ให้เป็นท่อนน้อยท่อนใหญ่เป็นรื้อน้อยรื้อใหญ่

สถาน 19 คือ ให้เชือดเนื้อล่าออกทอดด้วยน้ำมัน เหมือนทอดขนมให้ กินเนื้อตัวเอง
จนกว่าจะตาย

สถาน 20 คือ ให้ตีด้วยตะบองสั้นตะบองยาวจนกว่าจะตาย

สถาน 21 คือ ตีด้วยหาวที่มีหนามจนกว่าจะตาย³⁴

ส่วนการสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์เป็นวิธีการประหารพระราชวงศ์ไทย โดยการใช้
ท่อนจันทน์เป็นอุปกรณ์ในการประหาร ซึ่งมีการบัญญัติไว้ในมาตรา 176 แห่งกฎหมาย
กฎหมายตราสามดวง ฉบับชำระในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก แต่การ
ประกาศใช้กฎหมายตราสามดวงดังกล่าวเป็นครั้งแรกเมื่อใดยังคงเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกัน อย่างไรก็ตาม
ก็ตามการประหารชีวิตด้วยวิธีนี้ไม่มีการปฏิบัติอีกต่อมาตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรเมนทร
มหาราชมกุฎฯ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้เลิกเสียอย่างเป็นทางการตั้งแต่มีการประกาศใช้กฎหมาย
ลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้มีการประหารชีวิตบุคคลทุกคนขึ้นกระทำ
โดยการตัดศีรษะ

2) การลงโทษประหารชีวิตในยุคปฏิรูประบอบกฎหมาย

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แนวความคิดในการลงโทษประหาร
ชีวิตในยุคของการปฏิรูปกฎหมายเริ่มต้นขึ้น โดยมีการร่างประมวลกฎหมายฉบับแรกของไทย
คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งในช่วงนั้นแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตได้
เปลี่ยนแปลงไปโดยได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ ทั้งนี้ ในสมัยดังกล่าวเป็นยุคของการล่า
อาณานิคม โดยชาวตะวันตกมักมีข้ออ้างในการเข้ามาปกครองดูแลประเทศในแถบเอเชียซึ่งมัก
อ้างเหตุว่าการที่ชาวตะวันตกเข้ามาปกครองนั้นจะทำให้ดินแดนในเอเชียมีความเจริญก้าวหน้า
ทัดเทียมประเทศของตน นอกจากนี้ ยังอ้างว่ารัฐบาลของประเทศในเอเชียขาดสมรรถภาพ
ไม่สามารถรักษาความสงบสุขของราษฎรและผู้นำในประเทศ จึงสมควรที่ชาวยุโรปจะเข้ามา
กำจัดคนอันธพาล เพื่อให้ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่อยู่ในประเทศนั้นๆ³⁵

³⁴ วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี, “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2560, จาก
<https://th.wikipedia.org/wiki/โทษประหารชีวิตในประเทศไทย>.

³⁵ วิไลเลขา บุรณศิริ และคณะ, ประวัติศาสตร์ไทย 2, พิมพ์ครั้งที่ 15 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542), น. 339-340.

ด้วยเหตุนี้บรรดาเจ้านายและข้าราชการจึงได้กราบบังคมทูลถวายความเห็นในการแก้ไขการปกครองแผ่นดินและเสนอบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า การที่จะรักษาบ้านเมืองให้พ้นอันตรายที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยการปกครองของศัตรู ต้องอาศัยความเปลี่ยนแปลงในทางทำนุบำรุงรักษาบ้านเมืองตามที่ญี่ปุ่นได้เดินทางตามยุโรปมาแล้ว และซึ่งประเทศทั้งปวงที่มีความศิวิไลซ์ นับว่าเป็นทางเดียวที่จะรักษาประเทศไว้ได้ กล่าวคือ ประเทศญี่ปุ่นได้ใช้วิธีการปรับปรุงกฎหมายของตนให้มีความยุติธรรมและทันสมัยตามหลักสากล ชาวตะวันตกยอมรับนับถือและไม่อาจกล่าวอ้างว่าเป็นประเทศป่าเถื่อนได้อีก³⁶

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้มีการปฏิรูประบบกฎหมายของประเทศไทย โดยเริ่มต้นจากกฎหมายอาญาและมีการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ขึ้น เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูประบบกฎหมาย ในส่วนที่เกี่ยวกับโทษประหารชีวิตนั้น จะเห็นได้ว่ายังคงมีการบัญญัติให้มีการลงโทษประหารชีวิตอยู่เพื่อข่มขู่ยับยั้งมิให้ผู้อื่นกล้ากระทำความผิดซึ่งมีโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิตอีก แต่หากพิจารณาในแง่ของแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตแล้ว แม้แนวความคิดบางประการจะยังไม่แตกต่างกับในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนักเช่น การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุดในแผ่นดินแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น การกระทำความผิดต่อพระมหากษัตริย์ เช่น การลอบปลงพระชนม์หรือการประทุษร้ายพระมหากษัตริย์ หรือการกระทำความผิดอันกระทบต่อความมั่นคงในแผ่นดินของพระองค์ เช่น การกระทำความผิดฐานขบถ จึงยังคงมีโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิตอยู่เช่นเดิม แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการกระทำความผิดต่อศาสนา เช่น การทำลายพระพุทธรูปการฆ่าพระสงฆ์หรือสามเณร กลับมิได้มีโทษถึงขั้นประหารชีวิตเช่นเดิม แต่มีโทษเพียงจำคุกเท่านั้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าแนวความคิดในการลงโทษประหารชีวิตเพื่อสนองต่อผู้กระทำความผิดต่อสถาบันศาสนานั้นได้เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ดี เนื่องจากการปรับปรุงกฎหมายของไทยนั้นแรงผลักดันส่วนหนึ่งมาจากความต้องการในการหลีกเลี่ยงการตกเป็นอาณานิคม กฎหมายที่ปรับปรุงนั้นจึงต้องแสดงให้เห็นถึงความเป็นสากลทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ เพื่อมิให้ชาวตะวันตกอ้างได้ว่ากฎหมายของไทยล้าหลังและป่าเถื่อนแล้วเข้ามาปกครองประเทศ ด้วยเหตุนี้แม้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) จะยังคงบัญญัติถึงโทษประหารชีวิตอยู่ แต่ในแง่ของกระบวนการและวิธีการในการประหารชีวิตมีความโหดร้ายทารุณน้อยลง โดยก่อนมีการลงโทษประหารชีวิตจะต้องมีกระบวนการในการตรวจสอบมากขึ้น เพราะการประหารชีวิตนั้นย่อมกระทบถึงสิทธิในการมีชีวิตของบุคคลดังกล่าว ซึ่งในช่วงนี้ชาวตะวันตกได้เริ่มมีแนวความคิดและคำนึงถึงสิทธิความเป็นมนุษย์มากขึ้น ส่งผลต่อการปรับปรุงกฎหมายของ

³⁶ วีระดา สมสวัสดิ์, มองกฎหมาย, (กรุงเทพมหานคร : มิตรนราการพิมพ์, 2526), น. 87-88.

ประเทศไทยที่จะต้องคำนึงถึงแนวคิดดังกล่าวเช่นกัน สำหรับการประหารชีวิตในยุคนี้ ได้แก่ การประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะ³⁷

3) การลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบัน

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองในขณะนั้นส่งผลกระทบต่อโทษประหารชีวิตเช่นกัน ในปี พ.ศ. 2476 พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีขณะนั้น ได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ยุติโทษประหารชีวิต แต่ได้มีการลงความเห็นว่าจะไม่ถึงเวลายกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ควรเปลี่ยนรูปแบบการประหารชีวิตเป็นวิธีการที่มีความทรมาณน้อยกว่าเดิม ในปีเดียวกันนี้ จึงได้มีการแก้ไขมาตรา 13 ของประมวลกฎหมายอาญา โดยเปลี่ยนวิธีการประหารชีวิตจากตัดศีรษะมาเป็นการยิงเป้า³⁸

แม้วิธีการประหารชีวิตจะมีความทรมาณน้อยลง หากแต่โทษประหารชีวิตของไทยกลับทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2499 ได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ ซึ่งระบุโทษประหารชีวิตในหลายกรณี เช่น ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ความผิดเกี่ยวกับการปกครองและกระบวนการยุติธรรม ความปลอดภัยของสาธารณชน การคุกคามทางเพศ ชีวิตและความปลอดภัยทางร่างกาย เสรีภาพและทรัพย์สินส่วนบุคคล การขู่เชิญเรียกค่าไถ่ การขู่กรรโชก และการปล้นทรัพย์สิน นอกจากนี้ ยังมีพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 ซึ่งโทษสูงสุดคือการประหารชีวิตเช่นกัน และนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมาโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่มาจากคดียาเสพติด

โทษประหารชีวิตของไทยมีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งในปี พ.ศ. 2546 เมื่อรัฐสภาไทยผ่านกฎหมายห้ามตัดสินลงโทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตสำหรับผู้เยาว์ นอกจากนี้ ยังได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 16 พ.ศ. 2546 มาตรา 19 กำหนดให้เปลี่ยนแปลงวิธีการประหารชีวิตจากการยิงเป้าเป็นฉีดยาหรือสารพิษเข้าเส้นเลือดแทน³⁹ ในปีเดียวกันนั้นมีการประหารชีวิตนักโทษ 4 ราย เป็นนักโทษในคดียาเสพติด 3 ราย และคดีฆาตกรรม 1 ราย แม้จะมีการปรับเปลี่ยนกฎหมายและวิธีการประหารชีวิตในกฎหมายไทย แต่ประเทศไทยยังคงมีจุดยืนในการ

³⁷ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451) มาตรา 13 "ผู้ใดต้องคำพิพากษาในลงอาญาประหารชีวิต ท่านให้อำมันไปตัดศีรษะเสีย"

³⁸ พ.ศ. 2477 ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ว่าด้วยการประหารชีวิต จาก "ให้อำมันไปตัดศีรษะเสีย" เป็น "ให้อำมันไปยิงเสียให้ตาย"

³⁹ มาตรา 19 วรรคแรก แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2546 "ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย" มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2546.

ใช้โทษประหารชีวิต โดยในปี พ.ศ. 2551 ประเทศไทยออกเสียงคัดค้านมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่เรียกร้องให้ทั่วโลกพักการประหารชีวิต และถัดมาในปี พ.ศ. 2552 นักค้ายาเสพติดสองรายถูกตัดสินให้รับโทษประหารชีวิต โดยการฉีดยาเข้าเส้น ซึ่งนับเป็นคดีประหารชีวิตสองรายแรก หลังจากที่ประเทศไทยไม่มีการประหารชีวิตมาเป็นระยะเวลา 6 ปี อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเริ่มส่งสัญญาณทางบวก โดยการเปลี่ยนแปลงจุดยืนต่อการพักใช้โทษประหารชีวิตในเวทีระหว่างประเทศ กล่าวคือ ประเทศไทยลงคะแนนงดออกเสียงต่อมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่เรียกร้องให้ทั่วโลกพักการประหารชีวิต ในปีพ.ศ. 2553 และ พ.ศ. 2555 และมีการบรรจวาระการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตลงในแผนแม่บทสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2556) และในร่างแผนแม่บทสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (2557-2561)⁴⁰

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต

สำหรับแนวคิดการยกเลิกโทษประหารชีวิต มีปรากฏเป็นประเทศแรกในประเทศอังกฤษ โดยแต่เดิมประเทศอังกฤษเองก็มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานเกี่ยวกับการใช้โทษประหารชีวิตซึ่งมีวิธีการอย่างหลากหลาย เช่น การโยนลงไปในบ่อเลน การแขวนคอที่ตะแลงแกงซึ่งเป็นวิธีการประหารชีวิตที่มีการใช้มากที่สุด การถูกยิงหรือลากตัว การแบ่งร่างกายเป็นส่วนแล้วลากด้วยม้า การประหารด้วยการตัดศีรษะ การประหารชีวิตด้วยการเผาไฟ การนำอุปกรณ์ที่มีน้ำหนักมากกดทับที่ทรวงอก การต้มในน้ำเดือด ปี ค.ศ. 1700 พบว่าในประเทศอังกฤษ กำหนดให้คดีจำนวน 222 ประเภทคดี ต้องโทษประหารชีวิตซึ่งรวมทั้งการขโมยของจากบ้านที่มีมูลค่าตั้งแต่ 40 ชิลลิง การขโมยของจากร้านค้าที่มีมูลค่า 5 ชิลลิง การปล้นกระด้ายที่เลี้ยงไว้ในทุ่งจำนวนมาก การตัดต้นไม้ การปลอมแปลงแสตมป์สรรพสามิต เป็นต้น จากนั้น การปฏิรูปการลงโทษจึงได้เริ่มเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1823 มีการยกเลิกการประหารชีวิตที่เกิดจากการประกอบอาชญากรรมประมาณ 100 คดี จากนั้นในระหว่างปี ค.ศ. 1832-1837 ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตอีกจำนวนมาก และศตวรรษที่ 18 และ 20 ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับคดีต่างๆ ที่เคยกำหนดไว้เพิ่มขึ้น การพยายามยกเลิกโทษประหารชีวิตมิได้เกิดขึ้นแต่เพียงในประเทศอังกฤษเท่านั้น หากแต่ได้มีความพยายามยกเลิกโทษประหารชีวิตทั่วยุโรป⁴¹

ส่วนการปฏิรูปการประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เกิดขึ้น จากการเสนอผลงานของซีซาร์ แบคคาเรีย ซึ่งเขียนไว้ในหนังสือชื่อ “อาชญากรรมและการลงโทษ (On Crimes

⁴⁰ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลประเทศไทย, “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2560, จาก <https://www.amnesty.or.th/our-work/death-penalty/thailand>.

⁴¹ อ่างแล้ว เชนอรรถที่ 30, น. 33-40.

and Punishment)” ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1767 แบคคาเรียเสนอให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยกล่าวว่า “รัฐไม่มีอำนาจที่จะทำให้บุคคลใดเสียชีวิต การประหารชีวิตเปรียบเสมือนสงครามสำหรับพลเมือง โดยการฆ่าชีวิตขึ้นอยู่กับพิจารณาว่าบุคคลใดมีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ ซึ่งสามารถใช้หลักเกณฑ์ใดในการพิจารณาดังกล่าว” ซีซาร์ แบคคาเรีย ยังได้ชี้ให้เห็นถึงการลงโทษประหารชีวิต ในสมัยโรมันที่ไม่ได้เป็นการป้องกันความปลอดภัยให้แก่คนในสังคมได้อย่างแท้จริง การประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ช่วยยับยั้งการกระทำผิดของคนได้เพียงชั่วขณะเท่านั้น แต่ไม่สามารถยับยั้งการกระทำผิดของคนอื่นในสังคมได้ นอกจากเป็นการจำกัดเสรีภาพของผู้ถูกประหารชีวิตเท่านั้น หลังจากนั้นมึ้นักคิดหลายคนเสนอเกี่ยวกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต เช่น ดร.เบนจามิน รัช พลเมืองที่มีชื่อเสียงของมลรัฐเพนซิลเวเนีย รวมถึง วิลเลียม เบรดฟอร์ด ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับความจำเป็นของการใช้โทษประหารชีวิต ซึ่งถึงแม้เห็นว่า ควรมีการใช้โทษประหารชีวิตต่อไป แต่ก็ยอมรับว่าโทษประหารชีวิตไม่สามารถป้องกันอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง ต่อมา ในปี ค.ศ. 1794 มลรัฐเพนซิลเวเนียจึงได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับทุกประเภทคดี ยกเว้นคดีฆาตกรรม ซึ่งเป็นความผิดประเภทชั้นหนึ่ง ในปี ค.ศ. 1796 เมืองนิวยอร์ก เปลี่ยนแปลงกำหนดโทษที่ต้องประหารชีวิต จาก 13 คดี ลดลงเหลือ 2 คดี มลรัฐเวอร์จิเนียและมลรัฐเคนตักกี้ได้ผ่านกฎหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ในปี ค.ศ. 1797 มลรัฐเวอร์มอนต์ได้ลดคดีที่ต้องโทษประหารชีวิตเหลือ 3 คดี ปี ค.ศ. 1810 มลรัฐแมรี่แลนด์ได้ลดคดีที่ต้องโทษประหารชีวิตเหลือ 4 คดี ในปี ค.ศ. 1812 มลรัฐนิวแฮมเชียร์ได้ลดคดีที่ต้องโทษประหารชีวิตเหลือ 2 คดี และปี ค.ศ. 1815 มลรัฐโอไฮโอได้ลดคดีที่ต้องโทษประหารชีวิตเหลือ 2 คดี อย่างไรก็ตาม ยังมีมลรัฐอีกบางส่วนที่ดำเนินการสวนกระแสดังกล่าว⁴²

ถึงแม้โทษประหารชีวิตในสหรัฐอเมริกา จะยังมีอยู่ต่อไป แต่วิธีการประหารชีวิตได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยระหว่างปี ค.ศ. 1833 – 1853 การประหารชีวิตในที่สาธารณะถูกมองจากสังคมว่าเป็นวิธีที่มีความโหดร้ายทารุณ มลรัฐนิวยอร์ก มลรัฐแมซซาชูเซตส์ และมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ จึงได้มีการยกเลิกการประหารชีวิตในที่สาธารณะทั้งหมด แต่การประหารชีวิตด้วยการแขวนคอยังคงมีอยู่แต่กระทำกันในที่โหลฐาน ต่อมา มีการประหารชีวิตในรูปแบบใหม่เกิดขึ้น คือการประหารชีวิตด้วยการใช้เก้าอี้ไฟฟ้า โดยให้เหตุผลว่าหากการประหารชีวิตด้วยไฟฟ้าสามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วได้ การประหารดังกล่าวย่อมสามารถกระทำต่อมนุษย์เช่นเดียวกัน โดยในปี ค.ศ. 1888 มลรัฐนิวยอร์กได้มีการริ่ดตะแคงแก่สำหรับการประหารชีวิตด้วยการแขวนคอออก และมีการนำการประหารชีวิตด้วยเก้าอี้ไฟฟ้ามาใช้แทน โดยนักโทษประหารที่ต้องโทษประหารชีวิตด้วยเก้าอี้ไฟฟ้าคนแรก คือ

⁴² อ่างแล้ว เชนอรรถที่ 30, น. 35-36.

วิลเลียม เคลมเมอร์ ถูกประหารชีวิตเมื่อปี ค.ศ. 1890 แม้ว่าการประหารชีวิตด้วยเก้าอี้ไฟฟ้าจะมีความยุ่งยากบ้าง แต่ต่อมาหลายมลรัฐได้มีการประหารชีวิตด้วยเก้าอี้ไฟฟ้าตามมาเช่นเดียวกัน

การปฏิรูปการประหารชีวิตในสหรัฐอเมริกาได้เกิดขึ้นเป็นครั้งที่สองในระหว่างปี ค.ศ. 1895-1917 โดยในปี ค.ศ. 1906 มลรัฐแคนซัสได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต และระหว่างปี ค.ศ. 1911-1917 ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตอีก 8 มลรัฐ ได้แก่ มินนิโซตา นอร์ท ดาโกตา เซาท์ ดาโกตา โอเรกอน แอริโซนา มิสซูรีและเทนเนสซี โดยมลรัฐเหล่านี้ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับคดีทุกประเภทยกเว้นคดีข่มขืน อย่างไรก็ตาม ในระหว่างปี ค.ศ. 1919 -1920 มลรัฐวอชิงตัน มลรัฐแอริโซนา และมลรัฐโอเรกอน ได้นำโทษประหารชีวิตกลับมาใช้อีกครั้ง ในปี ค.ศ. 1924 การประหารชีวิตด้วยการใช้แก๊สไซยาไนด์เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกที่รัฐเนวาดาเพื่อหลักสิทธิมนุษยชนในการประหารชีวิต แต่แนวคิดดังกล่าวได้ถูกยกเลิกเพราะมีความยุ่งยาก

การต่อต้านโทษประหารชีวิตได้เกิดขึ้นอีกครั้ง ในระหว่างปี ค.ศ. 1955-1972 โดยประเทศอังกฤษและแคนาดาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตอย่างละเอียด ซึ่งมีการวิจารณ์การประหารชีวิตอย่างมาก รวมทั้งข้อมูลที่เผยแพร่จากนักโทษประหารชีวิตในสหรัฐอเมริกาที่มีการนำเสนอผ่านทางหนังสือและภาพยนตร์ เช่น นักโทษในคดีลักพาเด็ก คาร์ล เชสแมน (Caryl Chessman) ได้นำไปสู่ผลงานเขียนที่ตีพิมพ์ในชื่อ “Cell 2455 Death Rowland Trial by Ordeal” หรือ นักโทษประหาร บาบารา แกรแฮม ที่ภายหลังการประหารชีวิตได้นำไปสู่หนังสือและภาพยนตร์เรื่อง “I Want to Live !” ได้มีการเผยแพร่เรื่องราวการประหารชีวิตผ่านทางโทรทัศน์ ต่อมาในปี ค.ศ. 1957 ได้มีการยกเลิกการประหารชีวิตในมลรัฐฮาวาย มลรัฐอลาสก้า และมลรัฐเดลาแวร์ ในปี ค.ศ. 1963 มลรัฐมิชิแกนมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับคดีกบฏ ในปี ค.ศ. 1964 มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในมลรัฐโอเรกอน ปี ค.ศ. 1965 มลรัฐไอโอวา มลรัฐนิวยอร์ก มลรัฐเวสต์เวอร์จิเนีย และมลรัฐเวอร์มอนต์ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต และปี ค.ศ. 1969 มลรัฐนิวเม็กซิโกมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต

นอกจากความพยายามในการยกเลิกโทษประหารชีวิตให้เหลือน้อยที่สุดแล้ว วิธีการประหารชีวิตก็ถูกนำมาพิจารณาเช่นเดียวกัน มลรัฐโอคลาโฮมาได้ผ่านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาขึ้นเป็นครั้งแรกโดยมีพื้นฐานที่สำคัญ คือ เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและเป็นการดำเนินการประหารชีวิตที่คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ในขณะที่หากมีการประหารชีวิตด้วยเก้าอี้ไฟฟ้าซึ่งไม่ได้ดำเนินการมาเป็นเวลานานจะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการซ่อมแซมที่มีราคาสูง หรือหากมีการประหารชีวิตด้วยการใช้แก๊สพิษจะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายจากการสร้างห้องประหาร

ประมาณมากกว่า 200,000 ดอลลาร์ หากแต่การประหารชีวิตด้วยการฉีดยาจะมีค่าใช้จ่ายเพียง 10-15 ดอลลาร์ ต่อการประหารนักโทษ 1 คน เท่านั้น⁴³

2.3.1 สภาพการณ์ของการยกเลิกโทษประหารชีวิตในต่างประเทศ

ข้อมูลจากการรายงานของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล เปิดเผยรายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิตทั่วโลกในปี พ.ศ. 2558 ว่า มีการประหารชีวิตสูงที่สุดนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา โดยมีผู้ถูกประหารชีวิตมากกว่า 1,634 คนใน 25 ประเทศเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 ถึงร้อยละ 54 ตัวเลขนี้ยังไม่นับรวมตัวเลขจากประเทศจีน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวถือเป็นความลับของทางราชการ แต่จีนยังคงเป็นประเทศที่ประหารชีวิตประชาชนมากสุดในโลก แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลเชื่อว่า มีผู้ถูกประหารชีวิตและถูกส่งลงโทษประหารชีวิตหลายพันคนในปี 2558 แม้จะมีสัญญาณว่าจำนวนการประหารชีวิตในจีนลดลงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่เนื่องจากการเก็บข้อมูลโทษประหารชีวิตเป็นความลับทำให้ไม่สามารถยืนยันข้อมูลที่แท้จริงได้ โดยประเทศอิหร่านเป็นประเทศที่ประหารชีวิตบุคคลมากที่สุดประมาณ 977 คน โดยส่วนใหญ่เป็นคดีอาชญากรรม และยังคงเป็นหนึ่งในประเทศที่ยังมีการประหารชีวิตผู้เยาว์อยู่ และในปี พ.ศ. 2558 มีการประหารชีวิตผู้เยาว์อย่างน้อย 4 คน ส่วนประเทศปากีสถาน มีการประหารชีวิตประชาชนไปกว่า 320 คน จากการยกเลิกข้อตกลงชั่วคราวในการพักโทษประหารชีวิต และประเทศซาอุดีอาระเบีย มีการประหารชีวิตบุคคลอย่างน้อย 158 คน และส่วนใหญ่ใช้วิธีการประหารด้วยการตัดคอ แต่ทางการยังใช้วิธีการยิงเป้าอยู่บ้าง และในบางกรณีมีการนำร่างของบุคคลที่ถูกประหารชีวิตไปแสดงต่อสาธารณชนด้วย⁴⁴

อย่างไรก็ตาม แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ได้รายงานประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารและประเทศซึ่งยังคงบทลงโทษประหารชีวิต เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2556 พบว่า 98 ประเทศยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทุกประเภท 7 ประเทศยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดทางอาญาทั่วไปเท่านั้น 35 ประเทศยกเลิกโทษประหารในทางปฏิบัติ 140 ประเทศยกเลิกโทษประหารในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ 58 ประเทศ ยังคงบทลงโทษประหาร โดยแบ่งประเทศออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่⁴⁵

⁴³ อ้วนแล้ว เชิงอรรถที่ 30, น. 37-40.

⁴⁴ สำนักพิมพ์ประชาไท, “แอมเนสตี้ฯ เปิดรายงานโทษประหารทั่วโลก ปี 58 สถิติสูงสุดในรอบกว่า 25 ปี,” สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2560, จาก <http://prachatai.com/journal/2016/04/65095>.

⁴⁵ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิต ปี 2556, (กรุงเทพมหานคร : แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 2557), น. 30-32.

กลุ่มที่หนึ่ง ประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดอาญาทุกประเภท ได้แก่ แอลเบเนีย อันดอร์รา แองโกลา อาร์เจนตินา อาร์เมเนีย ออสเตรเลีย ออสเตรีย อาเซอร์ไบจาน เบลเยียม ภูฏาน โบลิเวีย บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา บัลแกเรีย บรูไน กัมพูชา แคนาดา เคปเวิร์ด โคลอมเบีย หมู่เกาะคุก คอสตาริกา โกตดิวัวร์ โครเอเชีย ไซปรัส สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก จิบูตี สาธารณรัฐโดมินิกัน เอกวาดอร์ เอสโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส กาบอง จอร์เจีย เยอรมนี กรีซ กินีบิสเซา เฮติ นครรัฐวาติกัน ฮอนดูรัส ฮังการี ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี คิริบาตี คีร์กีซสถาน ลัตเวีย ลิกเตนสไตน์ ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มาซิโดเนีย มอลตา หมู่เกาะมาร์แชลล์ มอริเชียส เม็กซิโก ไมโครนีเชีย มอลโดวา โมนาโก มอนเตเนโกร โมซัมบิก นามิเบีย เนปาล เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นิการากัว นีอูเอ นอร์เวย์ ปาเลา ปานามา ปารากวัย ฟิลิปปินส์ โปแลนด์ โปรตุเกส โรมานี รัสเซีย รวันดา ซามัว ซานมาริโน เซาตูเมและปรินซิปี เซเนกัล เซอร์เบีย (รวมทั้งโคโซโว) เซเชลส์ สโลวาเกีย สโลวีเนีย หมู่เกาะโซโลมอน แอฟริกาใต้ สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ดิมอร์-เลสเต โตโก ตุรกี เดียร์กเมนีสถาน ตูวาลู ยูเครน สหราชอาณาจักร อูรุกวัย อุซเบกิสถาน วานูอาตู เวเนซุเอลา

กลุ่มที่สอง ประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารสำหรับความผิดอาญาทั่วไปเท่านั้น ประเทศเหล่านี้เป็นประเทศซึ่งโทษประหารชีวิตมีไว้สำหรับอาชญากรรมบาง ประเภทเท่านั้น เช่น อาชญากรรมภายใต้ธรรมนูญทหาร หรืออาชญากรรมซึ่งเกิดขึ้นจากเงื่อนงำที่เป็นข้อยกเว้น ได้แก่ บราซิล ชิลี เอลซัลวาดอร์ ฟิจิ⁴⁶ อิสราเอล คาซัคสถาน เปรู

กลุ่มที่สาม ประเทศยกเลิกโทษประหารในทางปฏิบัติ ประเทศเหล่านี้ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป เช่น ฆาตกรรม แต่อาจถือได้ว่า ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ เนื่องจากได้ระงับการใช้โทษประหารในช่วงสิบปีที่ผ่านมา และยังเชื่อได้ว่า มีนโยบาย หรือ ระเบียบปฏิบัติที่จะไม่ลงโทษประหารชีวิต ประเทศเหล่านี้ได้แก่ แอลจีเรีย เบนิน บรูไนดารุสซาลาม บูร์กินาฟาโซ แคเมอรูน สาธารณรัฐแอฟริกากลาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก เจริเทรีย กานา เกรเนดา เกนยา ลาว ไลบีเรีย มาดากัสการ์⁴⁷ มาลาวี มัลดีฟส์ มาลี มอริเตเนีย

⁴⁶ ยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างถาวรปี พ.ศ. 2558, แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย, รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ประจำปี 2558-2559, (กรุงเทพมหานคร : แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย, 2559), น. 32.

⁴⁷ เพิ่งอ้าง, น. 22.

มองโกเลีย⁴⁸ โมร็อกโก พม่า นาอูรู ไนเจอร์ ปาปัวนิวกินี สหพันธรัฐรัสเซีย เซียร์ราลีโอน เกาหลีใต้ ศรีลังกา ซูรินาม⁴⁹ สวาซิแลนด์ ทาจิกิสถาน แทนซาเนีย ตองกา ตูนิเซีย แชมเบีย

กลุ่มที่สี่ ประเทศซึ่งยังคงบดทลงโทษประหาร ประเทศเหล่านี้ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมทั่วไป อัฟกานิสถาน แอนติกาและบาร์บูดา บาฮามาส บาห์เรน บังคลาเทศ บาร์เบโดส เบลารุส เบลีซ บอตสวานา ชาด จีน คอโมโรส สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก คิวบา โดมินิกา อียิปต์ อิเควทอเรียลกินี เอธิโอเปีย แคมเบีย กัวเตมาลา กินี กายอานา อินเดีย อินโดนีเซีย อิหร่าน อิรัก จาเมกา ญี่ปุ่น จอร์แดน คูเวต เลบานอน เลโซโท ลิเบีย มาเลเซีย ไนจีเรีย เกาหลีเหนือ โอมาน ปากีสถาน ปาเลสไตน์ กาตาร์ เซนต์คิตส์และเนวิส เซนต์ลูเชีย เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์ ซาอุดีอาระเบีย สิงคโปร์ โชมเลีย ชูดานใต้ ชูดาน ซีเรีย ใต้หวัน ไทย ตรินิแดดและโตเบโก ยูกันดา สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สหรัฐอเมริกา เวียดนาม เยเมน ซิมบับเว

จากข้อมูลของแอมเนสตี้ดังกล่าว เห็นได้ว่า ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มที่สี่ คือกลุ่มที่ยังคงมีบดทลงโทษประหาร อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติประเทศไทยมีการประหารชีวิตครั้งสุดท้าย ในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นนักโทษคดีอาชญากรรม 2 ราย และหลังจากนั้น ถึงแม้ยังมีคดีต่างๆ ทั้งคดีอาชญากรรมและคดีความผิดทั่วไป เช่น คดีฆาตกรรมและคดีความผิดทางเพศ ยังถูกศาลพิพากษาให้ประหารชีวิต แต่ยังไม่ได้มีการประหารชีวิตนักโทษในคดีใด และหากประเทศไทยไม่มีการประหารชีวิตในทางปฏิบัติครบ 10 ปี ประเทศไทยก็จะกลายเป็นประเทศในกลุ่มที่สาม ซึ่งไม่มีการประหารชีวิตในทางปฏิบัติโดยทันที

2.3.2 สภาพการณ์ของจำนวนนักโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

ข้อมูลจากส่วนอภัยโทษ สำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ พบข้อมูลสถิตินักโทษประหารชีวิต จากการสำรวจในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 ดังต่อไปนี้

⁴⁸ ประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ กำหนดให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป, น. 26.

⁴⁹ ยกเลิกข้อบัญญัติให้มีโทษประหารชีวิตในเดือนมีนาคม 2558, แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย, รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ประจำปี 2558-2559, น. 22.

ตารางที่ 2.1 พบข้อมูลสถิตินักโทษประหารชีวิต จากการสำรวจในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559

ที่	เรือนจำ/ทัณฑสถาน	เพศ	คดียาเสพติดให้โทษ			คดีความผิดทั่วไป			รวม
			อุทธรณ์	ฎีกา	เด็ดขาด	อุทธรณ์	ฎีกา	เด็ดขาด	
1	เรือนจำกลางบางขวาง	ช	100	4	12	39	20	59	234
2	เรือนจำกลางคลองเปรม	ช	0	0	0	0	0	0	0
3	เรือนจำกลางเขาบิน	ช	16	4	5	4	0	6	35
4	เรือนจำกลางคลองไผ่	ช	0	0	0	0	0	0	0
5	เรือนจำกลางสงขลา	ช	4	0	0	29	0	0	33
6	เรือนจำกลางพิษณุโลก	ช	3	0	0	6	0	0	9
7	เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช	ช	4	0	0	40	0	0	44
8	ทัณฑสถานหญิงกลาง	ญ	35	0	1	4	0	3	43
9	ทัณฑสถานหญิงนครราชสีมา	ญ	3	0	0	0	0	0	3
10	ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่	ญ	4	0	0	1	0	0	5
11	ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์	ช	0	0	0	0	0	0	0
		ญ	0	0	0	0	0	0	0
	รวม	ช	127	8	17	118	20	65	355
		ญ	42	0	1	5	0	3	51
	รวมทั้งสิ้น		195			211			406

ข้อมูลจากส่วนอภัยโทษ สำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนักโทษประหารชีวิตของประเทศไทยเป็นนักโทษที่มาจากคดียาเสพติดคิดเป็นร้อยละ 48.03 ของจำนวนนักโทษประหารชีวิตทั้งหมด

2.3.3 เหตุผลของฝ่ายสนับสนุนและคัดค้านโทษประหารชีวิต⁵⁰

ดวงดาว กิริติกานนท์ ได้สรุปเหตุผลของฝ่ายที่สนับสนุนและคัดค้านให้มีโทษประหารชีวิตไว้ว่า

⁵⁰ ดวงดาว กิริติกานนท์, “โทษประหารชีวิต,” สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2560, จาก www.kmutt.ac.th/jif/public_html/article_detail.php?ArticleID=61519

1) ฝ่ายสนับสนุนให้มีโทษประหารชีวิต

(1) โทษประหารชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการยุติธรรม การลงโทษผู้กระทำความผิดต้องคำนึงถึงความยุติธรรม เป็นหลักความยุติธรรมที่แท้จริงไม่ใช่การแก้แค้น แต่ หมายถึงการลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำ ถ้าทำผิดมากแต่ถูกลงโทษน้อยก็ไม่ใช่เป็นธรรมกับฝ่ายที่ถูกกระทำ ในทางกลับกันถ้าทำผิดน้อยแต่ถูกลงโทษมากก็ไม่ใช่เป็นธรรมกับผู้กระทำความผิด การประหารชีวิตนับว่าเป็นการตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมสำหรับคนที่ทำผิดร้ายแรง เช่น การทำลายชีวิตคนทั่วไปยอมรับโทษประหารชีวิต เพราะรู้สึกว่าการตายคือ การชดใช้ที่เหมาะสมที่สุด สำหรับฆาตกรผู้โหดเหี้ยม จำคุกตลอดชีวิตนับว่าเขาเกินไปไม่สามารถทำให้สังคมยอมรับได้ จุดมุ่งหมายของการลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ใช่เพียงแต่ยับยั้งป้องกันไม่ให้คนอื่นทำตามเท่านั้น จุดมุ่งหมายสำคัญของการลงโทษคือ การชดใช้สิ่งที่ผู้กระทำความผิดได้ทำไว้ ฆาตกรไม่สมควรมีชีวิตอยู่ การประหารชีวิตจะนำฆาตกรไปสู่ที่ที่เหมาะสมกับเขาคือการออกจากสังคมตลอดไป ถ้าเพียงแต่กักตัวเขาไว้ในที่คุมขังก็เท่ากับลงโทษเขาน้อยกว่าโทษที่เขาสมควรจะได้รับ ซึ่งถือว่าไม่ยุติธรรมในสมัยโบราณมีกฎหมายที่รู้จักกันดี กำหนดไว้ว่า “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน (an eye for an eye, a tooth for a tooth)” หมายความว่า ผู้กระทำความผิดสมควรถูก ลงโทษตามความผิด ไม่มากไม่น้อยไปกว่านั้น ฆาตกรสมควรตาย เพราะฆาตกรรมถือว่าการกระทำความผิดที่ร้ายแรงที่สุด ฆาตกรจึงควรได้รับโทษหนักที่สุดเช่นกัน

(2) โทษประหารชีวิตสามารถยับยั้งอาชญากรรมอย่างได้ผล เพราะทำให้ผู้ที่คิดจะทำผิดเกิดความกลัวไม่กล้าก่ออาชญากรรมที่รุนแรง ยังมีบทลงโทษหนักมากการก่อ อาชญากรรมก็ยังมี ความเสี่ยงมาก และถ้ามีความเสี่ยงมากพวกเขาจะไม่กล้าก่ออาชญากรรม การประหารชีวิตนอกจากจะหยุดฆาตกรไม่ให้ออกมาฆ่าใครได้อีกแล้ว ยังจะส่งสารไปยังนักฆ่าคนอื่น ๆ ว่าฆาตกร จะไม่ได้รับอนุญาตให้มีชีวิตอยู่ อาจไม่ใช่ฆาตกรทุกคนที่ใช้เหตุผลพิจารณาไตร่ตรองก่อนที่จะลงมือกระทำการฆาตกรรม แต่บางคนและหลายคนอาจจะใช้ ดังนั้นความรุนแรงของโทษประหารชีวิตจะสามารถหยุดความคิดที่จะก่ออาชญากรรมและสามารถช่วยชีวิตผู้บริสุทธิ์ได้

(3) อาชญากรบางคนเป็นอันตรายเกินกว่าจะยอมให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้ บุคคลอันตรายบางคนสามารถก่ออาชญากรรมรุนแรง คือทำลายชีวิตผู้คนได้ทุกเมื่อ โดยไม่มีเหตุผล เปรียบเหมือนสัตว์ร้ายที่จำเป็นต้องถูกกำจัดเพื่อความปลอดภัยของผู้คนในสังคม บุคคลอันตรายเหล่านี้ ส่วนใหญ่เป็นพวกต่อต้านสังคม ความเครียดทำให้เขาใช้ความรุนแรงเพื่อแสดงอารมณ์ เมื่อไม่สามารถควบคุมอารมณ์โกรธได้ก็มีความเสี่ยงสูงมากที่พวกเขาจะกระทำความผิด ถ้าไม่ลงโทษประหารชีวิต ฆาตกรเหล่านี้ก็จะกระทำความผิดแบบเดิมอีก อัตราการกระทำความผิดซ้ำของคนเหล่านี้มีสูงมากเกินกว่าจะปล่อยไว้ได้ ถ้าพวกเขาได้รับโทษเพียงแต่จำคุกตลอดชีวิต

(4) รัฐไม่ควรต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการดูแลนักโทษที่ถูกจองจำอยู่ในคุก ผู้ซึ่งไม่มีความเคารพ ในชีวิตมนุษย์และกฎหมายของบ้านเมือง การประหารชีวิตนอกจากจะช่วยกำจัดคนที่เป็นอันตรายออกไปจากสังคม แล้ว ยังช่วยประหยัดเงินของรัฐอีกทางหนึ่งด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักโทษบางคนที่มีอาการผิดปกติบางอย่างที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ

2) เหตุผลของฝ่ายคัดค้าน

(1) ชีวิตทุกชีวิตมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี แม้ชีวิตของฆาตกรที่เลวร้ายที่สุด ไม่ว่าใครจะกระทำผิดร้ายแรงขนาดไหนเขาก็ยังเป็นมนุษย์ คุณค่าของชีวิตของผู้กระทำความผิดไม่อาจถูกทำลายโดยความประพฤติชั่วของเขา พวกเขามีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ การประหารชีวิตเป็นการ ละเมิดสิทธิดังกล่าว การประหารชีวิตคือการฆ่าและเป็นไปไม่ได้ที่การฆ่าคนจะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ในเมื่อการฆ่าเป็นสิ่งผิดแล้วทำไมต้องฆ่าเพื่อแสดงว่าการฆ่าเป็นสิ่งผิด เราควรเคารพในคุณค่าของชีวิต ไม่ใช่ทำลาย การประหารชีวิตไม่ต่างอะไรกับการฆาตกรรมเพียงแต่เป็นการฆาตกรรมที่ถูกกฎหมายเท่านั้น ไม่ว่าฆาตกรจะกระทำผิดร้ายแรงอย่างไรก็ตามเขาก็ยังเป็นคน คนเราสามารถเปลี่ยนแปลงได้แม้แต่คนที่ทำผิดร้ายแรง ชีวิตในคุกจะให้โอกาสเขาเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตัวเอง การจำคุกตลอดชีวิตน่าจะเป็นวิธีการลงโทษที่เหมาะสม เพียงแค่เว้นโทษตายไม่ใช่การยกโทษให้คนชั่ว แต่เป็นการให้โอกาสคนชั่วได้กลับตัวเป็นคนดี

(2) การประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่โหดร้าย ป่าเถื่อนและไร้มนุษยธรรม ในโลกยุคปัจจุบันการประหารชีวิตถือเป็นความป่าเถื่อนที่ไม่ควรจะมีอยู่ในสังคมของเราอีกต่อไป เพราะเป็นการแสดงถึงความโหดเหี้ยมในจิตใจของผู้คนและการขาดเมตตาธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ การประหารชีวิตเป็นการฆ่าอย่างเลือดเย็นที่ทรมาณจิตใจนักโทษที่อยู่ในระหว่างรอเวลาที่จะถูกนำตัวไปฆ่า โทษประหารชีวิตจึงไม่ใช่ทางออกที่ดีในการแก้ปัญหาในสังคมที่เจริญแล้ว การลงโทษ ผู้กระทำความผิด ไม่ใช่การแก้แค้นแต่ลงโทษเพื่อความยุติธรรม หากแต่เป็นการแก้แค้น ถ้านักฆ่าจะต้องถูกลงโทษด้วยการถูกฆ่า การกระทำผิดอื่นๆ ก็ต้องถูกลงโทษในลักษณะเดียวกันซึ่งไม่น่าจะถูกต้อง

(3) ถ้ายังมีการใช้โทษประหารชีวิต ผู้บริสุทธิ์อาจถูกประหารด้วยความเข้าใจผิดหรือด้วยข้อบกพร่อง ตลอดจนความเข้าใจผิดของกระบวนการยุติธรรม

สำหรับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับโทษประหารชีวิตข้อโต้แย้งนี้น่าจะมีน้ำหนัก ในการจูงใจให้เชื่อได้มากที่สุด เป็นความจริงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าถ้ายังมีโทษประหารชีวิตไม่ช้าก็เร็วอาจมีคนถูกประหารชีวิตในความผิดที่เขาไม่ได้กระทำ เมื่อมีคนถูกตัดสินประหารชีวิต แต่ต่อมาในภายหลังพบว่าเขาเป็นคนบริสุทธิ์แต่ก็สายเกินไปไม่สามารถเอาชีวิตกลับคืนมาได้ การจำคุกคนบริสุทธิ์ถือว่าเป็นเรื่องน่าเศร้า แต่การประหารชีวิตคนบริสุทธิ์ยิ่งน่าเศร้ากว่า การตัดสินความผิดของคนบางคนเป็นเรื่องละเอียดอ่อนซับซ้อนเกินกว่าจะทำได้ถูกต้องสมบูรณ์ ถ้ายังมีโทษประหารชีวิตก็มีโอกาสที่

คนบริสุทธิจะถูกประหาร ความผิดพลาดในการพิจารณาดีของกระบวนการยุติธรรมอาจนำไปสู่การตายของผู้บริสุทธิ ซึ่งถือว่าเป็น โศกนาฏกรรม ดังนั้น จึงควรยกเลิกโทษประหารชีวิตเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา

(4) โทษประหารชีวิตไม่ช่วยหยุดยั้งอาชญากรรมรุนแรงได้ โทษประหารชีวิตไม่ทำให้อาชญากรรมเกิดน้อยลง เราไม่สามารถคาดหวังว่าโทษประหารชีวิตจะมีประสิทธิภาพในการหยุดหรือลดอาชญากรรมรุนแรงมากกว่าการจำคุกตลอดชีวิต ความกลัวตายไม่ช่วยลดอาชญากรรม การคิดว่าการมีโทษประหารชีวิตจะช่วยป้องกันอาชญากรรมได้นั้นไม่เป็นความจริงเพราะฆาตกรส่วนใหญ่ทำตามอารมณ์มากกว่าเหตุผล การฆ่าคนมักเกิดจากอารมณ์ชั่ววูบ ไม่มีเวลาไตร่ตรองถึงโทษที่จะได้รับแต่อย่างใดหรือแม้ว่าพวกเขาจะคิดถึงเหตุผลเขาก็ไม่ได้คิดว่าการประหารชีวิตจะเป็นการลงโทษที่น่ากลัวจนไม่กล้าลงมือทำแต่กลับไปคิดว่าเขาอาจไม่ถูกจับหรือถึงหากว่าจะถูกจับได้ เขาก็ยังมีโอกาสที่จะไม่ถูกลงโทษประหารชีวิตก็ได้ เพราะจำนวนร้อยละของคนซึ่งถูกประหารชีวิตจริงๆ นั้นมีน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนคนที่ก่ออาชญากรรมในลักษณะเดียวกัน ถ้าอาชญากรเป็นคนฉลาด มีเหตุผลและคิดไตร่ตรองให้ดีในเวลาให้การในศาลแม้จะมีโทษประหารชีวิตก็ไม่สามารถเอาผิดเขาได้ นอกจากนี้ โทษประหารชีวิตก็ไม่อาจยับยั้งการฆาตกรรมที่ไม่ได้เตรียมการมาก่อนซึ่งมักจะเกิดกับฆาตกรที่ไม่สามารถควบคุมควบคุมอารมณ์หรือมีปัญหาทางจิต ไม่ว่าจะลงโทษจะรุนแรงสักเพียงใดก็ตามก็ไม่สามารถหยุดยั้งอาชญากรได้ ฆาตกรน้อยคนนักที่จะคิดถึงข้อดีข้อเสียของการกระทำก่อนที่จะลงมือทำ ถ้าคนๆ หนึ่งจะทำผิดก็ไม่มีอะไรจะหยุดเขาได้แม้แต่การลงโทษสถานหนักอย่างการประหารชีวิต

เหตุผลที่สนับสนุนและคัดค้านโทษประหารชีวิตดังที่กล่าวมา ทำให้บางประเทศได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต บางประเทศอยู่ระหว่างการตัดสินใจว่าควรยกเลิกประหารชีวิตดีหรือไม่ เนื่องจากโทษประหารชีวิตมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนั้น จึงยังมีบางประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ และแม้แต่ในบางประเทศที่ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้วก็มีแนวโน้มนำโทษประหารชีวิตกลับมาใช้อีก

2.3.4 เหตุผลของฝ่ายสนับสนุนและคัดค้านโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด

บัณฑิต ไชยวงศ์ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเหมาะสมของโทษประหารชีวิตในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และสรุปเหตุผลของฝ่ายสนับสนุนและคัดค้านโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดไว้ดังต่อไปนี้⁵¹

⁵¹ บัณฑิต ไชยวงศ์, “ความเหมาะสมของโทษประหารชีวิตในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 : กรณีศึกษาการค้ำแมทแอมเฟตามีน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2558), น. 22-24.

1) เหตุผลของฝ่ายที่สนับสนุนโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด

(1) ยาเสพติดเป็น 1 ใน 3 สิ่งชั่วร้ายทางสังคม ที่จะต้องกำจัดให้หมดไปเช่นเดียวกับคอร์รัปชันกับการค้าประเวณี

(2) เพื่อ “เชือดไก่ให้ลิงดู” เน้นนโยบาย “ตาต่อตาฟันต่อฟัน” ลดจำนวนผู้ต้องหาคดียาเสพติดจะได้ไม่ต้องไปค้าขายกันในเรือนจำ

(3) โทษประหารชีวิตไม่ได้สร้างความหวาดกลัวให้แก่พ่อค้ายาเสพติด ส่วนใหญ่รู้อยู่แล้วว่าถูกดำเนินคดีประหารชีวิต แต่มั่นใจว่าการค้าหรือขนยาเสพติดครั้งนี้จะไม่ถูกจับสามารถล้มกระบวนการยุติธรรมล้มคดีได้

(4) นักโทษยาเสพติดจะไม่กลัวโทษจำคุกเพราะขนาด ต้องโทษหนักยังไม่เกรงกลัวพยายามกระทำผิดซ้ำอีกในเรือนจำ ขนาดมีบทลงโทษถึงขั้นประหารชีวิตยังค้าการอย่างคายนั่น ถ้ายกเลิกโทษการประหารชีวิตแล้วจะค้าเพิ่มมากขึ้น

(5) เป็นการป้องปรามไม่ให้คนหลงผิดเข้าสู่วงการค้ายาเสพติด

(6) บทบัญญัติกฎหมายอาญาของไทยมีว่าโทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ ริบทรัพย์สิน จึงสามารถประหารชีวิตผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดได้

(7) การปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นมีอยู่กรณีเดียวเท่านั้นคือ “มนุษย์ที่ไม่ ทำชั่ว”

(8) การค้ายาเสพติดเป็นการฆ่าคนรายวัน ฆ่าคนจำนวนมหาศาล คนเสกก็เหมือน “ตายผ่อนส่ง” การลงโทษประหารชีวิตจึงมีความเหมาะสมแล้ว48

2) เหตุผลของฝ่ายคัดค้านโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด

(1) ความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรมที่นำไปสู่โทษประหารชีวิตและผู้ต้องหาที่ถูกประหารชีวิตในคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษไปแล้ว เป็นสิ่งที่ไม่อาจแก้ไขกลับคืน

(2) มีความเคลื่อนไหวในระดับโลกที่จะยกเลิกโทษประหาร ประเทศเพียงส่วนน้อยที่ยังคงใช้โทษประหารต่อไป

(3) กลไกสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ มีข้อสรุปว่า การใช้โทษประหารกับคดียาเสพติดไม่เหมาะสมในฐานะที่เป็น “อาชญากรรมที่ร้ายแรงมากที่สุด” ที่อาจอนุญาตให้มีการใช้โทษประหารได้ในฐานะเป็น “มาตรการที่เป็นข้อยกเว้น” ในกรณีที่ “มีเจตจำนงที่จะสังหารและทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต”

(4) การลงโทษประหารเกิดขึ้นจากกระบวนการด้านกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมไม่ได้รับสิทธิที่จะได้รับการไต่สวนคดีอย่างเป็นธรรมในคดีที่มีการลงโทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุดโดยหลักการที่ว่าสำหรับคดีที่มีการลงโทษประหารชีวิตมาตรการป้องกันควรจะอยู่ในระดับที่ “สูงกว่า

และนอกเหนือ” การคุ้มครองโดยทั่วไป หลายประเทศยังคงมีการใช้ระวางโทษประหารชีวิตสถานเดียว โดยเฉพาะสำหรับความผิดด้านยาเสพติดเป็นเหตุให้ผู้พิพากษาไม่สามารถใช้ดุลพินิจอื่นนอกเหนือจากการลงโทษประหารเมื่อพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำผิดด้านยาเสพติดได้

ในบางกรณีมีการนำคำสารภาพที่เกิดจากการบังคับมาใช้ และศาลได้ใช้ข้อมูลเช่นนั้นกำหนดโทษความผิดทั้งที่เป็นการลงโทษประหารและการประหารชีวิต รวมทั้งจำเลยที่ถูกฟ้องในข้อหาฆ่าเสพติด เป็นเหตุให้ไม่สามารถแก้ต่างสำหรับตนเองได้ตั้งแต่ช่วงต้นของกระบวนการยุติธรรม

(5) การลงโทษอย่างรุนแรงในความผิดด้านยาเสพติดซึ่งรวมถึงการใช้โทษประหารยังส่งผลกระทบต่อโครงการสาธารณสุขที่มุ่งลดอันตรายด้านยาที่จะมีต่อตัวผู้เข้ายา บุคคลแวดล้อมชุมชน ได้ส่งเสริมโครงการลดอันตรายเพื่อลดการติดเชื้อเอชไอวี ไวรัสตับอักเสบบี และอันตรายเนื่องจากยาที่มีต่อสุขภาพและสังคม การลงโทษที่รุนแรงและการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามยาเสพติดที่รุนแรง เป็นเหตุให้กลุ่มเป้าหมายของโครงการไม่เข้าถึงบริการดังกล่าว โทษประหารจึงไม่เพียงละเมิดสิทธิที่จะมีชีวิตของผู้ที่ถูกลงโทษ แต่ยังส่งผลกระทบต่อความพยายามลดอันตรายเนื่องจากยา

(6) ฐานความผิดที่มีโทษประหารชีวิตที่เรียกว่า Capital Offense ส่วนใหญ่จะเป็นความผิด Violent Offense (การใช้ความรุนแรงต่อชีวิตและร่างกายรวมถึงการปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์) ที่มีพฤติการณ์ทารุณโหดร้าย เช่น การฆ่าคนตายโดยเจตนาและปกปิดทำลายศพ การปล้นฆ่า หรือการฆ่าคนจำนวนมาก แต่ในประเทศไทยมีโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด (Drug-Related Offenses) ที่มีกฎหมายกำหนดโทษประหารชีวิตสำหรับฐานความผิดลักษณะดังกล่าว ซึ่งหลายประเทศมองว่าการค้ายาเสพติดไม่มีลักษณะที่เป็นการกระทำความรุนแรงต่อเหยื่อ

(7) การลงโทษโดยการประหารชีวิตในคดีอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นการละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

(8) การบังคับใช้โทษอย่างสูงและรุนแรงไม่ส่งผลต่อการลดอัตราการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ

มีข้อพิจารณาประการหนึ่งกรณีโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด จากกรณีของนายสมคิด นามแก้ว ผู้ต้องโทษประหารรายแรกของประเทศไทยในคดีมียาเสพติด (ยาบ้า) ไว้ในครอบครอง โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวได้พร้อมยาบ้าจำนวน 406,000 เม็ด มูลค่าประมาณ 40 ล้านบาท การพิจารณาของศาลชั้นต้น เห็นว่าถึงแม้นายสมคิดจะรับสารภาพก็ตาม ไม่ใช่เหตุอันควรปรานีแต่เป็นการจำนนด้วยหลักฐาน มีพฤติกรรมเป็นการบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อยของสังคมและเศรษฐกิจของประเทศชาติอย่างร้ายแรง สมควรลงโทษสถานหนักที่สุด คือประหารชีวิต

นายสมคิดกล่าวขณะที่ถูกนำตัวไปประหารว่า เจ้าของยาเสพติดตัวจริงเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ส่วนตัวเองเป็นเพียงผู้รับจ้างขนยาเสพติดเท่านั้น แต่กระบวนการยุติธรรมไม่อาจจะสืบสาวไปถึงตัวเจ้าของยาเสพติดเหล่านั้นได้ ขณะที่ตัวเองก็ไม่อาจให้การซัดทอดไปถึงตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของยาเสพติดเหล่านั้นได้ เนื่องจากไม่มีหลักฐาน ดังนั้นถึงแม้จะประหารตัวเขาไปแล้ว แต่เจ้าของยาเสพติดตัวจริงก็จะหาบุคคลอื่นมาทำหน้าที่รับจ้างขนยาเสพติดแทนตัวเขาต่อไป การประหารชีวิตเขาจึงมิได้มีผลเป็นการลดการระบาดของยาเสพติดลงแต่ประการใด⁵²

นอกจากนี้ยังมีบทความของ ดร.ชาญชัย นิ่มสมบุญ⁵³ นักทฤษฎีอาชญาวิทยา อาจารย์สอนวิชาอาชญาวิทยา ได้เขียนเกี่ยวกับนักโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดอาจมาจากความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม เช่น กรณีการจับกุมเจ้าหน้าที่ตำรวจตะเวนชายแดน(ต.ช.ด.)จำนวน 13 นาย และยังมีหลบหนีอยู่อีก 8 นาย ที่ตั้งแก๊งค์ยาเสพติดเพื่อเรียกร้องเงิน ถ้าไม่ให้ก็ซ้อมทรมานและส่งดำเนินคดี ซึ่งทำมาแล้วกว่าร้อยครั้งเพราะหลังจากถูกจับมีเจ้าทุกข์หรือผู้เสียหายมายื่นฟ้องว่าถูกกลั่นแกล้งต้องเสียเงินและบางรายที่ไม่มีเงินให้ก็กำลังติดคุกอยู่รวมแล้วรวม 140 ราย

นอกจากนี้ ชาญชัย นิ่มสมบุญ ยังยกตัวอย่างกรณีการนั่งรถไปเที่ยวกับเพื่อนที่แอบค้ายาเสพติดที่มาจากต่างจังหวัดและไม่ได้พกกันมานานหรือ กรณีเป็นคนขับรถรับจ้างที่รับคนโดยสารที่ค้ายาเสพติดโดยไม่รู้ว่าเป็นคนที่มาด้วยค้ายาเสพติด แต่เมื่อถูกจับก็ต้องโทษฐานร่วมกันค้ายาเสพติด และถูกตัดสินประหารชีวิตเช่นเดียวกัน หรือกรณีคนโกงด้อยการศึกษาเห็นแก่เงินเล็กๆ น้อยๆ ก็กำลังถางหญ้าอยู่ในไร่กลางป่าแล้วมีคนมาจ้าง 500 บาทให้ไปขึ้นบันไดไม้และให้เป่านกหวีดเมื่อเห็นรถหรือคนเข้ามา แต่เมื่อเวลาเกิดเหตุตำรวจโฉบ พวกขนถ่ายยาเสพติดที่อยู่ด้านล่างหนีไปได้ทั้งหมดเหลือผู้รับจ้างบันไดไม้คนเดียวเนื่องจากหลงจากต้นไม้ไม่ทันจึงถูกจับพร้อมเฮโรอีน 30 กิโลกรัมกับโทษประหารชีวิต หรือกรณีการล่อซื้อยาเสพติดที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับเงินสินบนรางวัลนำจับ โดยการล่อซื้ออาจทำให้คนดีๆ บางคนเกิดกิเลสความโลภอยากได้เงินแต่ก็ต้องถูกจับกลายเป็นนักโทษประหาร หากกรณีเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นจริง จึงมีคำถามเกิดขึ้นว่าสมควรแล้วหรือที่จะประหารชีวิตคนที่ถูกล่อซื้อ คนที่คิดร้ายแค้น ตกกระไดพลอยโจร หรือคนโกงที่เห็นแก่เงิน และกรณีการลักลอบขนยาเสพติด ส่วนใหญ่คนที่ถูกจับจะเป็นพวกรับจ้างขนไม่ใช่เจ้าของที่แท้จริงซึ่งคนพวกนี้ก็มีฐานะยากจนเกิดความโลภจึงต้องเสี่ยงเพื่อจะได้เงินมาเลี้ยงครอบครัว

⁵² ยูท ธ บางขวาง, “คำสารภาพสุดท้ายของนักโทษประหาร,” สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2560, จาก <http://yuthbk.blogspot.com/2012/10/21.html>.

⁵³ ชาญชัย นิ่มสมบุญ, “ประหาร : บทแห่งการลงโทษถึงชีวิต,” สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2560 , จาก <http://www.bangkokwang.go.th/index.php/2014-12-09-03-41-10/92-2014-06-15-03-29-40>.

2.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต

จุดมุ่งหมายของการลงโทษทางอาญา (Purpose of Criminal Sanctions) การลงโทษทางอาญานั้น ได้มีการปฏิบัติตั้งแต่โบราณกาล ในอดีตนั้นเราจะใช้วิธีการลงโทษทางร่างกาย (Corporal Punishment) เช่น การโบยตี การนำเอาเหล็กหรืออื่นๆ มาทาบลงบนร่างกายของผู้กระทำความผิด เพื่อให้เจ็บปวดทรมาน เป็นต้น หรือแม้แต่การลงโทษโดยมาตรการทางเศรษฐกิจ เช่น การปรับ และหากไม่ชำระค่าปรับได้ ก็ต้องใช้แรงงานเข้าแลกหรืออาจต้องถูกขายและตกเป็นทาสและการประหารชีวิต ส่วนมาตรการในการลงโทษทางอาญาโดยการกักขังในคุกและทัณฑสถานต่างๆ นั้นถือว่าเป็นวิธีการที่ค่อนข้างใหม่ที่สรุปไม่ได้ว่าเกิดขึ้นเมื่อใด อย่างไรก็ตามสามารถอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญาโดยใช้หลักปรัชญาร่วมสมัยเป็น 5 ประการด้วยกัน ดังนี้⁵⁴

1) การยับยั้งการคิดขวาง (Deterrence) ขึ้นอยู่กับหลักการที่ว่า การลงโทษนั้นสามารถที่จะป้องกันไม่ให้อาชญากรกระทำความผิดซ้ำได้ โดยสามารถทำได้ด้วยการใช้การลงโทษทางเศรษฐกิจ การลงโทษทางร่างกายและการขังในการทำร้ายทางร่างกาย เช่น เมื่อเราตอนเป็นเด็กนักเรียนคุณครูอาจมีการจดชื่อนักเรียนที่พูดหยาบหรือมาสายไว้ที่หน้ากระดาน การกระทำเช่นนี้ก็ถือเป็นการลงโทษที่ใช้การกีดกันไม่ให้เด็กนักเรียนพูดคำหยาบได้ เพราะสร้างความอับอายให้เกิดขึ้น ซึ่งมาตรการยับยั้งและกีดขวางสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ยับยั้งกีดขวางแบบเจาะจง (Specific deterrence) คือ ทำให้บุคคลที่กระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมถูกยับยั้งและกีดขวางไม่ให้สามารถกระทำผิดได้อีกในอนาคตเนื่องจากถูกลงโทษ ทำให้ผู้กระทำผิดได้รับการเรียนรู้การลงโทษและไม่กล้ากระทำผิดอีก และยับยั้งกีดขวางแบบทั่วไป (General deterrence) คือ การที่เราสามารถป้องกันไม่ให้บุคคลอื่นๆ มากระทำความผิด การยับยั้งแบบทั่วไปนั้นขึ้นอยู่กับหลักการที่ว่าคนเราเมื่อได้เห็นหรือรับรู้ความทุกข์ทรมานที่ผู้กระทำได้รับการลงโทษ คนเรานั้นก็จะพยายามที่จะไม่ให้ตนได้รับความทุกข์ทรมานจากการลงโทษ ทำให้ประชาชนเห็นเรียนรู้และเกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำผิด พร้อมทั้งยังสนับสนุนให้ออกอากาศการประหารชีวิตมาตรการกีดกันและยับยั้งจะมีผลสำเร็จที่ดีขึ้น

2) การทำให้หมดความสามารถ (Incapacitation) จุดมุ่งหมายคือ การทำให้อาชญากรหรือผู้ที่กระทำความผิดนั้นไม่สามารถที่จะกระทำความผิดได้อีก โดยป้องกันไม่ให้เขาเหล่านั้นมีโอกาสที่จะกระทำผิดได้ โดยทำให้หมดความสามารถ เพราะเชื่อว่าอาชญากรหรือผู้กระทำความผิดนั้นไม่สามารถที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ดังนั้น จึงไม่เป็นการปลอดภัยที่จะปล่อยและ

⁵⁴ ศรีสมบัติ โสภประจักษ์ชัด และคณะ, รายงานผลการศึกษาระยะเบื้องต้น โครงการ : ศึกษาความเป็นไปได้ของการยกเลิกโทษประหารชีวิตตามแผนฯ ฉบับที่ 2 โดยคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปี พ.ศ. 2556, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556), น. 10-12.

อนุญาตให้อาชญากรนั้นกลับสู่สังคม ตัวอย่างการลงโทษที่เห็นชัดคือ การประหารชีวิต ซึ่งผู้ที่ถูกประหารจะไม่สามารถที่จะกระทำความผิดได้อีกอย่างแน่นอน การลงโทษกักขังในเรือนจำ และทัณฑสถาน เป็นต้น สำหรับการลงโทษที่ถือว่าเก่าแก่ที่สุดตามหลักทฤษฎีนี้ก็คือการเนรเทศ (Banishment) และการส่งไปอยู่ในสังคมอื่น (Transportation) เป็นการขับไล่ผู้กระทำความผิดออกจากสังคม โดยกำหนดเงื่อนไขว่าหากผู้กระทำความผิดกลับมายังชุมชนก็จะถูกประหารชีวิต โดยการเนรเทศจะมีกำหนดระยะเวลาหรืออาจจะเป็นการเนรเทศถาวรเลยก็ได้ ซึ่งจะไม่แตกต่างจากการถูกลงโทษประหารชีวิต เช่น ในประเทศอังกฤษ ก่อนที่จะมีสงครามการปฏิวัติในประเทศอเมริกานั้น ได้มีการส่งนักโทษมายังอาณานิคมอเมริกา หลังจากสงครามปฏิวัติในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐบาลอังกฤษก็ได้ส่งนักโทษไปยังเครือรัฐออสเตรเลียจนกระทั่งกลางศตวรรษที่ 19 สำหรับในปัจจุบัน การจะส่งนักโทษไปยังอาณานิคมหรือประเทศอื่นนั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้เลย แต่ใช้หลักการลงโทษตามทฤษฎีนี้ในปัจจุบันจะเป็นในลักษณะการยึดอายัดทรัพย์สินจากการลักลอบขายยาเสพติดมาเพื่อไม่ให้สามารถดำเนินการได้อีก และอีกวิธีคือการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในคุกหรือเรือนจำ ที่จะไม่ให้มาประกอบอาชญากรรมได้อีก เป็นมาตรการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักการดังกล่าว บางครั้งเรียกว่า มาตรการ โกดัง (Warehousing) หรือ กักขังและเลี้ยง (Lock and Feed) ที่มีจุดมุ่งหมายในการแยกอาชญากรและผู้กระทำความผิดออกจากสังคมให้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้

3) การแก้แค้น (Retribution) หรือการตอบสนอง เป็นแนวคิดที่ว่าเมื่ออาชญากรหรือผู้กระทำความผิดประกอบอาชญากรรมหรือกระทำความผิดแล้ว เขาเหล่านั้นก็สมควรที่จะต้องได้รับการลงโทษ มาตรการการลงโทษแบบใช้หลักการแก้แค้นและการตอบสนอนั้นมีความสัมพันธ์กับหลักพิพากษาที่ใช้การลงโทษอย่างหนัก หรือนโยบาย “get-tough” และนโยบายการพิพากษาแบบตาต่อตา “an eye for an eye” ซึ่งกลุ่มผู้สนับสนุนนโยบายการลงโทษดังกล่าวให้เหตุผลว่าอาชญากรและผู้กระทำความผิดนั้น สมควรที่จะต้องรับพิชชอบและรับการลงโทษอย่างสาสมในสิ่งที่เขากระทำไปนั้น ในอดีตนั้นเหยื่อของอาชญากรรมจะเป็นผู้นำเอามาตรการการลงโทษแบบแก้แค้นเอง เหยื่อนั้นจะมีสิทธิที่จะนำหรือเลือกการลงโทษที่ตนนั้นคิดว่าเหมาะสมกับการกระทำผิดนั้นๆ ซึ่งกลุ่มผู้สนับสนุนการประหารชีวิตมีความคิดเห็นว่าโทษประหารชีวิตนั้นเป็นโทษที่เหมาะสมที่สุดสำหรับฆาตกร แต่ปัจจุบันหลายประเทศเริ่มมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต และการลงโทษทางร่างกาย โดยนำโทษกักขังในระยะเวลายาวนานมาใช้ปฏิบัติแทน

4) การฟื้นฟู (rehabilitation) เป็นการแก้ไขผู้กระทำ ความผิดนั้นถือว่าเป็นหลักปรัชญาและแนวความคิดที่ร่วมสมัย หลักการนี้จะมุ่งเน้นไปที่การลงโทษโดยการเยียวยาแก้ไขพฤติกรรมอาชญากรรมของผู้กระทำความผิด รูปแบบของการลงโทษแบบฟื้นฟูนั้นอาจเรียกอีกอย่างว่าเป็น

รูปแบบทางการแพทย์ ซึ่งมองพฤติกรรมอาชญากรรมก็เหมือนกับโรคชนิดหนึ่ง ซึ่งผู้ที่มีพฤติกรรมดังกล่าวจะต้องเข้ารับการเยียวยาแก้ไข เพราะเชื่อว่าจะสามารถแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำ ความผิดได้โดยการใช้อนุกรรมการทางด้านจิตวิทยา ด้านการแพทย์ ด้านการบำบัดยาเสพติด ด้านการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและเคารพในตัวเอง ด้านการศึกษา ด้านการอบรมและพัฒนา ศีลธรรมจรรยา และด้านการฝึกงานอาชีพ โดยส่วนมากมาตรการลงโทษแบบฟื้นฟูนั้นจะเน้นไปที่ เด็กและเยาวชนผู้กระทำผิด รวมถึงการนำไปใช้กับผู้ใหญ่ที่กระทำความผิดเป็นครั้งแรก แต่ไม่เห็น ด้วกับการที่จะนำหลักการดังกล่าวมาใช้กับผู้กระทำความผิดหลายครั้งและมีอาชีพเป็นอาชญากร ซึ่งแนวทางในการลงโทษแบบฟื้นฟูในปัจจุบันก็ได้นำมาใช้กับผู้ซึ่งติดยาเสพติดต่างๆ อีกด้วย เพราะถือว่าการติดยาเสพติดเป็น โรคและความผิดปกติทางจิตชนิดหนึ่ง

5) ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) การลงโทษโดยใช้หลักความ ยุติธรรมแบบบูรณาการหรือสมานฉันท์นั้นจะเน้น ไปที่มาตรการที่จะช่วยเหลือและฟื้นฟูเหยื่อ อาชญากรรมมากกว่าอาชญากรหรือผู้กระทำความผิด มาตรการลงโทษแบบฟื้นฟูนั้นบ่อยครั้งถูก วิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นมาตรการที่ละเลยต่อเหยื่อ และเป็นมาตรการที่เน้นที่จะทำให้อาชญากรและ ผู้กระทำความผิดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเขาและสามารถกลับคืนสู่สังคมโดยปกติได้ ส่วนการ ลงโทษโดยใช้หลักกระบวนการยุติธรรมแบบสมานฉันท์นั้นนอกจากจะเน้นไปที่การฟื้นฟูบำบัด เยียวยาพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดแล้ว ยังเน้นไปที่การช่วยเหลือเหยื่อให้กลับคืนสู่สภาพ ปกติก่อนที่เขานั้นจะตกเป็นเหยื่อ และหลักนี้ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการลงโทษโดยใช้หลัก กระบวนการยุติธรรมแบบสมานฉันท์ โดยแนวคิดนี้เชื่อว่าอาชญากรรมนั้นส่งผลกระทบต่อสังคมและเหยื่อ และกระบวนการยุติธรรมต้องการที่จะกำจัดภัยอันตรายนั้น ไปมากที่สุดเท่าที่จะ ทำได้ โดยแนวคิดนี้จะเป็นมาตรการซ่อมแซมให้กลับสู่สภาพเดิม บริการชุมชน ไกล่เกลี่ย และ อื่นๆ ที่ใช้มาตรการในการฟื้นฟูแก้ไขทั้งผู้กระทำความผิดและกล่าวถึงการช่วยเหลือเยียวยาความ เสียหายที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรม ในประเทศแอฟริกาได้นำหลักการดังกล่าวมาใช้เยียวยาความ ชัดแย้งระหว่างชาวผิวขาวและผิวดำ องค์ประกอบประการหนึ่งของการนำนโยบายความยุติธรรม เชิงสมานฉันท์มาใช้ก็คืออาชญากรหรือผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องมีบทบาทในการสนับสนุน และให้บริการสังคม ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำมาตรการนี้มาใช้เพิ่มจากการกักขังผู้กระทำ ความผิด บทลงโทษแบบสมานฉันท์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุดก็คือการที่ผู้กระทำผิดต้องจ่าย ค่าชดใช้ให้กับเหยื่อ (Restitution) และมาตรการการให้บริการแก่ชุมชน (Community Service) มาตรการการลงโทษดังกล่าวนี้ส่วนมากจะนำมาใช้กับคดีทางด้านทรัพย์สิน และในบางครั้ง ก็นำมาใช้กับคดีด้านยาเสพติดและคดีเกี่ยวกับอาวุธ ในสหรัฐอเมริกาการลงโทษโดยการให้ บริการแก่สังคมนั้นสามารถคิดได้ประมาณร้อยละ 5 ของคำพิพากษาในแต่ละปี หลักความคิดและ

ปรัชญาเกี่ยวกับการลงโทษโดยการให้บริการแก่สังคมก็คืออาชญากรหรือผู้กระทำความผิดที่ให้บริการช่วยเหลือสังคมเพื่อที่จะลบล้างต่อความเสียหายหรือภัยที่เขานั้นได้กระทำต่อสังคม

ส่วนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษผู้กระทำผิดและการประหารชีวิตประกอบด้วย⁵⁵

1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution Theory) เป็นทฤษฎีการลงโทษที่เก่าแก่ที่สุด โดยมีความเชื่อว่าผู้ถูกประหารชีวิตจะต้องได้รับโทษที่มีความรุนแรงสาสมกับความผิดที่ได้กระทำลงไป จึงมีการใช้โทษประหารชีวิตมาตั้งแต่ยุคโบราณซึ่งส่วนหนึ่งมีความเชื่อว่าผู้กระทำเป็นผู้ที่มีความชั่วร้ายในตัวเอง ดังนั้น จึงควรได้รับโทษประหารชีวิตเพื่อกำจัดความชั่วร้ายออกจากสังคม โดยแยกย่อยได้เป็น 2 ทฤษฎี คือ

(1) ทฤษฎีสัญชาตญาณ (Instinct Theory) การลงโทษผู้กระทำผิดเป็นการแสดงออกของสัญชาตญาณของคนในสังคมเพื่อแก้แค้นหรือทดแทนการกระทำผิด จากประมวลกฎหมายของกษัตริย์ฮัมมูราบีแห่งกรุงบาบิโลนเมื่อประมาณ 1,500 ปี ก่อนพุทธศักราช ได้ปรากฏระบบการลงโทษแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน (an eye for an eye and a tooth for a tooth) และกฎหมายไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ การลงโทษผู้กระทำผิดมีลักษณะที่รุนแรงเช่นกัน อาทิ กฎหมายลักษณะอาญาหลวง พ.ศ. 1895 ได้กำหนดโทษอาญาไว้ 10 สถานที่สำคัญ เช่น ให้ออก ธิบเรื่อน ธิบราชบาทว์ เอาถูกเมีย ซ้ำคนเป็นจระบาทว์ ทรัพย์หรือสิ่งของเอาเข้าห้องพระคลังจนสิ้น ใ้ใส่มือ ใส่เท้า เข้าตรูไว้ ใ้ทวนด้วยลวดหนั่ง ไม้หวาย ยกหนั่ง สองยก สามยก แล้วประจานใ้ตรูไว้หนั่งเดือน สองเดือน สามเดือน ใ้ตัดปาก แหวะปาก เอามะพร้าวหัวยัดปาก เป็นต้น ต่อมาตามกฎหมายลักษณะกบฏศึก พ.ศ. 1978 เรียกว่า “โทษกรรมกร 21 สถาน” เช่น ต่อยกะโหลกศีรษะ เลิกออกแล้วเอาคีมคีบเหล็กเผาไฟจนแดงใ้ลงบนมันสมอง เป็นต้น

การลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อแก้แค้นทดแทนตามทฤษฎีสัญชาตญาณยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยมีการลงโทษที่ไม่โหดร้ายดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา จากข้อเขียนของซู ติตัส เร็ด (Sue Titus Reid) ศาสตราจารย์ของสหรัฐอเมริกาได้ยอมรับการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนเป็นเหตุผลที่เหมาะสมในการประหารชีวิตจำเลย โดยระบุไว้ด้วยว่า ถึงแม้การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนจะไม่ใช่วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุด แต่ก็ไม่ใช่วัตถุประสงค์ที่ต้องห้ามและไม่ขัดต่อการส่งเสริมความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นคนและการแสดงออกของสังคม ซึ่งแสดงความโกรธแค้นต่อพฤติกรรมเหี้ยมโหดที่ผู้กระทำผิดได้กระทำลงไป

⁵⁵ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, รายงานการศึกษาเรื่อง โทษประหารชีวิตในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, 2557), น. 10-14.

(2) ทฤษฎีผู้กระทำผิดสมควรถูกลงโทษ (Just Desert Theory) เป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนผู้กระทำผิด โดยไม่ได้สนใจต่ออนาคตของผู้กระทำผิดหรือสังคม คงให้ความสนใจเฉพาะพฤติกรรมหรือการกระทำในอดีตของผู้กระทำผิดเท่านั้น โดยเมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น สังคมมีปฏิกิริยาตอบโต้ผู้กระทำผิดในเชิงแก้แค้นทดแทนประการหนึ่ง และเนื่องจากผู้กระทำผิดสมควรถูกลงโทษอีกประการหนึ่ง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการใช้โทษประหารชีวิตในสังคม เพราะมีความเชื่อมั่นว่าผู้กระทำผิดที่มีพฤติกรรมโหดร้ายทารุณสมควรจะได้รับการลงโทษที่มีความรุนแรงเช่นเดียวกันกับพฤติกรรมที่กระทำต่อเหยื่อ เนื่องจากผู้กระทำผิดเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่มีความโหดร้ายทารุณ ผู้กระทำผิดจึงสมควรได้รับการลงโทษโดยเฉพาะการประหารชีวิต อันเป็นการสนใจเพียงพฤติกรรมการกระทำผิดของอาชญากรเท่านั้น ไม่ได้สนใจสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยที่หล่อหลอมให้อาชญากรต้องกระทำผิด รวมทั้งไม่ได้มีความสนใจต่อผลกระทบของการลงโทษประหารชีวิตต่อสังคมแต่ประการใด

2) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก (The Classical School of Criminology) เป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นในยุโรปสมัยศตวรรษที่ 18 โดยแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิกตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism Philosophy) ทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract) และทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will) กล่าวคือ

(1) ทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free Will) เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีอิสระที่จะคิดกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง โดยมนุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผล ดังนั้น เมื่อมนุษย์กระทำการใดลงไป โดยการตัดสินใจและการใช้เหตุผลของตนเองแล้ว จะต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำลงไป ซึ่งหากบุคคลใดได้กระทำความผิดย่อมต้องได้รับการลงโทษ การที่สังคมลงโทษบุคคลนั้นเนื่องจากการกระทำผิดและเป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดสมควรจะได้รับ

ในปี ค.ศ. 1764 ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) เขียนบทความซึ่งเป็นผลงานชิ้นสำคัญในหนังสือชื่อ “Dei delitti e delle pene” ตรงกับความหมายในภาษาอังกฤษว่า “On Crimes and Punishments” ซึ่งเป็นข้อเขียนที่จุดประกายความคิดของนักปราชญ์ในอิตาลีและทั่วภาคพื้นยุโรป เบ็คคาเรียได้แสดงทัศนะคัดค้านต่อการลงโทษประหารชีวิตอย่างไม่เป็นธรรม โดยได้ต่อต้านการลงโทษประหารชีวิต (Capital Punishment) ที่รัฐและผู้ปกครองลงโทษประชาชนโดยไม่มีหลักกฎหมาย ไม่มีบรรทัดฐานและไม่มีความแน่นอน อาศัยอคติการตัดสินใจด้วยความรู้สึกและความเชื่อทางศาสนาที่ขาดความชอบธรรม เบ็คคาเรียเรียกร้องให้มีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

หลักการของเบ็คคาเรียเกี่ยวกับการลงโทษนั้นมีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism Philosophy) คือ “ประโยชน์สูงสุดสำหรับปวงชนจำนวนมากที่สุด” โดยการลงโทษในสังคมมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ “การมุ่งคุ้มครองประโยชน์สูงสุดของคน

ส่วนใหญ่ในสังคมเป็นสำคัญ” ซึ่งเบ็คคาเรียนำมาใช้ในข้อเสนอเกี่ยวกับอาชญากรรมและการลงโทษ โดยมุ่งป้องกันสังคมจากอันตรายของอาชญากรรมด้วยการข่มขวัญยับยั้ง

3) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือป้องกันอาชญากรรม หรือปรับปรุงผู้กระทำผิด (Restraint Theory) นักปรัชญาและนักกฎหมายในยุโรป อาทิ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria, 1728-1794) และเจเรมี เบนแธม (Jeremy Bentham, 1748-1832) ซึ่งเป็นผู้นำของสำนักอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา สำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก และนีโอ-คลาสสิก ได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชญากรรม และการลงโทษผู้กระทำผิดขึ้นใหม่ โดยเชื่อว่าผู้กระทำผิดได้กระทำผิดโดยเจตนาเพื่อแสวงหาความสุข และหลีกเลี่ยงความทุกข์ ดังนั้น รัฐควรจะบัญญัติกฎหมายไว้ให้ชัดเจนว่าการกระทำใดเป็นความผิด และมีโทษบัญญัติไว้โดยชัดเจน เพื่อให้ทุกคนในสังคมได้รับทราบ เมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้แล้วเช่นนี้ ผู้ที่ฝ่าฝืนก็จะมี ความผิดและต้องรับโทษตามกฎหมาย นอกจากนี้ ทฤษฎีนี้ยังสามารถจำแนกเพิ่มเติมได้ ดังนี้

(1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่อาชญากร (Deterrence Theory) ทฤษฎีนี้ถือว่า การลงโทษจะทำให้ผู้กระทำผิดเข็ดหลาบ และคนอื่นไม่กล้าจะกระทำความผิดเพราะกลัวถูกลงโทษ ทฤษฎีนี้สามารถแบ่งเป็นทฤษฎีย่อยได้ 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีข่มขู่เฉพาะราย (Specific deterrence Theory) เป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ตัวผู้กระทำผิดไม่ให้กระทำผิดอีกต่อไป เพราะกลัวจะถูกลงโทษ ทฤษฎีข่มขู่โดยทั่วไป (General deterrence Theory) เป็นการลงโทษที่ข่มขู่บุคคลอื่นในสังคมเพื่อไม่ให้ประกอบอาชญากรรม และทฤษฎีข่มขู่ระยะยาว (Long termdeterrence Theory) เป็นการลงโทษจำคุกระยะยาว รวมทั้งการให้การศึกษาทางศีลธรรมแก่ผู้กระทำผิด

(2) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention Theory) เป็นการลงโทษเพื่อตัดโอกาสในการกระทำผิดของอาชญากร (Incapacitation) มีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดกระทำผิดอีกต่อไป สำหรับมาตรการในการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม ประกอบด้วย การจำคุกหรือกักขัง เพื่อป้องกันการกระทำผิดตลอดระยะเวลาที่ต้องโทษกักขัง การลงโทษด้วยการตัดอวัยวะ เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดสามารถใช้อวัยวะดังกล่าวในการกระทำผิดได้อีก และการลงโทษสูงสุด คือ การประหารชีวิต อันเป็นการป้องกันพฤติกรรมอาชญากรอย่างถาวร

(3) ทฤษฎีเพื่อปรับปรุงผู้กระทำผิด (Reformation Theory) เป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เนื่องจากแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยม(Positive School) ที่เห็นว่า คนทุกคนเกิดมาเปรียบเสมือนผ้าขาวที่บริสุทธิ์ แต่สภาพแวดล้อมทำให้ผ้าขาวต้องมีรอยมลทิน หรือทำให้คนต้องกระทำผิด ซึ่งแนวคิดนี้เชื่อว่าอาชญากรสามารถแก้ไขฟื้นฟูเพื่อให้กลับเป็นคนดีคืนสู่สังคมได้ การลงโทษจึงเป็นการมุ่งเน้นให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูปรับปรุงตนเอง ไม่ว่าจะเป็น การศึกษา การฝึกวิชาชีพ หรือการจัดโปรแกรมที่มีความเหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละประเภทคดี

แนวคิดด้านการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของนักโทษประหารก็เช่นเดียวกัน ได้มีแนวโน้มในการใช้แนวคิดเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลก มีแนวโน้มในการยกเลิกโทษประหาร ถึงแม้หลายประเทศแม้จะยังคงโทษประหารแต่กลับมีการประหารชีวิตจริงไม่มาก อันแสดงให้เห็นถึงทิศทางหรือแนวโน้มของการใช้โทษประหารของประเทศต่างๆ ทั่วโลก มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารที่มากขึ้น เนื่องจากแนวคิดของการลงโทษ หรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่มีแนวโน้มในการแก้ไขฟื้นฟู เพราะเชื่อว่าผู้ที่กระทำผิดเป็นผู้ที่ถูกสภาพแวดล้อมบีบบังคับ ไม่ได้เป็นผู้ที่เกิดมาเพื่อเป็นอาชญากร หรือเป็นผู้ที่เป็นอาชญากร โดยกมลสันดานที่ไม่สามารถแก้ไขได้เลย

2.5 การกำหนดโทษในคดียาเสพติดตามระบบกฎหมายไทย

การกำหนดโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดบัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มักเป็นโทษในกรณีกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดประเภท 1 ซึ่งในปัจจุบัน ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ. 2539) เรื่องระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กำหนดชื่อของยาเสพติดประเภทที่ 1 ไว้รวมทั้งสิ้น 32 ชนิด แต่ที่เป็นที่รู้จักกันดีได้แก่ แอมเฟตามีน (Amphetamine) เฮโรอีน (Heroin) แอลเอสดี (LSD) เมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) เป็นต้น โดยโทษประหารชีวิตกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 รวมทั้งสิ้น 3 มาตรา ดังต่อไปนี้

2.5.1 การผลิต นำเข้า หรือส่งออกอันเป็นการกระทำความผิดเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท 1

มาตรา 65 วรรคสอง บัญญัติให้บุคคลที่ทำการผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 15 ถ้าการกระทำนั้นเป็นการกระทำความผิดเพื่อจำหน่ายต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาทหรือประหารชีวิต...”

บทบัญญัติมาตรา 65 วรรคสอง มีการแก้ไขโดย พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2560 เป็นต้นไป มีการกำหนดเพิ่มเติมจากเดิมกำหนดไว้แต่เพียงโทษประหารชีวิต โดยกำหนดให้มีโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท ด้วย อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติของมาตรานี้มิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตและการกำหนดโทษมิได้คำนึงถึงปริมาณของยาเสพติดแต่ประการใด อีกทั้งตามความหมายของ “ผลิต” ยังให้หมายความรวมถึงการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุยาเสพติดด้วย เช่น การที่ผู้ที่มียาเสพติดในครอบครองซื้อมาจำนวนหนึ่งแล้วนำมาแบ่งออกเป็นห่อหรือห่อเองกรณีเช่นนี้ผู้แบ่งก็ถือว่าเป็นผู้ผลิตตามความหมายของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฯแล้ว อันมี

อัตราโทษที่สูงสุดถึงประหารชีวิต ซึ่งประชาชนโดยทั่วไปไม่อาจทราบว่ามีบทกฎหมายที่ร้ายแรงถึงขั้นประหารชีวิต

จากบทบัญญัติดังกล่าวได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5792/2550 ได้วินิจฉัยว่า “จำเลยซึ่งเป็นบุคคลสัญชาติกัมพูชากระทำความผิดฐานนำเมทแอมเฟตามีนซึ่งเป็นยาเสพติดประเภท 1 เข้ามาในราชอาณาจักร จำนวน 22 เม็ด น้ำหนัก 2.10 กรัม จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ 0.50 กรัม จากราชอาณาจักรกัมพูชา โดยจากคำฟ้องของโจทก์ได้บรรยายไว้ชัดเจนว่า จำเลยกระทำความผิดฐานนำเมทแอมเฟตามีนของกลางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย และจำเลยให้การรับสารภาพ ข้อนำเมทแอมเฟตามีนเข้ามาในราชอาณาจักรและมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ศาลชั้นต้นให้ลงโทษฐานนำเข้าเมทแอมเฟตามีนเพื่อจำหน่าย ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ให้ประหารชีวิต จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบด้วยมาตรา 52 (2) คงจำคุกตลอดชีวิต ริบเมทแอมเฟตามีนและอุปกรณ์ของกลาง ข้ออื่นนอกจากนี้ให้ยก”⁵⁶

ต่อมาได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6287/2553 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 มีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม (2) 65 วรรคสอง 66 วรรคสาม ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 ความผิดฐานร่วมกันนำเข้าเมทแอมเฟตามีนเพื่อจำหน่ายและความผิดฐานร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเป็นการกระทำความผิดเป็นความผิด ต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษจำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 ในความผิดฐานร่วมกันนำเข้าเมทแอมเฟตามีนเพื่อจำหน่าย อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ลงโทษประหารชีวิต จำเลยที่ 1 และที่ 3 ให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนและชั้นพิจารณาเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็น ประโยชน์แก่การพิจารณา กรณีมีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบมาตรา 52 (2) คงลงโทษจำคุกจำเลยที่ 1 และที่ 3 มีกำหนดคนละ 50 ปี ส่วนจำเลยที่ 2 ให้การปฏิเสธ แต่ทางนำสืบของจำเลยที่ 2 เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีอยู่บ้างเห็นควรลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบมาตรา 52 (1) คงลงโทษจำคุกจำเลยที่ 2 ตลอดชีวิต ริบยาเสพติดให้โทษของกลาง

⁵⁶ สิ้นหน้ พงษ์ศิริสุวรรณ, “ยาบ้า ยาเสพติดให้โทษ นำเข้า 22 เม็ด โทษประหารชีวิต รับสารภาพลดโทษกึ่งหนึ่ง จำคุก 25 ปี,” จาก <http://www.peesirilaw.com/ยาเสพติดให้โทษ/นำเข้ายาบ้า 22 เม็ด โทษประหารชีวิต.ทศ>.

นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11984/2556 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4, 7, 8, 15, 65 วรรคสอง, 66, 102 เป็นความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษบทหนักตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ฐานนำยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เมทแอมเฟตามีนเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย ให้ลงโทษประหารชีวิต คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนบางส่วนเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบมาตรา 52 (1) คงจำคุกตลอดชีวิต ริบเมทแอมเฟตามีน รองเท้าแตะ และโทรศัพท์เคลื่อนที่ของกลาง

2.5.2 การครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท 1

มาตรา 66 วรรคสาม เป็นการบัญญัติโทษกรณี บุคคลกระทำความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาตและมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ เป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไปต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

มาตรา 66 วรรคสาม เป็นการกำหนดโทษประหารชีวิตกรณีการครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1 ซึ่งมีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป โดยศาลอาจลงโทษเพียงจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตก็ได้

จากบทบัญญัติดังกล่าว ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3741/2553⁵⁷ ได้อธิบายความหมายของคำว่า การครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษในเรื่องการจำหน่ายนั้นมิได้หมายความว่า ผู้กระทำความผิดต้องจำหน่ายโดยวิธีการขายเท่านั้น ในคดีเรื่องนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การที่จำเลยได้รวบรวมเงินจากเพื่อนเพื่อนำไปซื้อยาบ้ามาเสพด้วยกัน โดยภายหลังที่ซื้อยาบ้ามาแล้ว จำเลยได้นำไปวางไว้ต่อหน้าจำเลยและเพื่อน ๆ ต่างก็มาหยิบยาบ้าไปเสพเอง อย่างนี้ก็ถือว่า จำเลยได้กระทำการให้ยาบ้าแพร่กระจายไปยังคนอื่นๆ โดยวิธีง่าย แยกแลกเปลี่ยน ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นการจำหน่ายตามบทนิยามของคำว่า "จำหน่าย" ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แล้ว

นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3749/2547 ได้วินิจฉัยความผิดของจำเลยต้องด้วยบทกำหนดโทษตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 66 วรรคสาม ซึ่งมีระวางโทษจำคุก

⁵⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3741/2553 “การที่จำเลยนำเงินที่ลูกเรือประมงมอบให้ไปซื้อเมทแอมเฟตามีนแล้วมาเสพด้วยกัน แม้ว่าลูกเรือประมงต่างคนต่างหยิบเมทแอมเฟตามีนที่จำเลยวางไว้ตรงหน้าไปเสพเอง ก็ถือว่าเป็นการที่จำเลยกระทำให้ยาเสพติดให้โทษแพร่กระจายไปสู่บุคคลอื่นโดย วิธีง่าย แยก แลกเปลี่ยน อันเป็นการจำหน่ายตามบทนิยามของคำว่า จำหน่าย ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 แล้ว”

ตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาทหรือประหารชีวิต ซึ่งตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 100/1 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ความผิดตาม พ.ร.บ. นี้ที่มีโทษจำคุกและปรับ ให้ศาลลงโทษจำคุกและปรับด้วยเสมอ แต่ศาลชั้นต้นคงลงโทษจำคุกตลอดชีวิตเพียงสถานเดียวมิได้ กำหนดโทษปรับด้วย อย่างไรก็ตามเมื่อ โจทก์มิได้อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 5 จึงไม่อาจพิพากษาเพิ่มเติมโทษจำเลยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 212 และไม่มีเหตุที่ศาลฎีกาจะเปลี่ยนแปลงแก้ไข และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8768/2547 เมทแอมเฟตามีนของกลางมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกิน 20 กรัมขึ้นไป มีระวางโทษตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 66 วรรคสาม ให้จำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่ 1,000,000 บาท ถึง 5,000,000 บาท หรือประหารชีวิต การที่ศาลอุทธรณ์วางโทษจำคุกจำเลยที่ 2 ตลอดชีวิตและปรับ 1,000,000 บาท จึงเป็นโทษขั้นต่ำสุดตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย เมื่อจำเลยที่ 2 ให้การรับสารภาพ การลดโทษจำคุกตลอดชีวิตจะต้องเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นจำคุก 50 ปี ตาม ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 53 และเมื่อลดโทษให้จำเลยที่ 2 หนึ่งแล้ว คงจำคุกจำเลยที่ 2 มีกำหนด 25 ปี และปรับ 500,000 บาท ย่อมไม่อาจลงโทษจำเลยที่ 2 ให้เบากว่านี้ได้

นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2025/2556 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง วรรคสาม (2), 66 วรรคสาม พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 6, 8 ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จำคุกคนละ 5 ปี ฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ซึ่งมีปริมาณสารบริสุทธิ์เกินกว่ายี่สิบกรัมขึ้นไปไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายให้ประหารชีวิตจำเลยทั้งสอง เมื่อรวมทุกกระทงความผิดแล้ว คงลงโทษประหารชีวิตจำเลยทั้งสองสถานเดียว ริบของกลางทั้งหมด คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก และยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 18303/2556 ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังเป็นยุติว่า ในวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุตามฟ้อง เจ้าพนักงานตำรวจภูธรภาค 5 ร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองพะเยาร่วมกันวางแผนล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจากจำเลยทั้งสาม แล้วจับจำเลยที่ 1 ได้พร้อมเงินสด 3,300,000 บาท ที่ใช้ล่อซื้อ และจับจำเลยที่ 2 และที่ 3 ได้พร้อมยี่ดเมทแอมเฟตามีน 120,000 เม็ด น้ำหนัก 10,752.770 กรัม คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ 2,867.407 กรัม เป็นของกลาง ซึ่งตามสภาพและลักษณะแห่งความผิดย่อมเป็นภัยร้ายแรงต่อประชาชนโดยทั่วไป อาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคมและเกิดอาชญากรรมเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้เสพ รัฐต้องเสียงบประมาณแผ่นดินในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการ

ป้องกันผลร้ายที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมต่อไป เห็นสมควรลงโทษสถานหนัก คดีจึงไม่มีเหตุบรรเทาโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 สำหรับจำเลยที่ 3 เมื่อลงโทษประหารชีวิตแล้วจึงไม่อาจนำโทษจำคุกฐานมีและพาอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนมาเรียงกระทงลงโทษได้อีก คงให้ลงโทษประหารชีวิตแต่เพียงสถานเดียว ribs ของกลาง คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

โดยยังมีคำพิพากษาของศาลยังไม่ถึงที่สุดคือ คำพิพากษาในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด หมายเลขดำ อย.1542/2556 พิพากษาว่า จำเลยที่ 1 ,2, 3 มีความผิดตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรค 3 อนุ 2 และมาตรา 66 วรรค 3 พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 8 วรรค 2 และพ.ร.บ. อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 8 ทวิ, 72 ทวิ และประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83, 371 เป็นความผิดหลายกรรมและผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษบทหนักสุด ในความผิดฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษประเภท 1 เมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต พิพากษาประหารชีวิต และความผิดฐานพกพาอาวุธปืนฯ จำคุกคนละ 6 เดือน แต่การนำสืบเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี ลดโทษให้ 1 ใน 3 คงลงโทษจำเลยที่ 1-3 ฐานร่วมกันมียาเสพติดฯ ให้จำคุกตลอดชีวิต และฐานพกพาอาวุธปืน จำคุกคนละ 4 เดือน รวมโทษจำเลยที่ 1-3 ให้จำคุกตลอดชีวิต ส่วนจำเลยที่ 4-5 มีความผิดฐานพกพาอาวุธปืนฯ จำคุกคนละ 6 เดือน แต่การนำสืบเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี ลดโทษ 1 ใน 3 เหลือจำคุกคนละ 4 เดือน ขณะที่จำเลยที่ 6-7 มีความผิดฐานร่วมกันพยายามครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่ให้ระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ พิพากษาประหารชีวิต และยกฟ้องจำเลยที่ 8 แต่ให้ขังจำเลยที่ 4,5,8 ไว้ระหว่างอุทธรณ์ และคำพิพากษาคดีดำ อย.3418/2556 จำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพตลอดว่ารับจ้างจากนายพัน เอยนต์คำยาที่ จ.กระบี่ ให้นำยาบ้าจำนวนกว่า 1 ล้านเม็ด ดังกล่าวไปส่งแก่เอยนต์ในจังหวัดกระบี่ ด้วยราคาค่าจ้าง 1 แสนบาท ส่วนนายสมควร จำเลยที่ 2 บิดา ให้การปฏิเสธ อ้างว่าแค้นังเป็นเพื่อนบุตรชายไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิด ศาลพิเคราะห์คำเบิกความและพยานหลักฐานแล้วเห็นว่า ฝ่ายโจทก์มีเจ้าหน้าที่ชุดจับกุมเบิกความสอดคล้องกันตั้งแต่การจับกุม จำเลยมีการโทรศัพท์ติดต่อกับนายพัน เอยนต์คำยาเสพติดมาโดยตลอด จึงไม่น่าหนักหักล้างพยานโจทก์ได้ เชื่อว่า เบิกความไปตามจริง ไม่มีเหตุที่จะปรักปรำใส่ร้ายจำเลยให้ต้องรับโทษ พิพากษาว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดจริง ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม (2), 66 วรรคสาม ลงโทษประหารชีวิต คำรับสารภาพของ จำเลยที่ 1 เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง เหลือจำคุกตลอดชีวิต ส่วนจำเลยที่ 2 คงให้ประหารชีวิต และให้ ribs ของกลาง

2.5.3 การใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ ถ้ายาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำผิดเป็นเฮโรอีน และได้กระทำต่อหญิงหรือบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ

การใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด อันจะเป็นโทษประหารชีวิตตามมาตรา 93 วรรคห้าได้ จะต้องเป็นการกระทำในลักษณะหนึ่งลักษณะใดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ได้แก่ การใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ หรือกระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำ ความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป วัตถุแห่งการกระทำเป็นเฮโรอีน และได้กระทำต่อหญิงหรือบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ

จากการศึกษาพบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7836/2544 กรณีจำเลยเป็นเจ้าของพนักงานตำรวจ ได้ใช้กำลังประทุษร้ายและใช้อาวุธข่มขืนใจให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษสองเสพเมทแอมเฟตามีนโดยวิธีสูดรับเอาควันเข้าสู่ร่างกาย การกระทำความผิดดังกล่าวของจำเลยเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 วรรคสอง และพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฯ มาตรา 93 วรรคท้าย อันเป็นการกระทำความผิดเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท แต่เมื่อศาลชั้นต้นยกฟ้องทั้งสองฐานดังกล่าว โจทก์คงอุทธรณ์เฉพาะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 วรรคสองเท่านั้น ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฯ ตามมาตรา 93 วรรคท้ายอันเป็นบทหนักตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 เป็นการพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดที่โจทก์มิได้อุทธรณ์ ขอให้ลงโทษมาด้วย คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ที่ลงโทษจำเลยในความผิดดังกล่าวจึงเป็นการเพิ่มเติมโทษจำเลย ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 212 ส่วนแรก ศาลอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐานเสพเมทแอมเฟตามีนจำคุก 8 เดือน ส่วนที่สอง ศาลฎีกาลงโทษจำเลยในความผิดฐานใช้กำลังประทุษร้ายข่มขืนใจผู้อื่นโดยใช้อาวุธปืน ซึ่งเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันและศาลต้องลงโทษจำเลยทุกกรรมเป็นกระทงความผิด ไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าเมื่อศาลชั้นต้นรวมการพิจารณาคดีทั้งสองเข้าด้วยกันแล้วไม่อาจนับโทษต่อกันได้เพราะคดีทั้งสองสำนวนได้รวมการพิจารณาเป็นคดีเดียวกันไม่ถูกต้อง แต่โจทก์ไม่ฎีกาในปัญหาดังกล่าว ศาลฎีกาจึงไม่อาจพิพากษาให้นำโทษฐานเสพเมทแอมเฟตามีนนับโทษต่อกันตามที่ถูกต้องได้

คำพิพากษาดังกล่าวเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2544 ก่อนที่จะมีการแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 93 ในปี พ.ศ. 2545 โดยหลังจากที่มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวบทบัญญัติเช่นปัจจุบันแล้ว ผู้ศึกษายังไม่พบบุคคลใดที่ถูกศาลพิพากษาให้มีความผิดต้องโทษประหารชีวิต เนื่องจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 มาตรา 93 วรรคห้า ดังกล่าว

PDF

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดโทษในคดีอาชญากรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศ ต่างประเทศ และของประเทศไทย

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาการกำหนดโทษในคดีอาชญากรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศ ได้แก่ ปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พิธีสารเลือกรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยอาชญากรรมในทางอาชญากรรม ค.ศ. 1961 อนุสัญญาว่าด้วยสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ตามกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่น โดยจะทำการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายด้านอาชญากรรมของแต่ละประเทศ ตลอดจนการกำหนดโทษในการกระทำความผิดที่มีโทษประหารชีวิตตามกฎหมายไทย และศึกษามาตรการทางกฎหมายที่กำหนดโทษในคดีอาชญากรรมของประเทศไทย ดังมีรายละเอียดของการศึกษาดังต่อไปนี้

3.1 มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดโทษในคดีอาชญากรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศ

จากที่กล่าวถึงยุคสมัยต่างๆ แสดงให้เห็นว่าในแต่ละยุคสมัย มีการพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนตลอดมา เพราะเป็นเรื่องธรรมดาที่คนเราเมื่อรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับความเป็นธรรม ถูกข่มเหง บีบบังคับ ล่วงล้ำสิทธิก็จะต้องลุกขึ้นมาเรียกร้อง และรัฐเองก็ต้องพยายามตอบสนองให้การปกป้องและคุ้มครองสิทธิของคนเหล่านั้น เพื่อความสงบสุขของสังคมในภาพรวม จึงเป็นที่มาของหลักสิทธิมนุษยชน อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 ผ่านพ้นไป ได้มีการพัฒนาปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ตลอดจนอนุสัญญาต่างๆ ออกมาเพื่อเป็นแม่แบบด้านสิทธิมนุษยชนให้ประเทศภาคีสมาชิกได้นำไปเป็นแม่แบบในการบัญญัติกฎหมายภายในประเทศต่อไป

3.1.1 ปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน¹

¹ วันชัย ศรีนวนนิต, โทษประหารชีวิต : หลักคิดด้านสิทธิมนุษยชน, (เอกสารวิชาการส่วนบุคคล การอบรมหลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย สถาบันธรรมนุศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2557), น. 7-16.

การเกิดขึ้นของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้น สืบเนื่องจากการสู้รบในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสองซึ่งทำให้สูญเสียชีวิตมนุษย์ไปกว่าหกสิบล้านคนและยังส่งผลกระทบต่อในด้านอื่นๆ ทั้งความเป็นอยู่และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง จึงได้มีการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้น และองค์การสหประชาชาติได้ยกร่างปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้นในปี พ.ศ. 2490 จนกระทั่งมีการประกาศใช้ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน โดยไม่มีการแบ่งหรือเลือกปฏิบัติใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ สถานะทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม และได้กลายเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ในการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในเวลาต่อมา² ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ได้รับการยอมรับจากประเทศต่างๆ จำนวนมาก รวมถึงประเทศไทยซึ่งให้การรับรองเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชีย

เนื่องจากสถานะภาพของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป็นเพียงเอกสารแถลงการณ์หรือเอกสารแสดงเจตจำนงของกลุ่มประเทศมหาอำนาจผู้ชนะสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่สำคัญได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และ จีน ได้รวมตัวกันเป็นสหประชาชาติ ซึ่งประกาศปฏิญญาสากลฯ นี้ จึงมิได้มีสถานะที่ผูกพันรัฐทางกฎหมาย แต่ถือเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ประเทศต่างๆ ยอมรับที่จะให้การเคารพ จนอาจถึงขั้นเป็นกฎหมายจารีต (customary law) ปฏิญญาสากลฯ ฉบับนี้ ประกอบด้วยส่วนแรกเป็นอารัมภบท และบทบัญญัติ 30 มาตรา ที่กำหนดสิทธิมนุษยชน ครอบคลุมถึงเรื่องต่างๆ ได้แก่ เสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่พึงได้รับ ไม่ว่าจะชายหรือหญิง โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัยของบุคคล สิทธิที่จะได้รับมาตรฐานในการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ สิทธิในการแสวงหาและได้ที่พักพิงในประเทศอื่นเพื่อหนีภัยการประหัตประหาร สิทธิในการมีเสรีภาพที่จะแสดงความเห็น สิทธิในการศึกษา เสรีภาพในความคิด โนธรรมและศาสนา สิทธิในเสรีภาพจากการถูกทรมานและการกระทำที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ปฏิญญาสากลฯ ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย จึงไม่มีผลในเชิงบังคับให้ต้องปฏิบัติ แต่เพื่อมิให้หลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นเพียงแค่อุดมการณ์ จึงได้มีการยกร่างตราสารเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ด้านสิทธิมนุษยชนขึ้น เพื่อให้รัฐทั้งหลายยอมรับพันธกรณีโดยการเข้าเป็นภาคี ในลักษณะอนุสัญญาหรือกติการะหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination

² กระทรวงการต่างประเทศ, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการต่างประเทศ, 2551), น. 1-2.

against Women: CEDAW) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: ICERD) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) เป็นต้น

กติการะหว่างประเทศหรืออนุสัญญาแต่ละฉบับ รัฐบาลของประเทศที่เป็นภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม และต้องรายงานการปฏิบัติให้กับคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามสนธิสัญญานั้นๆ เพื่อพิจารณาว่าได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคใดและจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างไร ในขณะที่เดียวกันก็ถูกติดตามโดยกลไกของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เพื่อพิจารณาสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศตามกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ซึ่งประเทศภาคีต้องทำรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศส่งให้คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Human Rights Council) (HRC.) ทุกปี และรับข้อเสนอแนะกลับมาดำเนินการในประเทศ สำหรับประเทศไทยการประชุม UPR. ที่นครเจนีวาเมื่อเดือน มีนาคม พ.ศ. 2555 มีข้อเสนอแนะให้ประเทศไทยรับมาดำเนินการ รวมทั้งสิ้น 134 ข้อ ในจำนวนนี้มีประเด็นเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศไทยรวมอยู่ด้วย

สำหรับสาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิต มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องคือ³

ข้อ 1⁴

มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรี และสิทธิต่างในตน มีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วย จิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ

ข้อ 3⁵

ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล

³ เพิ่งอ้าง, น. 21.

⁴ All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

⁵ Everyone has the right to life, liberty and security of person.

ข้อ 5⁶

บุคคลใดจะถูกกระทำทารุณหรือ การปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงข้อตกลงระหว่างประเทศที่จะต้องให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งการประหารชีวิตถือเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ซึ่งประเทศไทยได้ออกเสียงสนับสนุนต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนดังกล่าว ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพื่อเป็นการแสดงถึงการปฏิบัติตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และเป็นการแสดงออกถึงการให้ความสำคัญต่อการเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในประเทศเป็นสำคัญ

3.1.2 พิธีสารเลือกรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)

สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับรองกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2509 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2519 โดยกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ประกอบด้วยวรรคอารัมภบทและบทบัญญัติ 53 ข้อและแบ่งออกเป็น 6 ส่วน

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2539 โดยมีผลบังคับใช้กับประเทศไทยเมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2540⁷ กติกาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการมีชีวิตคือ

ข้อ 3⁸

รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับที่จะประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรีในการที่จะอุปโภคสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองทั้งปวงดังที่ได้ระบุไว้ในกติกานี้

⁶ No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

⁷ อัจฉรา ฉายากุล และคณะ, พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2546), น. 6.

⁸ The States Parties to the present Covenant undertake to ensure the equal right of men and women to the enjoyment of all civil and political rights set forth in the present Covenant.

ข้อ 5⁹

(1) ไม่มีควมใดในกติกาที่อาจนำไปตีความไปในทางที่จะให้รัฐใด กลุ่มหรือบุคคลใดได้สิทธิที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือกระทำการใดอันมีจุดมุ่งหมายในการทำลายสิทธิและเสรีภาพประการใดที่รับรองไว้ในกติกา หรือเป็นการจำกัดสิทธินั้นยิ่งไปกว่าที่ได้บัญญัติไว้ในกติกา

(2) จะต้องไม่มีการจำกัดหรือเล็งสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรอง หรืออาจมีอยู่ในรัฐภาคีใดในกติกาซึ่งเป็นไปตามกฎหมาย อนุสัญญา กฎระเบียบ หรือจารีตประเพณี โดยอ้างว่ากติกาไม่รับรองสิทธิที่ว่าเช่นนั้น หรือรับรองสิทธินั้นในระดับที่ต่ำกว่า

ข้อ 6¹⁰

⁹ 1. Nothing in the present Covenant may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms recognized herein or at their limitation to a greater extent than is provided for in the present Covenant.

2. There shall be no restriction upon or derogation from any of the fundamental human rights recognized or existing in any State Party to the present Covenant pursuant to law, conventions, regulations or custom on the pretext that the present Covenant does not recognize such rights or that it recognizes them to a lesser extent.

¹⁰ 1. Every human being has the inherent right to life. This right shall be protected by law. No one shall be arbitrarily deprived of his life.

2. In countries which have not abolished the death penalty, sentence of death may be imposed only for the most serious crimes in accordance with the law in force at the time of the commission of the crime and not contrary to the provisions of the present Covenant and to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide. This penalty can only be carried out pursuant to a final judgement rendered by a competent court.

3. When deprivation of life constitutes the crime of genocide, it is understood that nothing in this article shall authorize any State Party to the present Covenant to derogate in any way from any obligation assumed under the provisions of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide.

4. Anyone sentenced to death shall have the right to seek pardon or commutation of the sentence. Amnesty, pardon or commutation of the sentence of death may be granted in all cases.

5. Sentence of death shall not be imposed for crimes committed by persons below eighteen years of age and shall not be carried out on pregnant women.

6. Nothing in this article shall be invoked to delay or to prevent the abolition of capital punishment by any State Party to the present Covenant.

(1) มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ

(2) ในประเทศที่ยังมีได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจจะกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่กระทำความผิดและไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้ และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นนี้จะกระทำได้อีกแต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ

(3) ในกรณีที่ทำให้เสียชีวิตมีลักษณะเป็นอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ ย่อมเป็นที่เข้าใจว่าข้อนี้มีให้อำนาจรัฐภาคีใดแห่งกติกานี้ในอันที่จะเลี่ยงจากพันธกรณีใดที่มีตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมทำลายล้างเผ่าพันธุ์

(4) บุคคลใดต้องคำพิพากษาประหารชีวิต ย่อมมีสิทธิขอภัยโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษานิติโทษกรรม การอภัยโทษตามคำพิพากษาประหารชีวิตอาจให้ได้ในทุกกรณี

(5) บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่จะกระทำความผิดจะถูกพิพากษาประหารชีวิตมิได้และจะดำเนินการประหารชีวิตสตรีขณะมีครรภ์ไม่ได้ รัฐภาคีใดแห่งกติกานี้จะยกเว้นข้อนี้เพื่ออ้างประวิงหรือขัดขวางการยกเลิกโทษประหารชีวิตไม่ได้

ข้อ 7¹¹

บุคคลจะถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้ามิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรีของบุคคลนั้นมิได้

ข้อ 9¹²

บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกายบุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจไม่ได้ บุคคลจะถูกลิดรอนเสรีภาพของตนมิได้ ยกเว้น โดยเหตุและ โดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

การยกเลิกโทษประหารชีวิตในกฎหมายของรัฐเป็นก้าวอันมั่นคงในการจรรโลงสิทธิพื้นฐานและที่มีอยู่แต่กำเนิดในการมีชีวิต ตามข้อ 3 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

¹¹ No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. In particular, no one shall be subjected without his free consent to medical or scientific experimentation.

¹² 1. Everyone has the right to liberty and security of person. No one shall be subjected to arbitrary arrest or detention. No one shall be deprived of his liberty except on such grounds and in accordance with such procedure as are established by law.

(Universal Declaration of Human Rights) ที่ว่า“ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพและความมั่นคง แห่งบุคคล”⁵ หลักการนี้ถูกย้าข้อ 6 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ดังความว่าที่ “มนุษย์ทุกคนมีสิทธิจะมี ชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดย อำเภोज”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นคณะกรรมการ ตามสนธิสัญญาภายใต้กติกา ระหว่างประเทศดังกล่าว ระบุไว้ในความเห็นทั่วไป (General Comment) ฉบับที่ 6 ว่าด้วยสิทธิใน การมีชีวิต ด้วยว่า “กฎหมายต้องควบคุมและจำกัดสถานการณ์ที่บุคคลอาจถูกหน่วยงาน(รัฐ) คร่า ชีวิตอย่างเข้มงวด” เพื่อเป็นการป้องกันการถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภोज ทั้งนี้ มีข้อยกเว้นต่อ บทบัญญัตินี้กล่าวคือวรรค 2 ของข้อ 6 ในกติการะหว่างประเทศฯ กล่าวว่าการลงโทษประหารชีวิต ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้ “เฉพาะอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” อย่างไรก็ตาม ผู้ร่างกติการะหว่าง ประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองได้แสวงหาทาง ที่จะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตไว้แล้ว กล่าวคือ วรรคสุดท้ายของข้อ 6 ในกติกาฯ บัญญัติ ไว้ว่า “ไม่มีความใดในข้อนี้ที่รัฐภาคีแห่งกติกานี้จะยกขึ้นมาอ้างเพื่อประวิงหรือขัดขวางการ ยกเลิก โทษประหารชีวิต” แนวทางนี้ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อปี 2532 หลังมีการประกาศใช้พิธีสารเลือกรับฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the ICCPR) ซึ่งประสงค์ให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ระบุไว้ว่า “ไม่มีบุคคลใดภายใต้เขต อำนาจของรัฐภาคีในพิธีสารฉบับนี้พึงถูกลงโทษประหารชีวิต” ผู้รายงานพิเศษ (Special Rapporteur) ของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องการฆ่าตัดตอน การประหารชีวิตโดยไม่ผ่านการ พิจารณาคดี หรือการประหารชีวิตตามอำเภोज ทั้งยังสรุปด้วยว่า กติการะหว่างประเทศนี้ “มี ข้อยกเว้นที่จำกัดความไว้แคบมากในการอนุญาตให้รัฐซึ่งยังไม่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตลงโทษ คร่าชีวิตบุคคล รวมทั้งยังคาดด้วยว่าจะเห็นข้อจำกัดมากกว่าเดิม” ดังนั้น โทษประหารชีวิตจึงเป็น ข้อยกเว้นที่อนุญาตให้ทำได้ในรัฐที่ยังไม่ได้ยกเลิกบทลงโทษนี้ แต่ใช้ได้เมื่อมีการบังคับใช้อย่าง จำกัดและไม่ใช่ตามอำเภोज และควรถือว่าจะนำไปสู่การยกเลิกบทลงโทษนี้ในที่สุด¹³

¹³ สำนักข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, ถ้อยแถลงจากโทษประหารชีวิต : บทเรียนจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, (กรุงเทพมหานคร : สำนักข้าหลวงใหญ่ สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, 2556), น. 5-6.

3.1.3 พิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights)

พิธีสารเลือกรับ ฉบับที่สอง ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง เรื่อง มุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต รับรองและประกาศตามมติของสมัชชาใหญ่ ฉบับที่ 44/128 ซึ่งประเทศไทยจะยังไม่ได้ให้สัตยาบันในพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองนี้

สำหรับสาระสำคัญของพิธีสารฉบับนี้ กำหนดว่า

ข้อ 1¹⁴

(1) ไม่มีบุคคลใดที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของรัฐภาคีในพิธีสารฉบับนี้จะถูกประหารชีวิตได้

(2) รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินการที่จำเป็นทุกอย่างเพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของตน

ข้อ 2¹⁵

พิธีสารฉบับนี้ไม่ยอมรับข้อสงวนใดๆ ยกเว้นข้อสงวนที่กระทำในเวลาสัตยาบันหรือเมื่อเข้าภาคยานุวัติ ซึ่งเปิดโอกาสให้ใช้บทลงโทษประหารชีวิตระหว่างสงคราม ตามคำพิพากษาคดีอาญาร้ายแรงที่สุดทางทหารที่กระทำในระหว่างสงคราม

พิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights) มีวัตถุประสงค์สำคัญที่ต้องการให้ประเทศต่างๆ มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยกำหนดให้เมื่อประเทศสมาชิกได้มีการลงนามแล้ว จะต้องไม่มีการลงโทษประหารชีวิตในประเทศดังกล่าว สำหรับอาชญากรรมร้ายแรงทั่วไป (Ordinary Crime) ทุกประเภทคดี หากแต่สามารถใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมร้ายแรง (Most Serious Crime) ระหว่างสงครามตามคำพิพากษาคดีอาญาร้ายแรงทางทหารที่กระทำในระหว่างสงคราม โดยมีพฤติกรรมการกระทำผิดที่ละเมิดต่อความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยของสังคม การละเมิดกฏอัยการศึก หรือ

¹⁴ 1. No one within the jurisdiction of a State Party to the present Protocol shall be executed.

2. Each State Party shall take all necessary measures to abolish the death penalty within its jurisdiction.

¹⁵ No reservation is admissible to the present Protocol, except for a reservation made at the time of ratification or accession that provides for the application of the death penalty in time of war pursuant to a conviction for a most serious crime of a military nature committed during wartime.

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่ร้ายแรงทางทหารในขณะที่เกิดภาวะสงคราม การก่อการร้าย และการกบฏโดยส่วนหนึ่งเป็นพฤติกรรมการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียชีวิตโดยเป็นการฆาตกรรมโดยเจตนาเป็นสำคัญ

“สิทธิแต่กำเนิดในการมีชีวิต” ได้รับการรับประกันในวรรคแรกของข้อ 6 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยมีเพียงข้อยกเว้นเดียวตามที่ระบุในวรรค 2 ของข้อเดียวกัน ดังนี้ “ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่กระทำความผิดและไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกานี้และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นนี้จะกระทำได้อีกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ” บทบัญญัตินี้ระบุสถานการณ์ที่จำกัดในกรณีมีการลิดรอนสิทธิในการมีชีวิตเฉพาะในประเทศที่ยังคงมิได้ยกเลิกโทษประหาร และโดยมีข้อจำกัดอย่างเข้มงวด ภายใต้แนวคิดว่าจะมีการยกเลิกโทษประหารในที่สุด ข้อจำกัดแรกที่ระบุไว้ในข้อจำกัดชุดนี้ ซึ่งได้แก่ แนวคิดของ “อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” จึงถือเป็นพื้นฐานในการเข้าใจว่าโทษประหารจะถูกต้องตามกฎหมายภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเมื่อใดและอย่างไร สาระสำคัญคือโทษประหารชีวิตจะถูกต้องตามกฎหมายก็ต่อเมื่อมีการจำกัดการใช้บทลงโทษเฉพาะกับ “อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” เท่านั้น¹⁶

ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหาร คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระบุอย่างชัดเจนในความเห็นทั่วไป (General Comment) ฉบับที่ 6 ว่าด้วยสิทธิในการมีชีวิตว่า “คณะกรรมการมีความเห็นว่าคำว่า “อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” ต้องอ่านและตีความอย่างจำกัดที่สุดให้หมายความว่าโทษประหารชีวิตเป็นมาตรการที่ค่อนข้างพิเศษ และควรเดินตามข้อกำหนดที่ชัดเจนในข้อ 6 ที่ว่าโทษประหารชีวิตจะนำมาใช้ได้ตาม กฎหมายที่ใช้บังคับขณะก่ออาชญากรรม และเมื่อไม่ขัดแย้งกับกติการะหว่างประเทศเท่านั้น”¹⁷

เนื่องจากกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองได้มีการให้สัตยาบันอย่างกว้างขวาง ดังนั้น ความสับสนในที่นี้จึงไม่ใช่อยู่ที่การตกลงเรื่องมาตรฐานที่มีคุณลักษณะจำกัด แต่กลับอยู่ที่การตีความจำกัดที่อยู่ในบทบัญญัติของกติการะหว่างประเทศ โดยกติการะหว่างประเทศไม่ได้จำกัดความคำว่า “อาชญากรรมที่อุกฉกรรจ์ที่สุด” และคำๆ นี้

¹⁶ นาวิ พิลเลย์, อดีตข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ “ถอยห่างจากโทษประหาร : บทเรียนจากประสบการณ์ระดับชาติ,” จาก http://www.ohchr.org/Lists/MeetingsNY/Attachments/27/moving_away_from_death_penalty_web.pdf.

¹⁷ A/HRC/24/18, น. 7 วรรค 24.

ถูกขยายความให้ชัดเจนมากขึ้นในเวลาต่อมาในความเห็นทั่วไป ฉบับที่ 6 (General Comment No.6) ก่อนจะถูกนำไปตีความในรูปแบบต่างๆ โดยบางรูปแบบจะเปิดกว้างมากกว่าและมีความเฉพาะตามแต่ละรัฐ ดังนั้น ข้อจำกัดของการบังคับใช้โทษ ประหารจึงถูกยืดขยายครอบคลุมการกระทำ ความผิดรูปแบบต่างๆ ในบางรัฐ ในขณะที่สิทธิพื้นฐานในการมีชีวิตที่ยอมรับกันทั่วไปเป็นสิ่งที่ไม่มีความขัดแย้ง แต่การตีความว่าจะจรโลงสิทธิดังกล่าวนี้ได้อย่างไรในการบังคับใช้โทษประหาร กลับมีการวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลง ในเวลาต่อมา ข้อจำกัดการใช้โทษประหารชีวิตในฐานะ ข้อยกเว้นหรือสิทธิในการมีชีวิตจึงมีการจำกัดมากขึ้นเรื่อยๆ

ตามหลักการกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ นายบัน คี-มุน อดีตเลขาธิการสหประชาชาติ กล่าวไว้ในรายงานฉบับปี 2556 เรื่อง “คำถามเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต” ว่า โทษประหารชีวิตควรบังคับใช้กับอาชญากรรมที่เป็นการฆาตกรรมหรือการฆ่าโดยเจตนาและประณามการใช้โทษประหารชีวิตกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อาชญากรรมเศรษฐกิจ อาชญากรรมการเมือง การคบชู้ หรือความผิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบสมยอมระหว่างเพศเดียวกัน การตีความอย่างแคบที่สุดของคำว่า “อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” ของผู้รายงานพิเศษของสหประชาชาติ ว่าด้วยการฆ่าตัดตอน การประหารชีวิตโดยไม่ผ่านการพิจารณาคดี หรือการประหารชีวิตตามอำเภอใจ สอดคล้องกับทำที่นี้ ในรายงานที่ส่งให้กับสมัชชาใหญ่สหประชาชาติเมื่อปี 2555 ผู้รายงานพิเศษสรุปว่า “ในประเทศที่ยังไม่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การตัดสินประหารชีวิต จะใช้ได้ก็ต่อเมื่อมีการฆ่า โดยเจตนาเท่านั้น แต่ไม่ได้แปลว่าต้องบังคับใช้กับคดีดังกล่าวเสมอไป (mandatory)”

ส่วนมาตรฐานระหว่างประเทศในการตีความคำว่า “อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” หมายความว่าควรขจัดโทษประหารชีวิตออกไปจากอาชญากรรมที่ไม่สอดคล้องกับข้อจำกัดที่กำหนดไว้ในบทบัญญัตินี้ โดยเฉพาะอาชญากรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติด อาชญากรรมเศรษฐกิจ อาชญากรรมการเมือง การคบชู้ และความผิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบสมยอมระหว่างเพศเดียวกัน โดยฉันทามติในหมู่ผู้เชี่ยวชาญและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน เห็นว่าการลงโทษประหารชีวิตในกรณีอาชญากรรมที่ กล่าวมานี้จะถือว่าละเมิดข้อ 6 วรรค 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองอย่างชัดเจน การตีความคำว่า “อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” เป็นการตีความจากหลักกฎหมาย ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และมาตรการคุ้มครองอย่างเป็นทางการในขณะนี้จำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ที่ยืนยันหลักการเดียวกัน ข้อจำกัดที่จะป้องกันมิให้มีการคร่าชีวิตโดย อำเภอใจจึงเป็นการปิดกั้นข้อจำกัดความผิดต่างๆ ที่จะนำมาใช้บังคับโทษประหารชีวิต ตลอดจนข้อจำกัดอื่นในกฎหมายสาร บัญญัติและข้อจำกัดในกฎหมายวิธีสบัญญัติ แม้จะมีการโต้เถียงกันมานานแล้วว่าโทษประหารชีวิตจะช่วยป้องกันมิให้มีการก่ออาชญากรรมร้ายแรงเพื่อ

ชี้แจงความปลอดภัย และมั่นคงของรัฐ และแม้ว่าสาธารณชนจะสนับสนุนการใช้โทษประหารชีวิตกับผู้กระทำความผิดบางประเภทที่ก่ออาชญากรรมร้ายแรง แต่ขณะนี้ยังไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าโทษประหารจะเป็นตัวป้องปรามไม่ให้เกิดการก่ออาชญากรรมแต่อย่างใด¹⁸

ส่วนการลงทุนในมาตรการแก้ปัญหาด้านความปลอดภัยของสาธารณชนและอาชญากรรม เช่น การมีกำลังตำรวจที่มีประสิทธิภาพ กว่าเดิม และระบบอาญาที่ยุติธรรมและใช้การได้ น่าจะเป็นกลยุทธ์ที่ดีกว่าในการจัดการกับอาชญากรรมอุกฉกรรจ์¹⁹ การยกเลิกโทษประหารชีวิตจำเป็นต้องมีความมุ่งมั่นที่จะจัดการกับอาชญากรรมด้วยมาตรการอื่น เช่น บุคลากรผู้บังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ และภาวะผู้นำที่สร้างสรรค์และมีพลังในการเอาชนะใจสาธารณชนในการเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมายอาญา นอกจากนี้ ยังมีความต้องการเรื่องเวลาในการขึ้นนำทางการเมืองเพื่อก่อให้เกิดความไว้วางใจและสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น ตลอดจนการมีโครงสร้างพื้นฐานด้านสถาบันที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

3.1.4 อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT)

อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี เป็นอนุสัญญาที่ออกมาโดยคำนิ้งถึง ข้อ 5 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและข้อ 7 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งทั้งสองฉบับต่างบัญญัติว่า ต้องมิให้บุคคลใดตกอยู่ภายใต้การทรมาน หรือการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ดังนั้น การออกอนุสัญญานี้จึงเป็นการเน้นย้ำในหลักการดังกล่าว โดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2527 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2530 ประกอบด้วยวรรค

¹⁸ คำนำมติเลขที่ 62/149 เรื่องการพักการใช้โทษประหารโดยสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ (A/RES/62/149) คำนำมติเลขที่ 65/206 เรื่องการพักการใช้โทษประหารโดยสมัชชาใหญ่ สหประชาชาติ (A/RES/65/206) คำนำมติเลขที่ 67/176 เรื่องการพักการใช้โทษประหารโดยสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ (A/RES/67/176) และดร. แจ็กกี คาร์สัน ตำรวจและการลด อาชญากรรม: หลักฐานและนัยในการปฏิบัติ (ลอนดอน มูลนิธิตำรวจ, 2556), หน้า 3. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2560, จาก <http://www.police-foundation.org.uk/uploads/catalogerfiles/policing-andcrime-reduction/police-foundation-police-effectiveness-report.pdf>

¹⁹ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, อาชญากรรม ความปลอดภัยของสาธารณชนและโทษประหาร, (ลอนดอน : สำนักพิมพ์แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 2556), น. 4.

อารัมภบท และบทบัญญัติ 33 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน และมีผลบังคับใช้ในประเทศไทย เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550

ข้อที่ 16²⁰ ของอนุสัญญาได้บัญญัติไว้ว่า ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับที่จะป้องกันมิให้มีการกระทำอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่ย่ำยีศักดิ์ศรีที่ไม่ถึงกับเป็นการทรมานตามที่นิยามไว้ในข้อ 1 เกิดขึ้นในอาณาเขตภายใต้เขตอำนาจรัฐของตน เมื่อการกระทำ เช่นว่าได้กระทำโดยการยุบหรือความยินยอมหรือความรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พันธกรณีทั้งปวงในข้อ 10 ข้อ 11 ข้อ 12 และข้อ 13 ให้นำมาใช้บังคับ โดยการใช้แทนที่การกล่าวถึงการทรมานหรือการกล่าวถึงการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี

ปัจจุบัน มีการนำอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ มาเป็นสาเหตุในการยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วย โดยการลงโทษประหารชีวิตเป็นข้อห้ามของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) เนื่องจากการลงโทษประหารชีวิตเป็นการปฏิบัติที่ต่ำกว่ามาตรฐานสากลและเป็นการปฏิบัติของรัฐที่มีการละเมิดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น การลงโทษประหารชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่ควรมีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเนื่องจากการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อย่างไรก็ตาม อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) ยังมีข้อกำหนดต่อการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิตที่เป็นการทรมาน หรือการปฏิบัติที่ไร้มนุษยธรรมจะกระทำไม่ได้ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่มีต่อนักโทษประหาร อาทิ ระยะเวลาที่ยาวนานในการรอการพิจารณาคดี การถูกคุมขังเดี่ยว สภาพแวดล้อมทางเรือนจำที่ไม่ดี การขาดโอกาสในการศึกษา หรือการไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

²⁰ Article 16

1. Each State Party shall undertake to prevent in any territory under its jurisdiction other acts of cruel, inhuman or degrading treatment or punishment which do not amount to torture as defined in article I, when such acts are committed by or at the instigation of or with the consent or acquiescence of a public official or other person acting in an official capacity. In particular, the obligations contained in articles 10, 11, 12 and 13 shall apply with the substitution for references to torture of references to other forms of cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) มีความเชื่อว่าการประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่มีความโหดร้ายที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยการลงโทษประหารชีวิตเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งที่ต้องห้ามโดยเด็ดขาด นอกจากนี้ การประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่เป็นการกระทำที่มีความโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับนักโทษประหารนับตั้งแต่การรอการพิจารณาคดี สภาพแวดล้อมขณะถูกควบคุมตัวซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพร่างกายและสภาพจิตใจของนักโทษประหาร รวมทั้งวิธีการประหารชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงความโหดร้ายทารุณ ดังนั้น การประหารชีวิตจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรมีการนำมาใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

3.1.5 พัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศในการพักโทษประหารชีวิต²¹

สำหรับความพยายามในการยกเลิกโทษประหารชีวิตในกรอบขององค์การระหว่างประเทศ โดยนับตั้งแต่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1945 องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการลงโทษประหารชีวิต แต่มิได้สนับสนุนให้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตโดยทันที ในกฎบัตรสหประชาชาติได้ระบุเจตจำนงของประเทศผู้ร่วมก่อตั้งในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐาน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ หลังจากนั้นได้มีความพยายามต่างๆ ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและการยกเลิกโทษประหารชีวิตเรื่อยมา โดยมีพัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนี้

ค.ศ. 1948 องค์การสหประชาชาติได้มีมติยอมรับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ซึ่งเป็นปฏิญญาที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของปัจเจกชนจากการสูญเสียชีวิต (Deprivation of Life) และจะไม่มีบุคคลใดได้รับการลงโทษที่ทารุณโหดร้าย หรือเลวทราม (cruel or degrading punishment) แม้ว่าปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจะไม่ห้ามหรือให้ยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตไว้อย่างชัดเจนก็ตาม หากแต่มีการตีความว่า การลงโทษประหารชีวิตถือได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานดังกล่าวนี้

ค.ศ. 1966 องค์การสหประชาชาติได้ยอมรับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) กติกานี้บัญญัติว่า จะไม่มีบุคคลใดถูกทำให้สูญเสียชีวิตโดยปราศจากเหตุผล การลงโทษประหารชีวิตจะไม่นำไปใช้แก่สตรีตั้งครรภ์ หรือบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ในขณะที่กระทำความผิดและจะไม่มีบุคคลใดถูกทรมานอย่างโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม

²¹ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, โทษประหารชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2557), น. 87-89.

ค.ศ. 1984 คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (UN Economic and Social Council : ECOSOC) มีมติยอมรับมาตรการปกป้องคุ้มครองและให้หลักประกันในสิทธิของผู้ที่จะได้รับโทษประหารชีวิต (Safeguards Guaranteeing Protecting of the Rights of Those Facing the Death Penalty) ซึ่งในปีเดียวกันนี้ มตินี้ได้รับฉันทามติจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (UN General Assembly) ภายได้มาตรการปกป้องคุ้มครองนี้ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จะไม่ถูกลงโทษประหารชีวิตและบุคคลที่ถูกลงโทษประหารชีวิตมีสิทธิที่จะอุทธรณ์และร้องขอภัยโทษหรือร้องขอโทษที่เบากว่า

ค.ศ. 1989 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ มีมติยอมรับพิธีสารเลือกรับฉบับที่ 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the ICCPR) พิธีสารเลือกรับนี้มีวัตถุประสงค์ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต

ค.ศ. 1990 พิธีสารแห่งอนุสัญญาอเมริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Protocol to the American Convention on Human Rights) ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่แห่งองค์การระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (General Assembly of Organization of American States) พิธีสารนี้กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตโดยเด็ดขาด การใช้โทษประหารชีวิตจะสามารถใช้ได้ ในยามสงครามเท่านั้น

ค.ศ. 1993 ศาลอาชญากรรมสงครามระหว่างประเทศ (International War Crimes Tribunal) ได้ประกาศว่า การลงโทษประหารชีวิตไม่ใช่ทางเลือกแต่สำหรับอาชญากรรมที่โหดร้ายที่สุดและการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ (genocide)

ค.ศ. 1995 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (UN Convention on the Rights of the Child) เริ่มมีผลบังคับใช้ อนุสัญญานี้ห้ามการลงโทษประหารชีวิตบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ในขณะที่ประกอบอาชญากรรม

ค.ศ. 1999 คณะกรรมาธิการว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Commission on Human Rights) ได้ออกมติเรียกร้องให้บรรดาประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่จำกัดประเภทความผิดที่จะใช้โทษประหารชีวิตให้น้อยลง โดยมีจุดประสงค์ให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในที่สุด

ค.ศ. 2001 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ได้เห็นชอบกับข้อเรียกร้องของสหภาพยุโรปที่ให้ประเทศต่าง ๆ หยุดการลงโทษประหารชีวิต เพื่อเป็นก้าวสำคัญของการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต

ค.ศ. 2002 คณะกรรมาธิการรัฐมนตรีแห่งสภายุโรป (Council of Europe's Committee of Ministers) มีมติยอมรับพิธีสารที่ 13 นี้เป็นความตกลงระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย

ฉบับแรกที่กำหนดให้ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในทุกกรณีโดยไม่มีข้อยกเว้น พิจารณานับนี้ ได้เปิดให้ประเทศในยุโรปลงนามเมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2002 โดยในปี ค.ศ. 2003 ประเทศลงนามแล้ว 36 ประเทศ

จากข้อกำหนดของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต ดังกล่าวข้างต้น ได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการยกเลิกโทษประหารชีวิตของประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือการมุ่งเน้นการเคารพสิทธิและเสรีภาพในชีวิตของมนุษย์เป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (Moratorium) ต่อการพักใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราวที่ 67/176 รับรองเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2555 ปรากฏว่า มีประเทศที่เห็นด้วย จำนวน 111 ประเทศ งออกเสียง จำนวน 34 ประเทศ และไม่เห็นด้วยหรือคัดค้าน จำนวน 41 ประเทศ โดยประเทศไทยเป็นกลุ่มประเทศที่งดออกเสียง

จากมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติทั้งหมดที่แสดงดังกล่าวข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่าประเทศส่วนใหญ่มีมติที่เห็นด้วยต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ประเทศที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตมีจำนวนลดน้อยลง อันแสดงให้เห็นถึงประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต และได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของโลกที่ต้องการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต

สำหรับประเทศไทยในปี พ.ศ. 2555 ประเทศไทยได้งดออกเสียงเป็นปีที่ 2 ต่อมติพักการใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราวในที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ซึ่งถือเป็นความก้าวหน้าอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเทียบกับการลงมติคัดค้านเมื่อปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2551 อันแสดงให้เห็นว่าแม้ประเทศไทยจะยังไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิต หากแต่ปัจจุบันมีแนวโน้มที่ดีที่ประเทศไทยไม่ได้มีการคัดค้านต่อการพักการใช้โทษประหารชีวิตชั่วคราว

จากข้อมูลดังกล่าวมาเบื้องต้นแสดงถึงอิทธิพลของสังคมโลกต่อประเทศไทยในบทบาททางด้านสิทธิมนุษยชนได้อย่างดีเยี่ยม และยังเป็นการสะท้อนถึงภาวะความตื่นตัวของประเทศไทยในการปรับตัวและเรียนรู้มิติทางด้านสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ดี ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีประเทศไทยได้สั่งให้มีการประหารนักโทษยาเสพติด 2 ราย ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในการละเมิดสิทธิในชีวิต โดยการทำการสังหารประชาชนในประเทศของตนเองขึ้น ประเทศไทยจึงถูกจับตามองว่าเป็นประเทศที่ไร้มนุษยธรรม นอกจากนี้ ในรายงานการทบทวนสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย (UPR) โดยสหประชาชาติ ประเทศไทยได้รับข้อเรียกร้องจากนานาชาติให้ดำเนินการยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต และตั้งข้อกังขาต่อรัฐบาลในการบังคับใช้และคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตในสังคมไทยเป็นอย่างมาก

3.1.6 อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961

การกำหนดประเภทของยาเสพติดตามกฎหมายระหว่างประเทศที่สำคัญคือ การกำหนดประเภทของยาเสพติดตามอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 (The Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) และพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1972 (The 1972 Protocol Amending the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) โดยมีเนื้อหาในการควบคุมและจำกัดการใช้ยาเสพติดให้โทษเพื่อประโยชน์ในทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์เท่านั้น มีการกำหนดรายชื่อสารที่จะต้องควบคุม มาตรการบังคับให้สมาชิกออกกฎหมายควบคุมยาเสพติด ให้มีคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (International Narcotics Control Board : INCB) และกำหนดให้ประเทศภาคีรายงานปริมาณการใช้ยาเสพติดต่อ INCB²²

องค์การสหประชาชาติได้รับอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ. 1961 ในที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ ณ สำนักงานใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เมื่อระหว่างวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1961 ถึงวันที่ 25 มีนาคม ค.ศ. 1961 โดยรัฐสมาชิก 73 รัฐ ซึ่งประเทศไทยเป็นรัฐสมาชิกหนึ่งที่ร่วมลงมติรับและเข้าผูกพันตามอนุสัญญาดังกล่าวนี้ด้วย ต่อมาได้มีการรับพิธีสารแก้ไขอนุสัญญาดังกล่าวในที่ประชุมองค์การสหประชาชาติเมื่อระหว่างวันที่ 6-24 มีนาคม ค.ศ. 1972 โดยรัฐสมาชิก 97 รัฐ รวมทั้งประเทศไทยด้วย อนุสัญญาดังกล่าวได้อำรมภพถึงเจตนารมณ์ของอนุสัญญาไว้ มีใจความโดยสรุปว่ามีความวิตกกังวลในสุขภาพและสวัสดิภาพของมนุษยชาติ แม้ตระหนักถึงประโยชน์ทางการแพทย์ของสารเสพติด แต่การเสพติดก็ก่อให้เกิดภัยอย่างร้ายแรงต่อปัจเจกชนและเต็มไปด้วยอันตรายต่อเศรษฐกิจและสังคมของมนุษยชาติ เมื่อตระหนักถึงหน้าที่ในการป้องกันและต่อสู้ภัยนั้นจึงได้มีมติตามอนุสัญญาดังกล่าว²³

“มาตรา 1 บทนิยาม” ของอนุสัญญาฯ ได้กำหนดความหมายของคำว่า “สารเสพติด” (Drug) ไว้ว่า “สารเสพติด (Drug) หมายถึงสารที่ระบุในบัญชี I และ II (Schedules I และ II) ทั้งที่ได้จากธรรมชาติและจากการสังเคราะห์”

จากบทนิยาม “สารเสพติด” ตามอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด ค.ศ. 1961 หมายถึงสารในบัญชี I และบัญชี II เท่านั้น ส่วนสารในบัญชี III เป็นการระบุชื่อสารปรุงผสมกล่าวคือสิ่งผสมที่ประกอบด้วยสารเสพติดซึ่งตัวของมันเองไม่เป็นสารเสพติดตามกฎหมาย แต่ก็ต้องอยู่

²² บุศรา เข้มทอง, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2556), น. 2.

²³ ปิยนตร ไต้เลิศ, “บทนิยามและการจัดแบ่งประเภทสารเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554), น. 33-36.

ภายใต้มาตรการควบคุมเดียวกันกับสารเสพติดที่เป็นส่วนผสมของสารนั้นเพียงแต่มีข้อยกเว้นบางประการที่ถูกระงับใช้ด้วยมาตรการที่ไม่เหมือนกับสารเสพติดที่เป็นส่วนผสมของมันและบัญญัติ IV ระบุสารเสพติดที่มีแนวโน้มเป็นพิเศษที่จะมีการใช้ในทางที่ผิดและก่อให้เกิดอันตรายและไม่มี การชดเชยด้วยประโยชน์ในทางบำบัดรักษาเป็นสารเสพติดที่รวมอยู่ในบัญชี I และตกอยู่ภายใต้ บังคับของมาตรการควบคุมพิเศษ สารเสพติดในบัญชี I ที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย เช่น เฮโรอีน โคคาอิน ผีน ผีขี้ฝุ่น สารสกัดเข้มข้นของต้นฝิ่นแห้ง มอร์ฟิน พิษโคคา กัญชา เป็นต้น สารเสพติดใน บัญชี II เช่น อาเซทิลไดไฮโดรโคเคอีน โคลเคอีน เอทิลมอร์ฟิน เป็นต้น

3.1.7 อนุสัญญาว่าด้วยสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ.1971

องค์การสหประชาชาติได้รับร่างอนุสัญญาว่าด้วยสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1971 ในที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ ณ กรุงเวียนนา เครือรัฐออสเตรเลีย เมื่อระหว่างวันที่ 11 มกราคม ค.ศ. 1971 ถึงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1971 โดยรัฐสมาชิก 71 รัฐ และได้มีการลงมติรับ อนุสัญญาดังกล่าว ซึ่งประเทศไทยเป็นรัฐสมาชิกหนึ่ง ที่ร่วมลงมติรับและเข้าผูกพันตามอนุสัญญา ดังกล่าวด้วย โดยอนุสัญญาฯ ได้อารัมภบทถึงเจตนารมณ์ของอนุสัญญาไว้มีใจความโดยสรุปถึง ความวิตกกังวลในสุขภาพและสวัสดิภาพของมนุษยชาติ รวมทั้งปัญหาสังคมที่เป็นผลมาจากการใช้ สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทในทางที่ผิด จึงได้ลงมติให้ป้องกันและต่อสู้การใช้สารออกฤทธิ์ต่อ จิตประสาทในทางที่ผิดและการลอบค้าโดยผิดกฎหมาย โดยตระหนักว่ามาตรการที่เข้มงวดนั้น จำเป็นต่อการจำกัดการใช้สารให้มีการใช้โดยวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้โดยตระหนัก ถึงความจำเป็นในการใช้สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และ วิทยาศาสตร์ การใช้เพื่อวัตถุประสงค์นั้นจึงจะไม่ถูกจำกัดด้วย

“มาตรา 1 การใช้คำศัพท์ของอนุสัญญาว่าด้วยสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1971 ดังกล่าว ได้กำหนดความหมายของคำว่า “สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท (Psychotropic Substance)” ไว้ว่า “สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท (Psychotropic Substance)” หมายถึง สารใดๆ ทั้งที่ได้จาก ธรรมชาติและการสังเคราะห์หรือวัตถุดตามธรรมชาติใดๆ ในบัญชี I, II, III หรือ IV ” ในการประชุม ครั้งที่ 17 เมื่อปี ค.ศ. 1969 คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านสารเสพติดขององค์การอนามัยโลกได้ใช้ หลักเกณฑ์กำหนดประเภทสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทดังนี้

บัญชี I สารที่มีแนวโน้มก่อให้เกิดความเสี่ยงอย่างร้ายแรงเป็นพิเศษต่อสุขภาพของ สาธารณชน และหากมีประโยชน์ในการบำบัดรักษา ก็มีข้อจำกัดอย่างเต็มที่เด็ดขาด

บัญชี II สารที่มีแนวโน้มก่อให้เกิดความเสี่ยงอย่างมากต่อสุขภาพของสาธารณชน และมี ประโยชน์ในการบำบัดรักษาเล็กน้อยถึงปานกลาง

บัญชี III สารที่มีแนวโน้มก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อสุขภาพของสาธารณชน และมีประโยชน์ในการบำบัดรักษาปานกลางถึงมาก

บัญชี IV สารที่มีแนวโน้มก่อให้เกิดความเสียหายน้อยกว่า แต่ยังคงมีความเสี่ยงต่อสุขภาพของสาธารณชนอย่างน่าสังเกต และมีประโยชน์ในการบำบัดรักษาน้อยถึงอย่างดีมาก

สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทในบัญชี I ที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย เช่น เมทิลลีนไดออกซีเอมเฟตามีน 3, 4-เมทิลลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน (ยาอี) เป็นต้น

สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทในบัญชี II ที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย เช่น แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน เป็นต้น

สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทในบัญชี III เช่น อะโอบาร์บิทัล เพนโทบาร์บิทัล ฟลูโนตราซิแพม เป็นต้น

สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทในบัญชี IV ที่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย เช่น มิคาโซแลม (โดมิคุม) เบนโซไดอาซีปีนส์ (แวลียม) ไนเมตาซิแพม (ไฟว์ไฟว์ หรือ เอลิมิน5) เป็นต้น

สำหรับบทลงโทษของการกระทำความผิดเกี่ยวกับสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทนั้น อนุสัญญาว่าด้วยสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1971 มาตรา 22 ได้กำหนดโดยมีสาระสำคัญว่า ภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญของแต่ละภาคี แต่ละภาคีต้องปฏิบัติอย่างเป็นทางการที่ลงโทษทางอาญา เมื่อมีการกระทำโดยเจตนาในการกระทำใดๆ ที่ขัดต่อกฎหมายหรือบทบัญญัติที่ยอมรับในข้อกำหนดภายใต้อนุสัญญาและประกันว่าความผิดที่ร้ายแรงเหล่านั้นต้องถูกลงโทษอย่างเพียงพอโดยการจำคุกหรือโทษอื่นซึ่งตัดเสรีภาพ แต่สำหรับผู้เสพสารในทางที่ผิดภาคีจะกำหนดทางเลือกอื่นในการบังคับหรือการลงโทษเป็นมาตรการในการรักษาให้การศึกษา การดูแล การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการกลับคืนสู่สังคมได้²⁴

3.2 มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดโทษในคดียาเสพติดของต่างประเทศ

3.2.1 การกำหนดโทษในคดียาเสพติดตามระบบกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นประเทศอันดับต้นๆ ที่มีปัญหาเรื่องยาเสพติด เนื่องจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นทั้งแหล่งผลิตสารเคมี ที่ใช้ในการผลิตโคเคนในอเมริกาใต้ และเนื่องจากความเหมาะสมของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจึงเป็นจุดขนถ่ายลำเลียงยาเสพติดจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลาตินอเมริกาใต้ และยุโรป²⁵

²⁴ ปียเนตร ไล่เลิศ, อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 23, น. 40-42.

²⁵ ธนันท์รัฐ ธนกิจนรินทร์, “การควบคุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2555), น. 65.

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณานโยบายด้านยาเสพติดของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีโดยทำการเปรียบเทียบกับประเทศอื่นในสหภาพยุโรปพบว่า นโยบายด้านยาเสพติดของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีถือว่าค่อนข้างก้าวหน้า แต่ยังคงเข้มงวดกว่าประเทศอื่น เช่น ในปี ค.ศ. 1994 ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การติดยาเสพติด หรือการครอบครองจำนวนเล็กน้อยเพื่อการใช้งานส่วนบุคคล ไม่เป็นความผิดอาญา ส่วนในปี ค.ศ. 2002 ได้มีการแก้ไขกฎหมายยาเสพติดของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เพื่อให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับห้องพักเพื่อติดยาเสพติดภายใต้การดูแลได้ โดยโครงการดังกล่าวมีร่องรอยใน 7 เมืองของเยอรมัน เพื่อประเมินผลกระทบของการใช้เฮโรอีนในการรักษาในเรื่องการติดยาเสพติดเปรียบเทียบกับการใช้ยาช่วย ซึ่งผลของการรักษานำไปสู่การกำหนดแนวทางการประกันสุขภาพภาคบังคับในปี ค.ศ. 2009²⁶ ส่วนกฎหมายยาเสพติดในปัจจุบันกำหนดไว้ในหรือ Narcotic drugs หรือ The German Betäubungsmittelgesetz (BtMG)²⁷ ซึ่งถูกนำมาใช้ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1971

กฎหมายยาเสพติดเยอรมัน (Narcotics law) ได้ตราขึ้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 1994 ปรับปรุงครั้งล่าสุด วันที่ 19 มิถุนายน ค.ศ. 2001 ประกอบด้วย 8 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 บทนิยาม มี 2 มาตรา ได้แก่ มาตรา 1 ถึง มาตรา 2

หมวดที่ 2 ใบอนุญาตและการได้มาซึ่งใบอนุญาต มี 9 มาตรา ได้แก่ มาตรา 3 ถึงมาตรา

10 A

หมวดที่ 3 การกระทำลักลอบค้ายาเสพติด มี 9 มาตรา ได้แก่ มาตรา 11 ถึงมาตรา 18A

หมวดที่ 4 การตรวจสอบ มี 8 มาตรา ตั้งแต่มาตรา 19 ถึงมาตรา 25

หมวดที่ 5 บทบัญญัติเกี่ยวกับผู้มีอำนาจหน้าที่มี 3 มาตรา ตั้งแต่มาตราที่ 26 ถึงมาตรา

28

หมวดที่ 6 บทบัญญัติการกระทำความผิดที่มีโทษอาญาและความผิดที่ต้องห้ามกระทำ มี 11 มาตรา ได้แก่ มาตรา 29 ถึงมาตราที่ 34

หมวดที่ 7 การเสพยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย มี 4 มาตรา ได้แก่ มาตรา 35 ถึงมาตรา 38

²⁶ Wikipedia, "Drug Policy of Germany," Retrieved 16 January 2017, From https://en.wikipedia.org/wiki/Drug_policy_of_Germany.

²⁷ Wikipedia, "Drug Controlled by the German Betäubungsmittelgesetz (BtMG)." Retrieved 16 January 2017, From https://en.wikipedia.org/wiki/Drugs_controlled_by_the_German_Bet%C3%A4ubungsmittelgesetz.

หมวดที่ 8 บทเฉพาะกาล ตั้งแต่มาตราที่ 39 ถึงมาตรา 40A (มาตรา 41 ยกเลิก)²⁸

ในกฎหมายเยอรมันภาคผนวกได้มีการกำหนดประเภทของยาเสพติดไว้ดังต่อไปนี้
ภาคผนวก I สารเสพติด ซึ่งไม่อาจมีการค้าขายและแพทย์ไม่อาจสั่งให้ได้ เช่น อาเซติล
โคไฮโดรโคเคอีน ยางกัญชา กัญชา แอลเอสดี สารสกัดเข้มข้นของต้นฝิ่นแห้ง เฮโรอีน เป็นต้น
ภาคผนวก II สารเสพติดซึ่งอาจมีการค้าขายได้ แต่แพทย์ไม่สามารถสั่งให้ได้ เช่น เอทิล
มอร์ฟีน เป็นต้น

ภาคผนวก III สารเสพติด ซึ่งอาจมีการค้าขายได้และแพทย์สามารถสั่งให้ได้ เช่น
แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน เมทิลลีนไดออกซีเมทแอมเฟตามีน (ยาอี) โคคาอีน โคเคอีน
มิดาโซแลม (โคมิกุ่ม) มอร์ฟีน ไนเมตาซิแพม ฝิ่น เป็นต้น

เห็นได้ว่ากฎหมายเยอรมัน ได้กำหนดบทนิยามของคำว่าสารเสพติดไว้ โดยไม่ได้
กำหนดความหมายหรือองค์ประกอบของความเป็นสารเสพติดไว้โดยเฉพาะ เพียงแต่กำหนดให้
เป็นไปตามสารที่ระบุไว้ในภาคผนวกท้ายกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดให้สารใดเป็นสาร
เสพติด โดยการระบุจัดเข้าไว้ในภาคผนวกนั้น กฎหมายเยอรมัน ได้บัญญัติกำหนดขอบเขตหลักการ
ในการระบุไว้ โดยให้อยู่บนพื้นฐานทางสาธารณสุขและทางการแพทย์ กล่าวคือ บนพื้นฐานความรู้
ทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับผลกระทบของสารในแง่มุ่งของการก่ออาการเสพติด นอกจากนี้ ใน
การกำหนดอัตราโทษ ยังไม่มีการเชื่อมโยงกับประเภทของยาเสพติด และละเว้นการดำเนินคดีตาม
กฎหมายหากการกระทำผิดดังกล่าวนั้นเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในปริมาณน้อย หรือการใช้งาน
ส่วนบุคคลที่ไม่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ประชาชน²⁹

การลงโทษตามกฎหมายยาเสพติดของเยอรมันขึ้นอยู่กับความรุนแรงของความผิด ดังนี้
ภายใต้ Section 29 paragraph 1 ผู้ใดปลูก ผลิต จำหน่าย หรือ นำเข้า ส่งออก มีโทษจำคุก
ไม่เกิน 5 ปี หรือปรับ

Section 29 paragraph 3 ผู้ใด จำหน่ายยาเสพติดที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้อื่น
มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี

²⁸ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, "Narcotic Drugs Act," Retrieved
17 January 2017, From [http://www.emcdda.europa.eu/topics/law/drug-law-texts?pluginMethod=eidd.
showlegaltexdetail &id=677&lang=en&T=2](http://www.emcdda.europa.eu/topics/law/drug-law-texts?pluginMethod=eidd.showlegaltexdetail&id=677&lang=en&T=2).

²⁹ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, "Legal Topic Overviews :
Classification of Controlled drugs," Retrieved 17 January 2017, From [http://www.emcdda.europa.eu/
html.cfm/index146601EN.html](http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index146601EN.html).

Section 29a paragraph 1 ผู้ใด อายุเกินกว่า 21 ปี จัดหาขายเสพติดให้ผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือมีส่วนร่วมในการจำหน่าย ผลิต จ่ายแจกยาเสพติด มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี

Section 30 paragraph 1 ผู้ใด ปลูก ผลิต จ่ายแจกยาเสพติดในลักษณะของแก๊ง หรืออายุเกินกว่า 21 ปี จัดหาขายเสพติดให้ผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เพื่อการค้า หรือจ่ายแจกให้ผู้อื่นเป็นเหตุให้ผู้อื่นเสียชีวิตโดยประมาท หรือนำเข้ายาเสพติดโดยผิดกฎหมายในจำนวนพอสมควร (illegally imports narcotics in a not insignificant quantity) มีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี

Section 30a paragraph 1 ผู้ใด ปลูก ผลิต จ่ายแจก นำเข้าส่งออกยาเสพติดในลักษณะของแก๊ง หรือผู้ใดอายุเกินกว่า 21 ปี ทำให้ผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เข้าร่วมในการจำหน่ายยาเสพติด หรือผู้ใดกระทำโดยมีอาวุธหรือวัตถุอื่นใดที่สามารถทำอันตรายต่อร่างกายผู้อื่นได้ มีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี

นอกจากนั้น กฎหมายยาเสพติด Section 31a(1) ยังบัญญัติให้อำนาจอัยการอาจสั่งไม่ฟ้องผู้กระทำผิดได้หากปริมาณยาเสพติดมีจำนวนน้อย และการฟ้องนั้นมิได้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หรือมีไว้เพื่อใช้ส่วนตัว หรือ Section 31a(2) กรณีมีการดำเนินการสั่งฟ้องไปแล้ว ศาลอาจยุติกระบวนการพิจารณาได้โดยความยินยอมของอัยการและผู้กระทำผิด

สำหรับความรับผิดชอบทางอาญานั้น กฎหมายยาเสพติดของเยอรมัน กำหนดให้สามารถลดโทษได้ หากศาลพบว่าความผิดดังกล่าว “ไม่รุนแรง” หากเป็นเช่นนั้น ศาลอาจลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดได้ เช่นน้อยกว่า 2 ปี หรือ 5 ปี ใน Section 30 หรือ Section 30a แล้วแต่กรณี ซึ่งศาลฎีกาเยอรมัน ได้เคยมีคำพิพากษาว่า ความผิดที่เข้าข่าย “ไม่ร้ายแรง” นั้น ขึ้นอยู่กับการพิจารณาสถานะแวดล้อมที่แสดงถึงความแตกต่างจากสภาพการณ์ทั่วไป อันทำให้ศาลเห็นได้ว่า การลงโทษที่ใช้ตาม ปกตินั้น ไม่สมเหตุสมผล

กรณีความผิดมีความรุนแรง เช่น ในส่วนของการค้ายาเสพติด หากกระทำในลักษณะเป็นอันตรายต่อบุคคลหลายคนที่เป็นเยาวชน และยาเสพติดมีปริมาณมาก มีโทษจำคุก 1-15 ปี

หากกระทำในลักษณะกลุ่มอาชญากรรมหรือกลุ่มแก๊ง เพื่อค้ากำไร ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตผู้อื่น มีการนำเข้ายาเสพติดปริมาณมาก มีโทษจำคุก 2-15 ปี

หากมีการกระทำในหลายลักษณะรวมกันดังกล่าวข้างต้น มีโทษจำคุก 5-15 ปี (Section 12, 38-German Criminal Code)³⁰

³⁰ สก็อตซ์ เลิศพานิชพันธุ์, การศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณี ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา, การวิจัยภายใต้โครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา, 2556, น. 160-183.

กล่าวโดยสรุปอัตราโทษเกี่ยวกับยาเสพติดในกฎหมายเยอรมันบทหนักที่สุดคือ จำคุกตั้งแต่ 1-15 ปี โดยไม่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตในคดียาเสพติด และไม่มีโทษประหารชีวิต

3.2.2 การกำหนดโทษชีวิตในคดียาเสพติดตามระบบกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 ประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 628 และต่อมาภายหลังได้แยกความผิดที่รุนแรงบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ ในที่นี้จะนำเสนอบทกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดตามกฎหมายยาเสพติดให้โทษของประเทศฝรั่งเศสที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 630 และประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

1) การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 628 แบ่งเป็น ความผิดฐานใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 628 และความผิดฐานก่อให้เกิดการใช้ยาเสพติดหรือลักลอบค้ายาเสพติดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 630

บทกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 628 จะลงโทษจำคุก 1 ปี และ หรือปรับ 25,000 ฟรังก์ฝรั่งเศส สำหรับผู้ที่ได้เสพยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย กระนั้นก็ตามบทบัญญัตินี้ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าในกรณีที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ใช้ยาในปริมาณเพียงเล็กน้อย แต่มาตรานี้ก็ได้รับการยืนยันแล้วว่าไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลที่ต้องมีตาม มาตรา 9 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของยุโรป (European Convention on Human Rights) ซึ่งสามารถบังคับโทษทางอาญาได้ตามกรณีที่เหมาะสม

ส่วนความผิดฐานก่อให้เกิดการใช้ยาเสพติดหรือลักลอบค้ายาเสพติดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 630 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 630 บัญญัติความผิดฐานนี้สำหรับการกระทำที่เป็นการชักนำ ให้ใช้ หรือติดต่อให้ เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอถึงรสชาติจากการเสพยาว่าเสพลแล้วสบาย ความผิดฐานนี้ตีความขยายใช้กับผู้ที่ชักนำให้ใช้สารเสพติดอย่างอื่นที่มีผลเช่นเดียวกับยาเสพติดให้โทษซึ่งรัฐควบคุม ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกลงโทษจำคุก 5 ปี และปรับเงิน 500,000 ฟรังก์ฝรั่งเศส

2) การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา การกำหนดโทษนั้นจะขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา โดยอัตราโทษที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสนั้น มีความสัมพันธ์กับการแบ่งประเภทความผิดอย่างชัดเจน โดยประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีการแบ่งประเภทความผิดอาญาไว้อย่างมีเอกลักษณ์และเป็นระบบ เรียกว่า การแบ่งประเภทความผิดแบบไตรภาค (Tripartite Classification) โดยแบ่งประเภทความผิดออกเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มใหญ่ซึ่งต่างกับระบบการแบ่งประเภทความผิดของประเทศส่วนใหญ่ที่แบ่งประเภท

ความผิดแบบทวิภาค (Bipartite Classification) ประเภทความผิดที่ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส แบ่งออกเป็นไตรภาค มีดังนี้³¹

- (1) ความผิดอาญาโทษ (Les crimes)
- (2) ความผิดมิชฌิมโทษ (Les délits)
- (3) ความผิดลหุโทษ (Les contraventions)

คุณลักษณะของการแบ่งประเภทความผิดอาญาในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส นอกจากจะทำให้สามารถจัดกลุ่มประเภทความผิดตามความร้ายแรงของโทษอย่างเป็นระบบแล้ว ยังมีความสัมพันธ์อย่างสอดคล้องกับการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของเจ้าหน้าที่ใน กระบวนการยุติธรรมอาญา ตั้งแต่ชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล

สำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีการกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดโดย ความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดขั้นร้ายแรง (the serious drug offences) ได้แก่ การควบคุมหรือจัดการ องค์กรที่มีเป้าหมายในการลักลอบค้ายาเสพติด (controlling or organizing a group destined for drug trafficking) ผลิตภัณฑ์หรือการผลิตยาเสพติดในโรงงาน (production or manufacture of drugs) ความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดขั้นสำคัญ (the major offences) ได้แก่ นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติด (import or export of drugs) ขนส่ง ครอบครอง เสนอขายหรือจัดจำหน่ายยาเสพติด (transport, possession, offer or supply of drugs) อำนวยความสะดวกในการใช้ยาเสพติด (facilitating the illegal use of drugs) การฟอกเงินที่ได้จากการกระทำความผิด (money launderings) กระทำความผิดใน การพิสูจน์ความบริสุทธิ์จากแหล่งที่มา (false justification of resources) จัดจำหน่ายหรือให้ ความเห็นชักจูงให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด (supply or offer with a view to personal consumption) การ เสพยาเสพติด (use of drugs) ก่อให้เกิดการใช้หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (provocation to use or deal in drugs) ความผิดฐานค้ายาเสพติดบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 222-34 ถึง 222-40 คติยาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสถือว่าเป็นคดีที่มีโทษปานกลางถึงร้ายแรง บทกำหนดโทษ ขั้นต่ำจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป หรือปรับ 3,750 ยูโร ไปจนถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับถึง 7 ล้าน 5 แสนยูโร

ความผิดฐานนำเข้าหรือส่งออกยาเสพติดต้องห้ามตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 222-36 กำหนดโทษจำคุกไว้สิบปี และมีโทษปรับ 7,500,000 ยูโร³² ถ้าเป็นนิติบุคคล โทษ ปรับจะเพิ่ม ขึ้นอีกห้าเท่าเป็นเงิน 37,500,000 ยูโร (หรือประมาณ 1,875,000,000 บาท) แม้ว่าอัตรา

³¹ อูทัย อาทิวา, “โทษในกฎหมายอาญาฝรั่งเศส,” สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2560, จาก http://www.humanrights.ago.go.th/files/penalty_criminal_law_in_France.pdf

³² เพิ่งอ้าง, น. 11.

โทษปรับที่กำหนดไว้สำหรับนิติบุคคลจะมีเพดานสูงเกินไป แต่การกำหนดโทษอยู่ในดุลยพินิจของผู้พิพากษาซึ่งสามารถปรับให้เหมาะสมกับสถานะทางการเงินของนิติบุคคลผู้กระทำความผิดได้ นอกจากนี้ การกำหนดอัตราโทษไว้สูงยังมีเหตุผลสนับสนุนที่สำคัญหลายประการคือ

1) การกำหนดโทษปรับไว้ต่ำจะทำให้นิติบุคคลไม่เกรงกลัวการลงโทษ
2) ช่วยในการปราบปรามบรรดาบริษัทที่เป็นกิจการบังหน้าของแก๊งมาเฟียหรือองค์กรอาชญากรรม

3) ช่วยป้องกันไม่ให้นิติบุคคลที่ถูกปิดกิจการลงอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดยังคงเหลือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมมาแบ่งปันกันระหว่างผู้ประกอบกิจการหรือผู้แทนนิติบุคคลนั้นๆ³³

ความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดขั้นร้ายแรง (the serious drug offences) ได้แก่

1) การควบคุมหรือจัดการองค์กรที่มีเป้าหมายในการลักลอบค้ายาเสพติด (controlling or organizing a group destined for drug trafficking) บทบัญญัติ มาตรา 222 - 34 บัญญัติว่า “ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการบังคับบัญชาหรือจัดการกลุ่มองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ที่ผิดกฎหมายเพื่อผลิต ผลิตในโรงงาน นำเข้า ส่งออก ขนส่ง ครอบครอง เสนอให้ จัดจำหน่าย การได้มาหรือใช้ยาเสพติด” บทกำหนดโทษความผิดตามบทบัญญัติ มาตรา 222 - 34 มีบทลงโทษ คือ จำคุกตลอดชีวิตและปรับเงินจำนวน 50 ล้านฟรังก์ฝรั่งเศส เป้าหมายของความผิดตามมาตรานี้คือ ผู้นำขององค์กรมาเฟีย องค์กรมาเฟียและจะใช้อย่างจำกัดโดยศาลเท่านั้น

2) ผลิตภัณฑ์หรือการผลิตยาเสพติดในโรงงาน (production or manufacture of drugs) บทบัญญัติ มาตรา 222 - 35 บัญญัติว่า “ผลิตภัณฑ์ที่ผิดกฎหมายหรือการผลิตยาเสพติดในโรงงานผลิตจะต้องถูกลงโทษ และจะต้องรับโทษหนักขึ้นอีกหากปรากฏว่าได้กระทำโดยรูปแบบขององค์กรกลุ่ม” บทกำหนดโทษความผิดตามบทบัญญัติมาตรา 222 - 35 มีบทลงโทษ คือ จำคุกเป็นเวลา 20 ปีและปรับเงิน 50 ล้านฟรังก์ฝรั่งเศส และต้องเพิ่มโทษจำคุกเป็นเวลา 30 ปี ในกรณีปรากฏว่าได้กระทำโดยรูปแบบขององค์กรกลุ่มเป้าหมายของความผิดตามมาตรานี้คือสมาชิกขององค์กรมาเฟีย

ความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดขั้นสำคัญ (the major offences) ได้แก่

1) นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติด (import or export of drugs) บทบัญญัติ มาตรา 222 - 36 บัญญัติไว้ว่า “การนำเข้า หรือส่งออก ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายจะต้องถูกลงโทษ และจะต้องรับโทษหนักขึ้นอีกหากปรากฏว่าได้กระทำโดยส่วนหนึ่งส่วนใดขององค์กรกลุ่ม” บทกำหนดโทษความผิดตามบทบัญญัติมาตรา 222 - 36 มีบทลงโทษ คือ จำคุกเป็นเวลา 10 ปี และปรับเงิน 50

³³ เพิ่งอ้าง, น. 21.

ล้านฟรังก์ฝรั่งเศส และต้องเพิ่มโทษจำคุกเป็นเวลา 30 ปีในกรณีปรากฏว่าได้กระทำโดยรูปแบบองค์กรกลุ่ม

2) ขนส่ง ครอบครอง เสนอขายหรือจัดจำหน่ายยาเสพติด (transport, possession, offer or supply of drugs) บทบัญญัติ มาตรา 222 - 37 วรรค 1 บัญญัติว่า “การขนส่ง การครอบครอง การเสนอ การจัดจำหน่าย การได้มาหรือใช้ยาเสพติดอย่างผิดกฎหมาย จะต้องถูกลงโทษ” บทกำหนดโทษความผิดตามบทบัญญัติมาตรา 222 - 37 วรรค 1 มีบทลงโทษ คือ จำคุกเป็นเวลา 10 ปี และปรับเงิน 50 ล้านฟรังก์ฝรั่งเศส

3) อำนวยความสะดวกในการใช้ยาเสพติด (facilitating the illegal use of drugs) บทบัญญัติ วรรค 2 มาตรา 222 - 37 บัญญัติว่า ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการอำนวยความสะดวก ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมายในการเสพยาเสพติด การได้รับใบสั่งยาโดยวิธีการที่ผิดหรือไม่เหมาะสม การได้ใบสั่งยาโดยการเปลี่ยนมือโดยรู้ว่าผิดกฎหมายหรือได้มาโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องจะต้องถูกลงโทษ บทกำหนดโทษ ผู้กระทำความผิดในฐานนี้จะต้องถูกลงโทษจำคุก 10 ปี หรือปรับเงินจำนวน 50 ล้านฟรังก์ฝรั่งเศส

4) การฟอกเงินที่ได้จากการกระทำผิด (money launderings) บทบัญญัติ มาตรา 222 – 38 บัญญัติว่า ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีการอำนวยความสะดวก ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด หรือ กระทำผิดในการปกปิดต่อการได้มาซึ่งทรัพย์สินดั้งเดิมหรือแหล่งที่มาของเจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดตามมาตรา 222-34 ถึง 222-37 หรือช่วยเหลือในการยกย้าย ซ่อน หรือเปลี่ยนมือของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดข้างต้นต้องถูกลงโทษ

เมื่อความผิดที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินและเงินทุนที่ได้มาจากกรณีใดก็ตามในความผิดขั้นร้ายแรง (serious offences) ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 222-34, 222-35 และวรรคที่ 2 ของมาตรา 222-36 ตัวการที่จะถูกลงโทษต้องในความผิดขั้นร้ายแรงจะต้องมีความรู้ในเรื่งนั้นด้วยบทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดในฐานนี้จะต้องถูกลงโทษจำคุก 10 ปี และปรับเงินจำนวน 5 ล้านฟรังก์ฝรั่งเศส การปรับเงินจะถูกเพิ่มอีกเป็นสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินหรือเงินที่มีหากผู้กระทำผิดเป็นตัวการในการฟอกเงิน

5) กระทำความผิดในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์จากแหล่งที่มา (false justification of resources) บทบัญญัติมาตรา 222-39-1 ได้ถูกเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายนี้โดยพระราชบัญญัติในวันที่ 13 พฤษภาคม 1996 บัญญัติว่า ข้อเท็จจริงใดที่ไม่สามารถพิสูจน์แหล่งที่มาให้สอดคล้องกันกับวิถีชีวิตของผู้ใดผู้หนึ่งในการติดต่ออย่างปกติกับ ผู้กระทำความผิดกฎหมายในหมวดนี้ หรือการเกี่ยวข้องกับผู้ที่เสพยาเสพติดต้องถูกลงโทษ บทกำหนดโทษ ผู้กระทำความผิดในฐานนี้จะต้อง

ถูกลงโทษจำคุก 5 ปี และปรับเงินจำนวน 5 แสนฟรังก์ การลงโทษจะเพิ่มเป็นจำคุก 10 ปี เมื่อใครคนหนึ่งหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับส่วนใหญ่ที่อ้างถึงนั้นในการอ้างถึงนั้นเป็นผู้เยาว์

6) จัดจำหน่ายหรือให้ความเห็นชักจูงให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด (supply or offer with a view to personal consumption) บทบัญญัติมาตรา 229 -39 บัญญัติว่า ผู้ที่จัดจำหน่ายหรือเสนอขายยาเสพติดให้แก่ผู้อื่นโดยให้ความเห็นเพื่อให้ผู้อื่นเสพยาต้องถูกลงโทษ ถ้าการกระทำดังกล่าวจะถูกลงโทษหนักขึ้นอีกเมื่อผู้ถูกกระทำเป็นผู้เยาว์หรือ ผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน หรือ มีหลักฐานว่าได้เป็นการกระทำของฝ่ายบริหาร บทกำหนดโทษ ผู้กระทำความผิดในฐานนี้จะต้องถูกลงโทษจำคุก 5 ปี และปรับเงินจำนวน 5 แสนฟรังก์ การลงโทษจะเพิ่มเป็นจำคุก 10 ปี เมื่อผู้ถูกกระทำเป็นผู้เยาว์หรือ ผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน หรือมีหลักฐานว่าได้เป็นการกระทำของฝ่ายบริหาร

บทกฎหมายการป้องกันการกระทำผิดพิเศษ (specific defence) เป็นการยากที่จะสืบสวนถึงการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มาตรา 222-43 ได้บัญญัติถึง ผู้ใดที่ได้รับโทษจำคุก จะได้รับการลดโทษลงกึ่งหนึ่งหากให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ในการสืบสวนการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายฝรั่งเศสไม่แยกแยะระหว่างสารที่ผิดกฎหมายและดังนั้นความผิด การใช้ยาเสพติดถูกดำเนินคดีและตัดสินในลักษณะเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงชนิดของสารที่ผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่พิจารณาอาจพิจารณาคุณสมบัติของสาร ปริมาณและประวัติอาชญากรรมที่มีมาก่อนเพื่อการตัดสินพิจารณาดำเนินคดี ลดข้อกล่าวหา หรือไม่ดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด สารที่ผิดกฎหมายมีการระบุไว้ในภาคผนวกของ decree law ลงวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 1990 และรวมถึงสารดังต่อไปนี้

list I: สารเสพติด เช่น เฮโรอีน โคเคน กัญชา เมทาโดน ฟีน เป็นต้น

list II: สารอื่นๆ เช่น โคเคอีน โพรพิแรม เป็นต้น

list III: สารที่มีผลทางจิต เช่น แอมเฟตามีน เอสตาซี LSD เป็นต้น

list IV: สารสังเคราะห์ (synthetic drugs) เช่น MBDB 4-MTA เคตามีน (ketamine)

นาบิโลน (nabilone) THC เป็นต้น³⁴

3.2.3 การกำหนดโทษในคดียาเสพติดตามระบบกฎหมายของประเทศอังกฤษ

กฎหมายหลักเกี่ยวกับยาเสพติดของประเทศอังกฤษคือพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้ยาในทางที่ผิด (Misuse of Drugs Act - MDA) ซึ่งเทียบเท่ากับ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษของประเทศไทย ภายใต้การผูกพันตามอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติด (the Single Convention on

³⁴ บัณฑิต ไชยวงศ์, “ความเหมาะสมของโทษประหารชีวิตในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 : กรณีศึกษาการค้ำแมทแอมเฟตามีน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2558), น. 55-59.

Narcotic Drugs) อนุสัญญาการควบคุมวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1971 (Convention on Psychotropic Substances, 1971) ซึ่งเป็นอนุสัญญาที่บัญญัติขึ้นเพื่อควบคุมการเกิดขึ้นของยาเสพติดสังเคราะห์ประเภทใหม่ๆ ที่มีศักยภาพในการละเมิดสูง³⁵ และอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้าลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (the United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances)

กฎหมายฉบับนี้และกฎข้อบังคับของกฎหมาย (Misuse of Drugs Regulations 1985) ควบคุมการใช้ยาตามบัญชีรายชื่อ ซึ่งรวมถึงทั้งยาที่มีคุณสมบัติเป็นยารักษาโรคและยาที่ไม่มีคุณสมบัติเป็นยารักษาโรค โดยในข้อบังคับนั้นได้มีการแจกแจงพฤติการณ์ซึ่งถูกต้องตามกฎหมายในการนำเข้า ผลิต จัดส่ง ครอบครองไว้เพื่อการจัดส่งและครอบครองยาควบคุมดังนี้

ภายใต้ หมวด 2 (schedule 2) ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยาที่ถูกจำแนกตามหลักการ A, B หรือ C เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงระดับอันตรายที่เกิดกับบุคคลหรือสังคมเมื่อใช้ผิด แต่แต่ละประเภทมีโทษสูงสุดต่างกันที่นำมาใช้กับการกระทำที่ต้องห้ามอันเนื่องจากยา

ประเภท A ประเภทนี้สำรองไว้สำหรับยาอันตรายมากกว่าซึ่งถูกลงโทษหนักกว่าประเภทนี้ประกอบด้วย ประเภทอื่นๆ แล้ว ก็มี เฮโรอีน มอร์ฟิน สารเสพติด คล้ายมอร์ฟินช่วยระงับปวดได้ โคเคน ฟีนและ สารก่อประสาทหลอน เช่น ยาอี และ LSD นอกจากนี้ก็รวมถึงกัญชาซึ่งมีลักษณะเป็นของเหลว (น้ำมันกัญชา), แคนนาบินอยด์ และ cannabinol derivatives และยาประเภท B ที่ทำเพื่อฉีด

ประเภท B ประเภทนี้ประกอบด้วย กัญชา ยากัญชา สารเข้าฝิ่นที่มีฤทธิ์น้อย (codeine) สารสังเคราะห์ที่มีฤทธิ์กระตุ้นแรง (oral amphetamines) และ sedatives (barbiturates).

ประเภท C ประเภทนี้สำรองไว้สำหรับยาอันตรายน้อยที่สุด ได้แก่ tranquilizers สารสังเคราะห์ที่มีฤทธิ์กระตุ้นน้อยบางชนิด และ mild opioid analgesics.

การครอบครองหรือจำหน่ายยาเสพติดผิดกฎหมายในบัญชี ก จะได้รับการลงโทษหนักกว่าการครอบครองหรือการจำหน่ายยาเสพติดผิดกฎหมายในบัญชี ค ซึ่งได้รับการพิจารณาว่ามีอันตรายต่อสุขภาพและสังคมน้อยที่สุด จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ระบบการแบ่งแยกประเภทยาของกฎหมายเอ็มดีเอ ก็ยังคงใช้อยู่เพื่อควบคุมหรือลงโทษการใช้สารในทางที่ผิดและการจำหน่ายสารเสพติดที่ผิดกฎหมาย

³⁵ United Nations Office on Drug and Crime. "Convention on Psychotropic Substances," Retrieved 16 January 2017, From <http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/psychotropics.html>.

อนึ่ง บุคคลที่มียาเสพติดในบัญชีประเภท A ไว้ในครอบครองจะได้รับโทษจำคุกสูงสุดเจ็ดปี การจำหน่ายหรือมีเจตนาที่จะจำหน่ายยาเสพติดในบัญชีประเภท A จะได้รับโทษที่รุนแรงยิ่งขึ้น เพราะเป็นยาที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมส่วนใหญ่ได้ ดังนั้นผู้ค้ายาเสพติดในบัญชีประเภท A อาจได้รับโทษสูงสุดถึงจำคุกตลอดชีวิตได้

ยาเสพติดในบัญชีประเภท B เช่น กัญชา เห็ดชิโลซิน (psilocin) หรือซีโลไซบิน (psilocybin) ที่ปรุงสำเร็จแล้ว ได้รับการพิจารณาว่ามีความเสี่ยงต่อสุขภาพของผู้เสพและต่อสังคมน้อยกว่ายาเสพติดในบัญชีประเภท A และในทำนองเดียวกันการเสพและการจำหน่ายยาในบัญชี B ก็จะได้รับโทษที่น้อยกว่า

ท้ายที่สุด ยาในบัญชีประเภท C เช่น เคตามีน (ketamine) หรือยาระงับประสาท (tranquilizers)) ได้รับการพิจารณาว่าเป็นยาที่มีอันตรายต่อร่างกายและต่อสังคมน้อยที่สุดในหมู่ยาที่ถูกจัดว่าผิดกฎหมาย ดังนั้นผู้ค้ายาเสพติดในบัญชีประเภท C อาจได้รับโทษจำคุกสูงสุด 14 ปี และผู้ที่มียาเสพติดในบัญชีประเภท C ไว้ในครอบครองอาจได้รับโทษจำคุกสูงสุดสองปี

ขณะเดียวกันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (The Home Secretary) ของอังกฤษสามารถเปลี่ยนแปลงประเภทของยาได้โดยบทบัญญัติที่อาศัยอำนาจกฎหมายอื่น เช่นที่เพิ่งทำเมื่อเร็วๆ นี้สำหรับกัญชา การแก้ไขนี้หมายความว่า การครอบครองกัญชาเพื่อการใช้ส่วนตัวจะเป็นความผิดที่ไม่ถูกจับแต่ตำรวจจะตักเตือน

นอกจากนี้ ภายใต้บทบัญญัติ มาตรา 3 ถึง 6 กล่าวถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาต้องห้าม ซึ่งรวมถึงการนำเข้า การส่งออก (มีความผิดจริงนี้ได้บัญญัติและจะถูกดำเนินคดีฟ้องร้องภายใต้พระราชบัญญัติ Customs and Excise Management Act 1979), การผลิต การจัดส่ง การครอบครอง และการครอบครองด้วยเจตนาจัดส่ง การปลูกกัญชาเป็นความผิดแยกออกมาแต่ก็ถือว่าเป็นการผลิต ภายใต้มาตรา 8 มีการห้ามผู้ครอบครองยินยอมให้ใช้สถานที่อย่างเต็มใจเพื่อ การผลิต จัดส่งยาควบคุม เคมีภัณฑ์ของฝิ่นเพื่อสูบ หรือการสูบกัญชา ยางกัญชา ฝิ่นสุก

มาตรา 9 บัญญัติชุดการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับฝิ่น ซึ่งครอบคลุมถึงการสูบ หรือมีเจตนาที่จะใช้ฝิ่น มาตรา 9 A ห้ามจัดส่งวัตถุใดๆ ที่อาจจะนำไปใช้ในการให้ยา โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ไม่รวม เข็มฉีดยา จากการห้ามนี้เพื่อจุดมุ่งหมายของโปรแกรมแลกเปลี่ยนเข็มฉีดยา) มาตรา 18 ถึง 21 เป็นความผิดอื่นๆ ที่ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการยั่วให้กระทำความผิดภายใต้ MDA ส่วนการลงโทษได้บัญญัติไว้ในมาตรา 25 และ 26 มาตรา 27 เกี่ยวกับการริบทรัพย์

กล่าวโดยสรุป สำหรับยาประเภท A มีโทษสูงสุดดังนี้: จำคุก 7 ปี และ/หรือปรับไม่จำกัดสำหรับการครอบครอง โทษจำคุกตลอดชีวิต และ/หรือปรับไม่จำกัดสำหรับการผลิตหรือเพื่อ

การค้าสิ่งเสพติดพร้อมทั้งส่งลงโทษ 7 ปีสำหรับโทษฐานการค้าสิ่งเสพติดครั้งที่สาม การลงโทษสำหรับโทษฐานการค้าสิ่งเสพติดครั้งที่สาม มีอยู่ใน The Criminal Sentences Act 1997

ยาประเภท B มีโทษสูงสุดดังนี้: จำคุก 5 ปี และ/หรือปรับไม่จำกัดสำหรับการครอบครอง และโทษจำคุก 14 ปี และ/หรือปรับไม่จำกัดสำหรับการผลิตหรือการค้าสิ่งเสพติด

ยาประเภท C มีโทษสูงสุดดังนี้: จำคุก 2 ปี และ/หรือปรับไม่จำกัดสำหรับการครอบครอง และโทษจำคุก 5 ปี และ/หรือปรับไม่จำกัดสำหรับการผลิตหรือการค้าสิ่งเสพติด³⁶

3.2.4 การกำหนดโทษในคดียาเสพติดตามระบบกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น

ในญี่ปุ่นปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในครั้งหลังปี 1940 มาจากการใช้ยากระตุ้นเรียกว่าฟีโลพอน (Philopon) ในครั้งหลังปี 1950 มีการใช้เฮโรอีน เริ่มต้นในช่วงปลายปี 1970 ความนิยมในการใช้ยากระตุ้นกลับมาอีกครั้งซึ่งมีถึงระดับสูงในวันนี้และแสดงให้เห็นว่าไม่มีสัญญาณว่าจะลดลง ในทางตรงกันข้าม ขณะที่ญี่ปุ่นได้เข้าสู่ปี 1990 การค้าสิ่งเสพติดใหม่ๆ เช่น โคเคนและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (Psychotropic) ได้เพิ่มขึ้นและได้กลายเป็นสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วงมาก เกี่ยวกับสถานการณ์นี้ญี่ปุ่นมีการตอบสนองต่อโอกาสในต่างประเทศเพื่อขจัดยาเสพติด เพื่อส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะมีความจำเป็นที่ต้องส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งในการควบคุมการบังคับใช้กฎหมายการค้ายาเสพติด ศูนย์ป้องกันยาเสพติด (Drug Abuse Prevention Center) จึงได้รับการก่อตั้งขึ้นซึ่งถือเป็นรากฐานการพิจารณาคดีและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดไปสู่ภาครัฐและประชาชนทั่วไป

ความนึกคิดที่มีอยู่ทั่วไปในประเทศญี่ปุ่น หากมองในเชิงวัฒนธรรมมิได้มีการแยกแยะระหว่าง ยาเสพติดที่ให้โทษ “รุนแรง (hard)” และยาเสพติดที่ให้โทษ “ไม่รุนแรง (soft)” เหมือนกับในที่อื่นๆ เป็นเรื่องปกติที่ญี่ปุ่นจะเห็นว่ากัญชาและเฮโรอีนเป็นยาอันตรายพอๆ กัน และสรุปลงความเห็นว่าผลกระทบของยาเสพติดต่อร่างกายและจิตใจจะเริ่มมีผลทันทีที่เสพยาในนั้น ในทำนองเดียวกัน กฎหมายกัญชาจะมีความรุนแรงค่อนข้างมาก ซึ่งกฎหมายนี้เริ่มต้นในสมัยหลังสงครามโลกขณะที่ญี่ปุ่นตกอยู่ภายใต้การยึดครองตามการบังคับบัญชาของนายพลแมคอาเธอร์ การมีกัญชาไว้ในครอบครองสามารถนำไปสู่การถูกจำคุกถึง 10 ปี ศูนย์ป้องกันยาเสพติด (Drug Abuse Prevention Center) ของญี่ปุ่น ยังคงอ้างอิงถึง “โรคจิตที่เกิดจากกัญชา (marijuana psychosis)” ว่ามีความเชื่อมโยงระหว่างกัญชากับอาชญากรรมรุนแรง และข้อโต้แย้งอื่นซึ่งไม่เป็นเหตุเป็นผลอีกต่อไปแม้แต่ในหมู่ผู้ที่คัดค้านการทำให้กัญชาเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย

³⁶ สักคิซึชิ เลิศพานิชพันธุ์, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 30*, น. 109.

จุดประสงค์หลักของกฎหมายยาเสพติดในญี่ปุ่น คือ การควบคุมการนำเข้า ส่งออก การผลิต ยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท โดยมีมาตรการเชิงป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน การให้การบำบัดรักษาผู้ติดยา และส่งเสริมงานสวัสดิการสำหรับบุคคลดังกล่าว รวมถึงการให้คำนิยามประเภทของยาเสพติดชนิดต่างๆ การผลิต การขออนุญาต สถานบำบัดรักษา ยาเสพติด (Article 1-2, Narcotics and Psychotropics Control Law)

กฎหมายบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (National Police Agency -NPA) มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดียาเสพติด และยังมีเจ้าหน้าที่ควบคุมยาเสพติด (Narcotics Control Officer) กรมควบคุมยาเสพติด (Narcotics Control Department) มีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนคดียาเสพติดแต่งตั้งโดยกระทรวงสุขภาพ แรงงานและสวัสดิการ (Ministry of Health, Labor and Welfare) (Article 58 (1) -Narcotic and Psychotropic Drugs Control Act)

การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวค่อนข้างเด็ดขาดและรุนแรง เช่น สำหรับบุคคลทั่วไป แม้จะกระทำความผิดยาเสพติดที่ไม่ร้ายแรง จะต้องถูกขังระหว่างสอบสวนหรือระหว่างพิจารณา โดยไม่ให้ประกันตัวเป็นเวลา 2 ถึง 3 เดือน กรณีที่ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดเป็นชาวต่างประเทศ ถูกเนรเทศออกนอกประเทศจะไม่สามารถเข้าญี่ปุ่นได้เป็นเวลา 5 ถึง 10 ปี

สำหรับนักเรียน นักศึกษาที่กระทำความผิดฐานครอบครอง มีไว้ รวมทั้งเสพหรือจำหน่ายยาเสพติดใดๆ รวมถึงกัญชาจะถูกให้ออกจากสถานศึกษาทันที

ในชั้นอัยการ ภายใต้ Article 248, the Code of Criminal Procedure หากพนักงานอัยการพิจารณาอายุ สิ่งแวดล้อม ความหนักเบาของความผิดและพยานแวดล้อมแล้ว อัยการอาจสั่งให้ใช้วิธีการคุมความประพฤติเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูและกลับคืนสู่สังคม (ใช้มาตรการชะลอการฟ้อง-ผู้วิจัย)

ดุลยพินิจของอัยการในการสั่งไม่ฟ้องมีค่อนข้างมาก แต่ดุลยพินิจดังกล่าวสามารถถูกตรวจสอบได้โดยคณะกรรมการภาคประชาชน (Lay committees) แต่งตั้งโดยศาล คณะกรรมการดังกล่าวจะประชุมปีละ 4 ครั้ง และมีอำนาจให้ทบทวนการสอบสวนและการฟ้องคดี นอกจากนี้ ผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถอุทธรณ์ดุลยพินิจสั่งไม่ฟ้องของอัยการได้ (Robert Winslow, Retrieved November 1, 2012)³⁷

กฎหมายยาเสพติดหลักของประเทศญี่ปุ่นมี 5 ฉบับ ได้แก่ (1) กฎหมายยาเสพติดและควบคุมวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (Narcotics & Psychotropics Control Law) (2) กฎหมายควบคุมกัญชา (Cannabis Control Law) (3) กฎหมายฝิ่น (Opium Law) (4) กฎหมายควบคุมสารกระตุ้น (Stimulants Control Law) และ (5) กฎหมายยาเสพติดพิเศษ (Narcotics Special Law) โดยยาเสพติดส่วนใหญ่อยู่นอกเหนือจากที่กำหนดให้การควบคุมแยกออกไปเช่น กัญชา ฝิ่น จะถูกกำหนด

³⁷ kamlangjai.or.th/th/download_content.php?did=61 สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2560

และควบคุมภายใต้กฎหมายยาเสพติดและควบคุมวัตถุออกฤทธิ์และจิตประสาท ส่วนกฎหมายยาเสพติดพิเศษ จะเป็นการบัญญัติในเรื่องอื่นๆ ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องในแง่ของความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างประเทศ การยึดเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมาย เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามพันธสัญญาระหว่างประเทศ

สำหรับบทลงโทษในความคิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยการกระทำความผิดกฎหมายยาเสพติดของประเทศญี่ปุ่น มีบัญญัติอยู่ในกฎหมายดังต่อไปนี้

- 1) มาตรา 5 มาตรา 8 และ 9 ของกฎหมายยาเสพติดพิเศษ (Narcotics Special Law)
- 2) มาตรา 64 ข้อ 64-2 มาตรา 65 มาตรา 66 มาตรา 66-3 มาตรา 66-4 มาตรา 68-2 และ มาตรา 69-5 ตามกฎหมายยาเสพติดและการควบคุมวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท
- 3) มาตรา 24 มาตรา 24-2 หรือ 24-7 ตามกฎหมายควบคุมกัญชา
- 4) ข้อ 51 ข้อ 52 หรือข้อ 54-3 ตามกฎหมายฝิ่น
- 5) ข้อ 41 ข้อ 41-2 หรือข้อ 41-11 ตามกฎหมายควบคุมสารกระตุ้น
- 6) ความผิดที่ได้กำหนดไว้ในข้อ 67 หรือข้อ 9-2 ของกฎหมายปราบปรามยาเสพติดและจิตประสาท มาตรา 24-4 กฎหมายควบคุมกัญชา ข้อ 53 กฎหมายฝิ่น และข้อ 41-6 ตามกฎหมายควบคุมสารกระตุ้น
- 7) ความผิดที่กำหนดไว้ในข้อ 68 หรือข้อ 9 ของกฎหมายยาเสพติดและควบคุมวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท มาตรา 24-6 กฎหมายควบคุมกัญชา มาตรา 54-2 กฎหมายฝิ่น และ มาตรา 41-9 กฎหมายควบคุมสารกระตุ้น³⁸

อนึ่ง บทบัญญัติเกี่ยวกับอัตราโทษในการกระทำความผิดด้านยาเสพติดที่ร้ายแรงมีบัญญัติไว้ดังนี้ การครอบครองหรือจำหน่ายเฮโรอีน มอร์ฟีนหรือยาบ้า (methamphetamine-MAP) มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี ปรับไม่เกิน 5 ล้านเยน (ประมาณ 1.9 ล้านบาท)³⁹

การนำเข้าเฮโรอีนหรือยาบ้าจำนวนมาก มีโทษจำคุกตลอดชีวิต ปรับไม่เกิน 10 ล้านเยน (ประมาณ 3.8 ล้านบาท) ประเทศญี่ปุ่นไม่มีโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด และกรณีเป็นผู้เสพ

³⁸ LAW CONCERNING SPECIAL PROVISIONS FOR THE NARCOTICS AND PSYCHOTROPICS CONTROL LAW, ETC. AND OTHER MATTERS FOR THE PREVENTION OF ACTIVITIES ENCOURAGING ILLICIT CONDUCTS AND OTHER ACTIVITIES INVOLVING CONTROLLED SUBSTANCES THROUGH INTERNATIONAL COOPERATION . chrome-extension://oemmmndcblboiebnladdacbfmadadm/https://www.imolin.org/doc/amlid/Japan/Japan_Anti_Drug_Special_Provisions_Law_1991.pdf.

³⁹ Article 64-2, 64-3, Narcotics and Psychotropics Control Law

จะมีการบังคับรักษา (Compulsory hospitalization) โดยใช้เมธาโดน แต่มีโทษประหารชีวิตในคดีอุกฉกรรจ์ร้ายแรง

3.3 มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดโทษในคดียาเสพติดของประเทศไทย

สำหรับในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในประเทศไทยมีอยู่หลายฉบับ โดยที่มีการใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับยาเสพติด

กลุ่มที่ 2 พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา และพระราชกำหนด

กลุ่มที่ 3 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ซึ่งแต่ละฉบับจะมีหลักการและเหตุผลที่แตกต่างกันตามบริบทของสังคมที่มีการผันแปรอยู่ตลอดเวลา มีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับยาเสพติดกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับยาเสพติดในปัจจุบัน ได้แก่⁴⁰

1) อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 (The Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) และพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1972 (The 1972 Protocol Amending the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) โดยมีเนื้อหาในการควบคุมและจำกัดการใช้ยาเสพติดให้โทษเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์เท่านั้น มีการกำหนดรายชื่อสารที่จะต้องควบคุม มาตรการบังคับให้สมาชิกออกกฎหมายควบคุมยาเสพติด ให้มีคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (International Narcotics Control Board : INCB) และกำหนดให้ประเทศภาคารายงานปริมาณการใช้ยาเสพติดต่อ INCB

2) อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1971 (The Convention on Psychotropic Substances, 1971) อนุสัญญานับนี้มุ่งเน้นการควบคุมและจำกัดการใช้วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทสำหรับทางการแพทย์ และทางวิทยาศาสตร์ กำหนดชื่อสารที่จะต้องควบคุม กำหนดมาตรการบังคับให้มีการออกกฎหมายภายในประเทศ การร่วมมือระหว่างประเทศภาคีในการควบคุมและจำกัดการใช้วัตถุที่ออกฤทธิ์ รวมถึงการมอบให้คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ INCB เป็นองค์กรในการควบคุมการผลิต การนำเข้ายาเสพติด ฯลฯ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามีอนุสัญญาเพื่อการควบคุมยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทดังกล่าวแล้วข้างต้น แต่ปัญหายาเสพติดยังคงขยายตัวไปยังประเทศต่างๆ และทวี

⁴⁰ กอบกุล จันทวโร, กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับยาเสพติด : ในมิติของการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล, 2546, น. 2-4.

ความรุนแรงอย่างไม่หยุดยั้งอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของกระบวนการค้ายาเสพติด ทำงานกัน
 อย่างเป็นเครือข่ายและขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติด
 ระหว่างประเทศยังไม่มี ความชัดเจน จึงทำให้ไม่อาจดำเนินงานในแนวทางเดียวกันได้ โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่เดิมในขณะนั้น ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอที่จะนำมาใช้เป็น
 เครื่องมือปราบปรามยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการจัดทำอนุสัญญาขึ้นมาใหม่อีก
 ฉบับหนึ่ง

3) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุ
 ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 (The United Nations Convention against Illicit Traffic in
 Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988) หรือที่เรียกย่อๆ ว่า “อนุสัญญาฯ ค.ศ. 1988”

อนุสัญญานี้มีหลักการที่สำคัญหลายประการแต่ที่เป็นจุดเด่น ซึ่งถือว่าเป็น
 มาตรการใหม่ๆ ที่นำมากำหนดไว้ให้ประเทศภาคีนำไปปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน ได้แก่

1. ความผิดและกำหนดโทษ (Offences and Sanctions)
2. เขตอำนาจรัฐ (Jurisdiction)
3. การบริหารทรัพย์สิน (Confiscation)
4. การส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Extradition)
5. การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย (Mutual Legal Assistance)
6. การโอนการดำเนินคดี (Transfer of Proceedings)
7. การปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล (Illicit Traffic by Sea)

โดยอนุสัญญานี้ได้มีการกำหนดหลักการที่สำคัญ คือ กำหนดให้รัฐภาคีจะต้อง
 ดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้หลักการที่สำคัญ ดังนี้⁴¹

1. ความผิดและการลงโทษ (Offences and Sanction) ซึ่งได้กำหนดฐานความผิด
 เกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดครอบคลุมกิจกรรมทุกประเภท และจะต้องได้รับการลงโทษอย่าง
 รุนแรงเหมาะสมกับฐานความผิด

2. การริบทรัพย์สินผู้ค้ายาเสพติด (Forfeiture of the Process of Illicit Trafficking) เป็น
 มาตรการซึ่งกำหนดให้มีการสืบเสาะ ติดตาม อายัด ยึดหรือริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายา
 เสพติด ทั้งทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรง และทรัพย์สินที่มีมิใช่ได้มาจากการ
 กระทำความผิดแต่มีมูลค่าเทียบเท่าเนื่องจากการแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ
 ความผิด รวมถึงการริบอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้หรือเจตนาที่จะใช้ในการผลิตหรือการลักลอบค้า

⁴¹ สิทธิพร, “อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิต
 ประสาท ค.ศ. 1988,” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2557, จาก <http://www.l3nr.org/posts/257155>

ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทในเรื่องของการริบทรัพย์นี้ อนุสัญญาได้กำหนดให้มีการร่วมมือกันเพื่อสามารถริบทรัพย์สินตามคำขอของต่างประเทศ หรือคำพิพากษาต่างประเทศด้วย ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการใหม่ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศาล (Judicial assistance) หรือการยอมรับหรือการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศด้วย

3. การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย (Mutual Legal Assistance) ซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือทางด้านพยานหลักฐานระหว่างประเทศเพื่อให้มีผลในการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ สำหรับมาตรการนี้อาจทำได้ทั้งในลักษณะของความตกลงทวิภาคี (Bilateral) หรือพหุภาคี (Multilateral) สารสำคัญของอนุสัญญาฉบับนี้ มีข้อกำหนด 34 ข้อ ที่สำคัญ ได้แก่ การยึดทรัพย์สินนักค้ายาเสพติด การให้ความร่วมมือทางอาญา การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การสกัดกั้น การลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล การสกัดกั้นการฟอกเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด การควบคุมการส่งผ่านยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาแล้วจำนวน 153 ประเทศ และ 1 องค์การระหว่างประเทศ สนธิสัญญาดังกล่าวผูกพันประเทศที่เข้าเป็นสมาชิก รวมถึงประเทศไทยด้วย เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2545 อนุสัญญาดังกล่าวถือเป็นบ่อเกิดของกฎหมายและความร่วมมือกันในทางระหว่างประเทศด้านยาเสพติดและเป็นจุดเริ่มจุดแรกๆ ของการเอาจริงเอาจังกับการปราบปรามยาเสพติดที่เริ่มทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เพราะการค้ายาเสพติดส่วนใหญ่มีลักษณะลักลอบและผลิตกันตามแนวชายแดนด้วยสะดวกต่อการค้าขายและหลบหนีการติดตามของเจ้าหน้าที่

กลุ่มที่ 2 พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา และพระราชกำหนด

ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติดที่มีการบังคับใช้ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 จนถึงปัจจุบันมีอยู่ทั้งสิ้น 32 ฉบับ จัดอยู่ในรูปของพระราชบัญญัติ จำนวน 27 ฉบับ และอยู่ในรูปแบบของพระราชกฤษฎีกาจำนวน 3 ฉบับ และพระราชกำหนด 2 ฉบับ เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 เป็นต้น โดยกฎหมายแต่ละฉบับจะมีหลักการและเหตุผลในการบังคับใช้เป็นกฎหมาย ซึ่งสามารถแบ่งตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ดังนี้

1. เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้าและการเสพยาเสพติด ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528

2. เพื่อควบคุมยาเสพติดให้โทษให้สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศ ได้แก่ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

3. เพื่อรักษาความปลอดภัยของประเทศและความปลอดภัยแก่สาธารณะ ได้แก่ พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2546

4. เพื่อบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดรวมถึงผู้ใช้สารระเหย ได้แก่ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

5. เพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการจับกุมผู้กระทำความผิด ได้แก่ พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534

6. เพื่อให้อำนาจพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการเรียกผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถเพื่อตรวจหรือทดสอบหาสารเสพติดหรือของมีนเมา หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ได้แก่ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535

7. เพื่อจูงใจนักโทษผู้ประพฤติดีและเพื่อลดปัญหาผู้พ้นโทษกระทำผิดซ้ำ ได้แก่ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2520 และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2523

8. เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและอาชญากรรม ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2552 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. 2472 พระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติการปฏิบัติเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการตามคำพิพากษาคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530

9. เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การสืบสวนโดยใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ เพื่อให้ศาลพิจารณาพิพากษาและบังคับโทษคดียาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550

10. เพื่อถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ ได้แก่ พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2545

กลุ่มที่ 3 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

สำหรับในส่วนของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีประกาศที่เกี่ยวข้อง ยาเสพติดอยู่ 3 ฉบับ ดังนี้

3.1 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 109/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557 (เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519) มีสาระสำคัญ คือ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น กำหนด ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน มาตรการและกลไกในการสกัดกั้น ป้องกันและปราบปราม บำบัดรักษา และแก้ไขปัญหายาเสพติด ในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ รวมถึงแนวทางในการประสานความร่วมมือกับประเทศต่างๆ หรือองค์การระหว่างประเทศ เพื่อปราบปรามการลักลอบผลิตและค้ายาเสพติด รวมทั้งประสานงานการข่าวเพื่อสกัดกั้นและปราบปรามจับกุมขบวนการและเครือข่าย การค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ ประสานงานและกำกับเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น

3.2 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 116/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557 (เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534) มีสาระสำคัญ คือ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อปรับปรุงบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ยกเลิกความใน มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน “มาตรา 19 ในกรณีที่มิเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือผู้ต้องหาใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น ในกรณีที่มิมีความจำเป็นเร่งด่วน เลขานุการอาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สิน

ของผู้ต้องหาไปก่อนแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินแล้วพบว่าการดำเนินการตรวจสอบต่อไปจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งผลการตรวจสอบพร้อมกับความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา หากคณะกรรมการเห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่คณะกรรมการอาจสั่งให้ยุติการตรวจสอบทรัพย์สินนั้นก็ได้ ในกรณีที่คณะกรรมการสั่งให้ยุติการตรวจสอบทรัพย์สิน หากคณะกรรมการเห็นสมควรจะสั่งให้คืนทรัพย์สินที่มีการยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวในระหว่างการตรวจสอบให้แก่เจ้าของทรัพย์สินก็ได้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสั่งตรวจสอบทรัพย์สิน การยุติการตรวจสอบทรัพย์สินหรือการคืนทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราว ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

3.3 ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 110/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ ลงวันที่ 21 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557 (เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479) มีสาระสำคัญ คือ ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเงินและสิ่งของต้องห้ามเข้ามาในหรือออกจากเรือนจำ เกิดประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์สูงสุด โดยให้ยกเลิกความในมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์พุทธศักราช 2479 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “มาตรา 45 ผู้ใดเข้าไปในเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ นำเข้ามาหรือเอาออกไปจากเรือนจำ หรือครอบครอง เก็บรักษาไว้ หรือใช้ในเรือนจำ หรือรับจากหรือส่งมอบ แก่ผู้ต้องขัง ซึ่งเงินหรือสิ่งของต้องห้ามโดยทางใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบหรือข้อบังคับของเรือนจำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรือนจำหรือกรมราชทัณฑ์ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเงินและสิ่งของต้องห้ามที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรานี้ให้ริบเป็นของแผ่นดิน”

ในหัวข้อที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญคือพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายยาเสพติดของไทยที่มีการกำหนดโทษประหารชีวิต โดยกำหนดไว้ใน 3 ความผิด ดังต่อไปนี้

- (1) กรณีผู้ผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 หากความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต
- (2) กรณีจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 โดยมิได้รับอนุญาตและมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ เกิน 20 กรัม ขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาทหรือประหารชีวิต

(3) กรณีกำหนดให้ผู้ที่ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำ ผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขู่ใจด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ หากวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นเฮโรอีนและได้กระทำต่อหญิงหรือบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต

กรม
ราช
ทัณฑ์

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับคดียาเสพติดกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ศึกษากรณีโทษประหารชีวิต

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ รวมถึงพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ด้วย โดยมีบัญญัติไว้ใน 3 ฐานความผิด ได้แก่ ความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก ซึ่งยาเสพติดให้โทษ โดยวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 และการผลิต นำเข้า ส่งออกซึ่งยาเสพติดนั้นเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ซึ่งมีปริมาณมากกว่าที่กำหนดไว้ในมาตรา 15 วรรคสาม ความผิดฐานจำหน่ายหรือมีไว้ครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติด โดยวัตถุแห่งการกระทำเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาต และมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป และความผิดฐานขู่เข็ญ หรือข่มขืนใจให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด โดยการใช้อูบายหลอกลวง ขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีการข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ หากการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำต่อหญิง หรือบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ และยาเสพติดให้โทษเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นเฮโรอีน ซึ่งทำให้มีปัญหาการกำหนดโทษประหารชีวิตใน 3 ความผิดดังที่กล่าวมามีความเหมาะสมหรือไม่ นำมาซึ่งการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวดังต่อไปนี้

4.1 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนอันเป็นที่มาของหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เชื่อว่าสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีเกียรติศักดิ์ประจำตัว สิทธิมนุษยชนไม่สามารถโอนแก่กันได้ สิทธิมนุษยชนที่ติดตัวคนทุกคนมาแต่เกิด และอยู่นอกกฎหมายและอำนาจใดๆ หนึ่งในสิทธิเหล่านี้ ได้แก่ สิทธิในชีวิต ไม่มีมนุษย์หรือคนกลุ่มใดที่สามารถอ้างสิทธิทำร้ายผู้อื่นหรือคร่าชีวิตผู้อื่นถึงตาย ไม่ว่าด้วยเหตุใด ไม่ว่าใครจะกระทำความผิดร้ายแรงแค่ไหน แต่เขาก็ยังเป็นมนุษย์ คุณค่าของชีวิตของผู้กระทำความผิดไม่อาจถูกทำลายได้โดยความประพฤติชั่วของเขา พวกเขามีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ เนื่องจากการมีชีวิตเป็นสิทธิพื้นฐานของทุกคน และเป็นสิทธิที่ไม่อาจปฏิเสธได้ การประหารชีวิตเป็นการทำลายชีวิตอย่างโหดร้าย ซึ่งไม่ต่างอะไรกับการฆาตกรรม เพียงแต่กระทำโดยการอาศัยกฎหมายเท่านั้น อีกทั้งการประหารชีวิตยังขัดต่อหลักทฤษฎีชีวิต เพราะวัตถุประสงค์ของ

การลงโทษนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขทัศนคติให้กลับตัวเป็นคนดีมิใช่การแก้แค้นทดแทน การจำคุกตลอดชีวิตน่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมกว่าการลงโทษประหารชีวิต การยกเว้นโทษประหารมิใช่การยกโทษให้แก่ผู้กระทำความผิด แต่เป็นเพียงการเว้นโทษตายเท่านั้น และเป็นการให้โอกาสคนชั่วได้กลับตัวเป็นคนดี

ขณะเดียวกัน จากการศึกษาวิจัยขององค์การสหประชาชาติสรุปได้ว่า “...งานวิจัยที่มีอยู่ไม่สามารถให้หลักฐานอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ที่แสดงให้เห็นว่าการประหารชีวิตมีผลยับยั้งการก่ออาชญากรรมมากกว่าการจำคุกตลอดชีวิต และไม่มีแนวโน้มว่าจะมีหลักฐานสนับสนุนได้ในเวลาอันใกล้หลักฐานที่เราค้นพบส่วนใหญ่ ไม่สนับสนุนสมมติฐานในเชิงป้องกันอาชญากรรมเลย” ด้วยเหตุนี้ กฎหมายระหว่างประเทศจึงพยายามให้การรับรองเกี่ยวกับสิทธิของการมีชีวิต เช่น ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้รับรองสิทธิของการมีชีวิตไว้ในข้อ 3 ความว่า “ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล” ปฏิญญาสากลถือเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่ทุกประเทศต้องให้ความสำคัญ โดยเฉพาะการเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งการประหารชีวิตถือเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ ที่สำคัญประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งซึ่งได้ออกเสียงให้การสนับสนุนปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ดังนั้น การที่ประเทศไทยยังคงบัญญัติโทษประหารชีวิตไว้ในกฎหมาย จึงถือว่าเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

นอกจากนี้ การรับรองสิทธิในการมีชีวิตยังมีปรากฏในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองซึ่งประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติ และมีผลบังคับใช้กับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2540 โดย ข้อ 6 ของกติการะหว่างประเทศฯ ฉบับนี้ก็ได้รับรองสิทธิของการมีชีวิตไว้เช่นกัน ในข้อ 6(1) “มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ” ดังนั้น เป้าหมายของการบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศ จึงควรมุ่งมั่นที่จะทำการยกเลิกโทษประหารชีวิตให้เหลือน้อยที่สุด จนกระทั่งทำการยกเลิกโทษประหารชีวิตในทุกฐานความผิดไปในที่สุด

สำหรับโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดในประเทศไทย ผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าโทษประหารชีวิตไม่ได้สร้างความหวาดกลัวให้แก่พ่อค้ายาเสพติด และการประหารชีวิตในคดียาเสพติดก็มิได้มีผลทำให้อาชญากรรมลดลง โดยผู้วิจัยมีกรณีศึกษาสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว เช่น ผู้ต้องโทษประหารรายแรกของประเทศไทย ซึ่งเป็นคดียาเสพติด (ยาบ้า) ไว้ในครอบครอง จำนวน 406,000 เม็ด ซึ่งขณะที่นำตัวผู้ต้องโทษไปประหารนั้น ผู้ต้องโทษกล่าวกับผู้คุมว่า เจ้าของยาเสพติดตัวจริงนั้น เป็นนักการเมืองท้องถิ่น ส่วนตัวเขาเองเป็นเพียงผู้รับจ้างขนเท่านั้น แต่กระบวนการ

ยุติธรรมไม่อาจสืบสาวไปถึงตัวเจ้าของยาเสพติดเหล่านั้น ขณะที่ตัวเขาเองก็ไม่อาจให้การชดเชยไปถึงตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของยาเสพติดได้ เนื่องจากไม่มีหลักฐาน ดังนั้น ถึงประหารเขาไปแล้ว แต่เจ้าของยาเสพติดตัวจริงยังอยู่ ก็จะหาบุคคลอื่นที่พร้อมจะมาทำการรับจ้างขนยาเสพติดแทนตัวเขาต่อไป ดังนั้น การประหารชีวิตเขาจึงมิได้มีผลเป็นการลดการระบอบของยาเสพติดลงแต่ประการใด

ขณะเดียวกัน หากการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมนั้น นำไปสู่การประหารชีวิต หากผู้ต้องหาในคดียาเสพติดถูกประหารชีวิตไปแล้ว ก็จะเป็นสิ่งที่ไม่อาจแก้ไขกลับคืนได้ ดังนั้น การลงโทษประหารชีวิตจะเกิดขึ้นจากกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เป็นธรรมไม่ได้ แต่ในปัจจุบัน สถานการณ์ในประเทศไทย กลับปรากฏมีบุคคลต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมากมายในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดจากการกลั่นแกล้งของเจ้าหน้าที่ด้วยการซุกซ่อนยาเสพติดในตัวของผู้ต้องหา หากมีบุคคลใดไม่ยินยอมจ่ายเงินแลกกับอิสรภาพก็จะถูกจับกุมตัวดำเนินคดีในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ดังเช่น กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจนายหนึ่งกระทำการยึดยาเสพติด (ยาบ้า) เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจดังกล่าวถูกศาลฎีกาตัดสินจำคุกในความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติด กลั่นแกล้งผู้อื่นให้ได้รับโทษทางอาญา กรณีดังกล่าวยังมีบทความของ ดร.ชาญชัย นิ่มสมบุญ นักทฤษฎีอาชญาวิทยา ภาควิชาอาชญาวิทยา ได้เขียนเกี่ยวกับนักโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด อาจมาจากความผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม เช่น กรณีการจับกุมเจ้าหน้าที่ตำรวจทะเลวน ชายแดน (ต.ช.ด.) จำนวน 13 นาย และยังมีหลบหนีอยู่อีก 8 นาย ที่ตั้งแก๊งยึดยาเสพติดเพื่อเรียก ransom เงิน ถ้าไม่ให้ก็ซ้อมทรมานและส่งดำเนินคดี ซึ่งทำมาแล้วกว่าร้อยครั้งเพราะหลังจากถูกจับมีเจ้าทุกข์ หรือผู้เสียหายมายื่นฟ้องว่าถูกกลั่นแกล้งต้องเสียเงินและบางรายที่ไม่มีเงินให้ก็กำลังติดคุกอยู่รวมแล้วรวม 140 ราย

นอกจากนี้ ยังมีกรณีการตั้งกรรมการสอบเจ้าหน้าที่สืบสวน 3 นาย ที่ถูกร้องเรียนว่า มีพฤติกรรมยึดยาบ้า ริดเงิน และทำร้ายร่างกายประชาชน ซึ่งจากการเปิดเผยของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูงกล่าวว่า ถึงแม้เจ้าหน้าที่ตำรวจทั้ง 3 นาย จะปฏิเสธ แต่ด้านการข่าวพบว่าตำรวจในสังกัดดังกล่าวเคยมีปัญหาในการเรียกรับผลประโยชน์จากคดียาเสพติดรูปแบบมาแล้ว และเคยถูกตักเตือนผ่านทางผู้บังคับบัญชามาก่อนหน้านี้ จากพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจอันเป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรม และใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด หากมิได้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบแล้ว ก็เป็นเหตุให้มีบุคคลเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้โดยง่าย

ดร.ชาญชัย นิ่มสมบุญ ยังได้ยกตัวอย่างกรณีการนั่งรถไปเที่ยวกับเพื่อนที่แอบค้ายาเสพติดที่มาจากต่างจังหวัดและไม่ได้พบกันมานานหรือ กรณีเป็นคนขับรถรับจ้างที่รับคนโดยสารที่ค้ายาเสพติดโดยไม่รู้ว่คนที่มาด้วยค้ายาเสพติด แต่เมื่อถูกจับก็ต้องโทษฐานร่วมกันค้ายาเสพติด และถูกตัดสินประหารชีวิตเช่นเดียวกัน หรือกรณีคนโกงคือการศึกษาเห็นแก่เงินเล็กๆ น้อยๆ คือ

กำลังถางหญ้าอยู่ในไร่กลางป่าแล้วมีคนว่าจ้าง 500 บาทให้ป็นขึ้นไปบนต้นไม้และให้เป่านกหวีดเมื่อเห็นรถหรือคนเข้ามา แต่เมื่อเวลาเกิดเหตุตำรวจโงม พวกขนถ่ายยาเสพติดที่อยู่ด้านล่างหนีไปได้ทั้งหมดเหลือผู้รับจ้างปีนต้นไม้คนเดียวเนื่องจากลงจากต้นไม้ไม่ทันจึงถูกจับพร้อมเฮโรอิน 30 กิโลกรัมกับโทษประหารชีวิต หรือกรณีการล่อซื้อยาเสพติดที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับเงินสินบนรางวัลนำจับ โดยการล่อซื้ออาจทำให้คนดีๆบางคนเกิดกิเลสความโลภอยากได้เงินแต่ก็ต้องถูกจับกลายเป็นนักโทษประหาร หากกรณีเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นจริง จึงมีคำถามเกิดขึ้นว่าสมควรแล้วหรือที่จะประหารชีวิตคนที่ถูกล่อซื้อ คนที่คิดวางแผน ตกกระไดพลอยโจร หรือคนโง่ที่เห็นแก่เงิน และกรณีการลักลอบขนยาเสพติด ส่วนใหญ่คนที่ถูกจับจะเป็นพวกรับจ้างขนไม่ใช่เจ้าของที่แท้จริงซึ่งคนพวกนี้ก็มีฐานะยากจนเกิดความโลภจึงต้องเสี่ยงเพื่อจะได้เงินมาเลี้ยงดูครอบครัว

อนึ่งในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 มีปรากฏโทษประหารชีวิตใน 3 ความผิดดังต่อไปนี้ (1) การผลิต นำเข้า หรือส่งออกอันเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1 ถึงแม้มีการแก้ไขกฎหมายให้มีโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท แต่ก็ยังไม่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในความผิดฐานนี้ (2) การครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ซึ่งมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป โดยศาลอาจลงโทษเพียงจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตก็ได้ ซึ่งก็ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเช่นเดียวกัน (3) การใช้อุบายหลอกลวง ชูเกียรติ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขู่ใจด้วยประการอื่นใด อันจะเป็นโทษประหารชีวิตตามมาตรา 93 วรรคห้าได้ จะต้องเป็นการกระทำในลักษณะหนึ่งลักษณะใดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ได้แก่ การใช้อุบายหลอกลวง ชูเกียรติ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขู่ใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ หรือกระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป วัตถุแห่งการกระทำเป็นเฮโรอิน และได้กระทำต่อหญิงหรือบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ จากการศึกษาพบว่า ในช่วงเวลา 8 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีผู้กระทำความผิดใน 2 ฐานความผิดแรก และมีบางคดีที่ถูกศาลตัดสินให้ประหารชีวิตแต่ในทางปฏิบัติกลับมิได้มีผู้ใดถูกประหารชีวิตและทิศทางของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ การเตรียมการที่จะให้สัตยาบันในพิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมากขึ้น ดังนั้น ถึงแม้มีการกำหนดโทษประหารชีวิต แต่กลับไม่มีการประหารชีวิตจริงในทางปฏิบัติ ขณะเดียวกัน การใช้อุบายหลอกลวง ชูเกียรติ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขู่ใจด้วยประการอื่นใด อันจะเป็นโทษประหารชีวิตตามมาตรา 93 วรรคห้าได้ จะต้องเป็นการกระทำในลักษณะหนึ่งลักษณะใดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ได้แก่ การใช้อุบายหลอกลวง ชูเกียรติ ใช้กำลัง

ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นเสียหายเสพติดให้โทษ หรือกระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป วัตถุแห่งการกระทำเป็นเฮโรอีน และได้กระทำต่อหญิงหรือบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ จากการศึกษาคำพิพากษาของศาลฎีกา ผู้ศึกษาไม่พบผู้ใดที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในฐานะดังกล่าวจนถูกศาลตัดสินให้ประหารชีวิต จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้ศึกษาจึงมองไม่เห็นความจำเป็นในการกำหนดโทษประหารชีวิตใน 3 สถานความผิดดังกล่าว

4.2 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความเป็นอาชญากรรมร้ายแรงในคดีค้ายาเสพติด

โทษทางอาญาถือเป็นเครื่องมือของรัฐที่นำมาใช้เพื่อบังคับพฤติกรรมของประชาชนภายในรัฐให้ปฏิบัติตามกรอบเกณฑ์ของสังคมหรือกฎหมาย เพื่อมิให้ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษทางอาญา ซึ่งมีด้วยกันหลายวิธี โดยการลงโทษด้วยวิธีการประหารชีวิตเป็นการลงโทษวิธีการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการกระทำความผิดขั้นร้ายแรงหรืออุกฤษฏ์โทษ

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ถกเถียงกันมานานว่า ยังสมควรที่จะมีการกำหนดโทษประหารชีวิตต่อไปหรือไม่ โดยฝ่ายที่สนับสนุนให้ยังคงโทษประหารชีวิตเอาไว้ เห็นว่า โทษประหารชีวิตยังคงมีความจำเป็นสำหรับกระบวนการยุติธรรม การประหารชีวิตเป็นการตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมสำหรับคนที่กระทำความผิดร้ายแรง ซึ่งหากเป็นการทำลายชีวิตบุคคลอื่น การจำคุกตลอดชีวิตนับว่าเบาเกินไปและไม่สามารถทำให้สังคมยอมรับได้ โทษประหารชีวิตสามารถยับยั้งอาชญากรรมอย่างได้ผล ทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดเกิดความกลัวไม่กล้าก่ออาชญากรรมที่รุนแรง อาชญากรบางคนเป็นอันตรายเกินกว่าจะยอมให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้ รัฐไม่ควรต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการดูแลนักโทษที่ถูกจองจำอยู่ในคุก ส่วนเหตุผลของฝ่ายที่คัดค้านโทษประหารชีวิต คือ เห็นว่า ชีวิตทุกชีวิตมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี แม้แต่ชีวิตของฆาตกรที่เลวร้ายที่สุดไม่ว่าจะกระทำความผิดขนาดไหนก็ยังเป็นมนุษย์ พวกเขามีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ และกระบวนการประหารชีวิตเป็นกระบวนการละเมิดสิทธิดังกล่าว การประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่โหดร้ายป่าเถื่อนและไร้มนุษยธรรม ซึ่งไม่ควรมีอยู่ในสังคมอีกต่อไป การประหารชีวิตเป็นการแสดงถึงความโหดเหี้ยมของจิตใจผู้คน ขาดความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ถ้ายังมีการใช้โทษประหารชีวิต ผู้บริสุทธิ์อาจถูกประหารด้วยความเข้าใจผิดหรือด้วยข้อบกพร่อง ตลอดจนความเข้าใจผิดของกระบวนการยุติธรรม และโทษประหารชีวิตไม่ช่วยหยุดอาชญากรรมที่รุนแรงได้ ไม่ช่วยทำให้เกิดอาชญากรรมน้อยลง

อย่างไรก็ตาม ด้วยแนวคิดทางด้านสิทธิมนุษยชน ทำให้เกิดการระหว่างประเทศฉบับต่างๆ ให้การรับรองสิทธิของการมีชีวิต เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal

Declaration of Human Rights) ข้อ 3 ได้กำหนดไว้ว่า ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพและความมั่นคงแห่งบุคคล โดยหลักการนี้ถูกย้ำในข้อ 6 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ความว่า “มนุษย์ทุกคนมีสิทธิจะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ” และยังกำหนดสิทธิของบุคคลที่ต้องโทษประหารชีวิตไว้หลายกรณี เช่น สิทธิที่จะขอภัยโทษ หรือลดหย่อนโทษตามคำพิพากษา ซึ่งควรทำได้ในทุกกรณี บุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ถูกประหารชีวิตมิได้ การประหารชีวิตสตรีมีครรภ์กระทำมิได้ รัฐจะประวิงหรือขัดขวางการยกเลิกโทษประหารชีวิตมิได้ นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นคณะกรรมการตามสนธิสัญญาภายใต้กติการะหว่างประเทศระบุไว้ในความเห็นทั่วไป (General Comment) ฉบับที่ 6 ว่าด้วยสิทธิในการมีชีวิตว่า “กฎหมายต้องควบคุมและจำกัดสถานการณ์ที่บุคคลอาจถูกหน่วยงานของรัฐคร่าชีวิตอย่างเข้มงวด” เพื่อเป็นการป้องกันการถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ ทั้งนี้ มีข้อยกเว้นต่อบทบัญญัติดังกล่าวในวรรค 2 ข้อ 6 กติการะหว่างประเทศฯ ว่าการลงโทษประหารชีวิตในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้ เฉพาะอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด

แนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนดังกล่าวส่งผลต่อนโยบายด้านการกำหนดโทษของแต่ละประเทศแตกต่างกันไป โดยแบ่งประเทศต่างๆ ได้เป็น 4 กลุ่มคือ (1) กลุ่มประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดอาญาทุกประเภท มีจำนวน 98 ประเทศ (2) กลุ่มที่สอง ยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดอาญาทั่วไปเท่านั้น (3) กลุ่มประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ และ (4) กลุ่มประเทศที่ยังมีบทลงโทษประหารชีวิต ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย

ประเทศไทยในปัจจุบันเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดในพิธีสารดังกล่าวแล้วหลายประการ เช่น การยกเลิกโทษประหารสำหรับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี การยกเลิกโทษประหารชีวิตของสตรีมีครรภ์ อย่างไรก็ตาม สำหรับพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งกำหนดให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตทุกกรณี ประเทศไทยยังมิได้ให้สัตยาบัน ในพิธีสารฉบับนี้ ดังนั้น จึงปรากฏว่าประเทศไทยยังคงนำโทษประหารชีวิตมาใช้กับผู้กระทำความผิดหลายฐานความผิด เช่นฐานความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ความผิดฐานฆ่าข่มขืน ความผิดฐานกบฏ ความผิดฐานก่อการร้าย เป็นต้น โดยในส่วนของความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีการบัญญัติโทษประหารชีวิตไว้ 3 กรณี คือ การผลิต นำเข้า หรือส่งออกอันเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือปรับตั้งแต่หนึ่งล้านถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต ความผิดฐานครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษ

ประเภท 1 หากมีปริมาณที่คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกิน 20 กรัมขึ้นไป ศาลอาจลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตก็ได้ ความผิดฐานใช้ยาสูบหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีการข่มขู่ใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ หากเป็นการกระทำต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต ข้อมูลจากสำนักทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์พบว่า จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 มีนักโทษในเรือนจำที่ต้องโทษประหารชีวิตรวมทั้งสิ้น 406 คน ในจำนวนนี้ เป็นคดียาเสพติดกว่าครึ่งหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่สูงมาก

อนึ่งถึงแม้ประเทศไทยยังมีได้ให้สัตยาบันในพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง แต่เพื่อเป็นความก้าวหน้าในการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าเป็นภาคยานุวัติในพิธีสารฉบับนี้ ประเทศไทยจึงควรมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตเพื่อให้เป็นไปตามพิธีสารฉบับนี้ ซึ่งข้อ 1 (1) กำหนดไว้ว่า ไม่มีบุคคลใดที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของรัฐบาลในพิธีสารฉบับนี้จะถูกประหารชีวิตได้ นั่นหมายความว่า รัฐบาลที่ได้ทำสัตยาบันแล้วจะต้องยกเลิกโทษประหารสำหรับอาชญากรรมร้ายแรงทั่วไป (Ordinary Crime) ทุกประเภทคดี อย่างไรก็ตามมีบทยกเว้น สามารถใช้โทษประหารชีวิตสำหรับอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ร้ายแรง (Most Serious Crime) หรือคดีอาญาร้ายแรงทางทหารที่กระทำในระหว่างสงคราม โดยมีพฤติกรรมการกระทำผิดที่ละเมิดต่อความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยของสังคม การละเมิดกฎอัยการศึก หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่ร้ายแรงทางทหารในขณะเกิดภาวะสงคราม การก่อการร้าย และการกบฏโดยส่วนหนึ่งเป็นพฤติกรรมการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียชีวิต โดยเป็นการฆาตกรรมโดยเจตนาเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงมีข้อพิจารณาว่า ในคดียาเสพติดถือเป็นอาชญากรรมร้ายแรงตามความหมายของพิธีสารฉบับนี้ หรือตามความหมายของอนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับต่างๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีของอนุสัญญาอยู่หรือไม่

กรณีดังกล่าว คณะกรรมการสหประชาชาติมีความเห็นว่าคำว่า “อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” ต้องอ่านและตีความอย่างจำกัดที่สุดให้หมายความว่าโทษประหารชีวิตเป็นมาตรการที่ค่อนข้างพิเศษ และควรเดินตามข้อกำหนดที่ชัดเจนในข้อ 6 ที่ว่าโทษประหารชีวิตจะนำมาใช้ได้ตามกฎหมายที่ใช้บังคับขณะก่ออาชญากรรมและเมื่อไม่ขัดแย้งกับกติการะหว่างประเทศเท่านั้น” ขณะที่ นาย บัน ที-มุน อดีตเลขาธิการสหประชาชาติให้ความเห็นว่า โทษประหารชีวิต ควรบังคับใช้กับอาชญากรรมที่เป็นการฆาตกรรมหรือการฆ่าโดย เจตนา และประณามการใช้โทษประหารชีวิตกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อาชญากรรมเศรษฐกิจ อาชญากรรมการเมือง การคบชู้ หรือความผิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบสมยอมระหว่างเพศเดียวกัน การตีความอย่างแคบที่สุดของคำว่า

“อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” ของผู้รายงานพิเศษของสหประชาชาติว่าด้วยการฆ่าตัดตอน การประหารชีวิตโดยไม่ผ่านการพิจารณาคดี หรือการประหารชีวิตตามอำเภอใจ สอดคล้องกับท่าทีของนายบันคีมุน พิจารณาได้จากรายงานที่ส่งให้กับสมัชชาใหญ่สหประชาชาติเมื่อปี 2555 ผู้รายงานพิเศษสรุปว่า ในประเทศที่ยังไม่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การตัดสินประหารชีวิตจะใช้ได้ก็ต่อเมื่อมีการฆ่าโดยเจตนาเท่านั้น แต่ไม่ได้แปลว่าต้องบังคับใช้กับคดีดังกล่าวเสมอไป (mandatory)

นอกจากนี้ มาตรฐานระหว่างประเทศได้ตีความคำว่า “อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” หมายความว่าควรจำกัดโทษประหารชีวิตออกไปจากอาชญากรรมที่ไม่สอดคล้องกับข้อจำกัดที่กำหนดไว้ในบทบัญญัตินี้ โดยเฉพาะอาชญากรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติด อาชญากรรมเศรษฐกิจ อาชญากรรมการเมือง การคบชู้ และความผิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบสมยอมระหว่างเพศเดียวกัน โดยฉันทามติในหมู่ผู้เชี่ยวชาญและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน 21 เห็นว่าการลงโทษประหารชีวิตในกรณีอาชญากรรมที่กล่าวมานี้จะถือว่าละเมิดข้อ 6 วรรค 2 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองอย่างชัดเจน การตีความคำว่า “อาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด” เป็นการตีความจากหลักกฎหมาย ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และมาตรการคุ้มครองอย่างเป็นทางการเป็นกลางในขณะนี้จำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ที่ยืนยันหลักการเดียวกันดังกล่าว

ขณะเดียวกันจากการศึกษาบทกฎหมายต่างประเทศซึ่งผู้ศึกษาทำการศึกษานโยบายนิติของประเทศไทย ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่น พบว่าในทุกประเทศที่กล่าวมานี้ มิได้มีการกำหนดโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การกำหนดโทษในคดียาเสพติดทำให้บทกฎหมายของประเทศไทยยังคงขัดต่อบทบัญญัติของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เนื่องจากการกระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดไม่ถือเป็นอาชญากรรมร้ายแรงซึ่งเป็นข้อยกเว้นให้ประเทศภาคีสมาชิกสามารถนำโทษประหารชีวิตมาใช้บังคับได้ อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับบทกฎหมายของนานาประเทศ แม้แต่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศที่ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่ แต่ก็มิได้กำหนดให้คดีเกี่ยวกับยาเสพติดมีโทษประหารชีวิต ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า สมควรยกเลิกโทษประหารชีวิต ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ. 2522 โดยมีการพิจารณานำโทษอื่นมาบังคับใช้แทน

4.3 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความเหมาะสมของชนิดยาเสพติดซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิด ซึ่งมีโทษประหารชีวิต

เมื่อพิจารณาฐานความผิดอันนำไปสู่โทษประหารชีวิตตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 อันได้แก่ (1) การผลิต นำเข้า หรือส่งออกอันเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท 1 (2) การครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท 1 โดยไม่ได้รับอนุญาต และมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ เป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป และ (3) การใช้อุบาย หลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขู่ใจ ด้วยประการอื่นใด อันจะเป็นโทษประหารชีวิตตามมาตรา 93 วรรคห้าได้ จะต้องเป็นการกระทำในลักษณะหนึ่งลักษณะใดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ได้แก่ การใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขู่ใจด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่น เสพยาเสพติดให้โทษ หรือกระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป และได้กระทำต่อหญิงหรือบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยยาเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเป็นเฮโรอีน

อนึ่ง จากการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกา ตั้งแต่ พ.ศ. 2556-2559 พบว่า ในปี พ.ศ. 2556 มีคดีที่มียาเสพติดประเภท 1 เป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังต่อไปนี้ 3-4 เมทิลไดออกซีเมทแอมเฟตามีน 1 คดี เฮโรอีน 2 คดี โดยทั้งสองคดีเป็นการกระทำความผิดฐานครอบครองเพื่อจำหน่าย ตามมาตรา 66 เมทแอมเฟตามีน 27 คดี ปี พ.ศ. 2557 คดีที่มียาเสพติดประเภท 1 เป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังต่อไปนี้ 3-4 เมทิลไดออกซีเมทแอมเฟตามีน 1 คดี เมทแอมเฟตามีน 12 คดี ปี พ.ศ. 2558 มีคดีที่มียาเสพติดประเภท 1 เป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังต่อไปนี้ เมทแอมเฟตามีน 8 คดี ปี พ.ศ. 2559 มีคดีที่มียาเสพติดประเภท 1 เป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังต่อไปนี้ เมทแอมเฟตามีน 9 คดี ทั้งนี้ไม่รวมวัตถุแห่งการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

จากสถิติดังกล่าวสรุปได้ว่า วัตถุแห่งการกระทำความผิดซึ่งเป็นยาเสพติดประเภท 1 อันเป็นองค์ประกอบสำคัญอันนำไปสู่โทษประหารชีวิตนั้น จากการศึกษากฎหมายการกระทำความผิดและคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันมีเพียง 3 ชนิด ได้แก่ เมทแอมเฟตามีน ซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดมากที่สุด ส่วน 3-4 เมทิลไดออกซีเมทแอมเฟตามีน นั้นพบเพียง 2 คดี และเฮโรอีน 2 คดี โดยวัตถุแห่งการกระทำความผิดที่เป็นเฮโรอีนนั้น เป็นการกระทำความผิดในลักษณะครอบครองเพื่อจำหน่ายเท่านั้น หากใช่เป็นการกระทำในลักษณะการใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรม

หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประหารอื่นใดให้ผู้อื่นเสพยาเสพติดให้โทษ หรือกระทำโดยมีอาวุธ หรือ โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยวัตถุแห่งการกระทำเป็นเฮโรอีน และได้ กระทำต่อหญิงหรือบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะไม่ จึงเป็นการตอกย้ำว่า การกระทำอันนำไปสู่ โทษประหารชีวิต โดยมีเฮโรอีนเป็นวัตถุแห่งการกระทำตามมาตรา 93 วรรคห้า ในช่วงปี พ.ศ. 2556-2559 ไม่เคยเกิดขึ้นในทางปฏิบัติ

นอกจากนี้จากการศึกษาคำพิพากษาของศาลฎีกาที่มีการกำหนดโทษประหารชีวิต ได้แก่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5792/2550 “จำเลยซึ่งเป็นบุคคลสัญชาติกัมพูชากระทำความผิดฐานนำเมทแอมเฟตามีนซึ่งเป็นยาเสพติดประเภท 1 เข้ามาในราชอาณาจักร จำนวน 22 เม็ด น้ำหนัก 2.10 กรัม คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ 0.50 กรัม จากราชอาณาจักรกัมพูชา โดยจากคำฟ้องของโจทก์ได้ บรรยายไว้ชัดเจนว่า จำเลยกระทำความผิดฐานนำเมทแอมเฟตามีนของกลางเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อจำหน่าย และจำเลยให้การรับสารภาพข้อหา นำเมทแอมเฟตามีนเข้ามาในราชอาณาจักรและมี เมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อ กฎหมายหลายบท ศาลชั้นต้นให้ลงโทษฐานนำเข้าเมทแอมเฟตามีนเพื่อจำหน่าย ซึ่งเป็นกฎหมาย บทที่มีโทษหนักที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ให้ประหารชีวิต...”

ต่อมาก็มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6287/2553 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า “จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 มีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม (2) 65 วรรคสอง 66 วรรคสาม ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 ความผิดฐานร่วมกันนำเข้าเมทแอมเฟตามีนเพื่อจำหน่ายและความผิดฐานร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเป็นการ กระทำกรรมเดียวเป็นความผิด ต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษจำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 ในความผิด ฐานร่วมกันนำเข้าเมทแอมเฟตามีนเพื่อจำหน่าย อันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 90 ลงโทษประหารชีวิต...”

นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 11984/2556 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า “จำเลยมีความผิด ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4, 7, 8, 15, 65 วรรคสอง 66, 102 เป็น ความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษหนักตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ฐานนำยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เมทแอมเฟตามีนเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อ จำหน่าย ให้ลงโทษประหารชีวิต...”และยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2025/2556 ศาลชั้นต้นพิพากษา ว่า “จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคหนึ่ง วรรคสาม (2) 66 วรรคสาม พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยา เสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 6, 8 ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 การกระทำของจำเลย ทั้งสองเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวล

กฎหมายอาญา มาตรา 91 ฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จำคุกคนละ 5 ปี ฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ซึ่งมีปริมาณสารบริสุทธิ์เกินกว่ายี่สิบกรัมขึ้นไปไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ให้ประหารชีวิตจำเลยทั้งสอง เมื่อรวมทุกกระทงความผิดแล้ว คงลงโทษประหารชีวิตจำเลยทั้งสองสถานเดียว...” ตามด้วยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 18303/2556 “ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังเป็นยุติว่า ในวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุตามฟ้อง เจ้าพนักงานตำรวจภูธรภาค 5 ร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองพะเยาร่วมกันวางแผนล่อซื้อเมทแอมเฟตามีนจากจำเลยทั้งสาม แล้วจับจำเลยที่ 1 ได้พร้อมเงินสด 3,300,000 บาท ที่ใช้ล่อซื้อ และจับจำเลยที่ 2 และที่ 3 ได้พร้อมยี่สิบเมทแอมเฟตามีน 120,000 เม็ด น้ำหนัก 10,752.770 กรัม คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ 2,867.407 กรัม เป็นของกลาง ซึ่งตามสภาพและลักษณะแห่งความผิดย่อมเป็นภัยร้ายแรงต่อประชาชนโดยทั่วไป อาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคมและเกิดอาชญากรรมเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้เสพ รัฐต้องเสี่ยงประมาณแผ่นดินในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการป้องกันผลร้ายที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมต่อไป เห็นสมควรลงโทษสถานหนัก คดีจึงไม่มีเหตุบรรเทาโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา ลงโทษประหารชีวิต...”

นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาที่ยังไม่ถึงที่สุดคือคำพิพากษาในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด หมายเลขดำ อย.1542/2556 พิพากษาว่า “จำเลยที่ 1, 2, 3 มีความผิดตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรค 3 อนุ 2 และมาตรา 66 วรรค 3 พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 8 วรรค 2 และพ.ร.บ.อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 8 ทวิ 72 ทวิ และประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83, 371 เป็นความผิดหลายกรรมและผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษบทหนักสุด ในความผิดฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษประเภท 1 เมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต พิพากษาประหารชีวิต...”

และคำพิพากษาคดีดำ อย.3418/2556 “จำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพตลอดว่ารับจ้างจากนายพัน เอยนต์้ายาที่ จ.กระบี่ ให้นำยาบ้าจำนวนกว่า 1 ล้านเม็ด ดังกล่าวไปส่งแก่เอยนต์้าในจังหวัดกระบี่ ด้วยราคาค่าจ้าง 1 แสนบาท ส่วนนายสมควร จำเลยที่ 2 บิดา ให้การปฏิเสธ อ้างว่าแค่นั้นเป็นเพื่อนบุตรชายไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิด ศาลพิเคราะห์คำเบิกความและพยานหลักฐานแล้วเห็นว่า ฝ่ายโจทก์มีเจ้าหน้าที่ชุดจับกุมเบิกความสอดคล้องต้องกันตั้งแต่การจับกุม จำเลยมีการโทรศัพท์ติดต่อกับนายพัน เอยนต์้ายาเสพติดมาโดยตลอด จึงไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานโจทก์ได้ เชื่อว่า เบิกความไปตามจริง ไม่มีเหตุที่จะปรักปรำใส่ร้ายจำเลยให้ต้องรับโทษ พิพากษาว่าจำเลย

ทั้งสองกระทำผิดจริง ตาม พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม (2) 66 วรรคสาม ลงโทษประหารชีวิต...”

จากการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาตั้งที่กล่าวมา เห็นได้ว่า ในคดีที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต วัตถุประสงค์ของการทำความผิดซึ่งตามระบบกฎหมายไทยกำหนดให้เป็นยาเสพติดประเภท 1 หรือเป็นประเภทร้ายแรงที่สุดนั้น ล้วนแต่เป็นเมทแอมเฟตามีน ทั้งสิ้น

ขณะเดียวกันจากการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายระหว่างประเทศ อนุสัญญาว่าด้วยสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1971 กลับมีการกำหนดให้เมทแอมเฟตามีนเป็นยาเสพติดในบัญชี II หาใช่บัญชี I ซึ่งเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทชนิดร้ายแรงไม่

จากการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศ พบว่า ตามระบบกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน กำหนดให้ เมทแอมเฟตามีนเป็นยาเสพติดตาม ภาคผนวก III ซึ่งอาจมีการค้าขายได้และแพทย์สามารถสั่งให้ได้ หาได้กำหนดให้เป็นยาเสพติดประเภทที่มีความร้ายแรงที่สุดไม่ การกำหนดประเภทของยาเสพติดตามระบบกฎหมายประเทศฝรั่งเศส แอมเฟตามีน ถือเป็นยาเสพติดอยู่ใน บัญชี III กล่าวคือ เป็นสารที่มีผลทางจิต หาได้มีการกำหนดให้อยู่ในบัญชี I ซึ่งเป็นบัญชียาเสพติดชนิดร้ายแรงที่สุดเช่นเดียวกัน การกำหนดประเภทของยาเสพติดตามระบบกฎหมายประเทศอังกฤษ ถึงแม้จะมีการกำหนดให้เมทแอมเฟตามีนเป็นยาเสพติดประเภทร้ายแรง แต่มีการกำหนดโทษที่รุนแรงที่สุดไว้คือ การจำคุกตลอดชีวิต เช่นเดียวกับกฎหมายยาเสพติดของประเทศญี่ปุ่น มีการกำหนดให้เมทแอมเฟตามีนเป็นยาเสพติดชนิดร้ายแรง แต่โทษหนักสุดของการกระทำผิดคือ การจำคุกตลอดชีวิต หาใช่การประหารชีวิตไม่

จากที่กล่าวมา เห็นได้ว่า การจะกำหนดยาเสพติดชนิดใดว่าเป็นยาเสพติดชนิดร้ายแรง ขึ้นอยู่กับมุมมองและนโยบายด้านยาเสพติดของประเทศนั้นๆ ซึ่งเหตุผลของการกำหนดให้เมทแอมเฟตามีนเป็นยาเสพติดร้ายแรงตามกฎหมายไทย เนื่องจากเมทแอมเฟตามีนมีการระบาดอย่างรุนแรงกว่ายาเสพติดชนิดอื่น หาใช่เป็นความร้ายแรงอันมีผลมาจากการเสพยาเสพติดไม่ ดังนั้น การกำหนดให้การทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด อันมีวัตถุประสงค์เป็นการกระทำเป็นเมทแอมเฟตามีน จึงเป็นความผิดอันมีโทษถึงประหารชีวิตจึงเป็นไปตามกฎหมายไทยเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับกฎหมายต่างประเทศที่การทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเมทแอมเฟตามีนอันเป็นวัตถุประสงค์การทำความผิดไม่เป็นโทษประหารชีวิต

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

บทบัญญัติในการลงโทษยังคงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นกับการควบคุมดูแลการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์ แต่การใช้บทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอาญาต้องใช้ให้สอดคล้องกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดนั้นๆ ด้วย มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดปัญหามากกว่าประโยชน์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น หลังจากที่รัฐบาลอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ประกาศสงครามกับยาเสพติด เมื่อปี 2546 ส่งผลให้มีการปราบปรามอย่างเด็ดขาด บรรดาแม่เฒ่าใหญ่ นักค้ารายย่อย ยันซี้ยากันซวย ถูกกวาดเข้าคุกกันถ้วนหน้า บัดนี้ผ่านมา 14 ปี สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังทวีความรุนแรงต่อเนื่อง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นโยบายบำบัดรักษาล้มเหลวไม่เป็นท่า เรือนจำทุกแห่งแออัดยัดเยียดจนแทบไม่มีที่ว่างเหลือให้นักโทษรายใหม่ ซัยชนะที่รัฐบาลชุดแล้วชุดเล่าตั้งเป้าไว้กลายเป็นเพียงความฝันลมๆ แล้งๆ เป็นไปได้หรือไม่ว่า 14 ปีที่ผ่านมาเรากำลังเดินหลงทิศผิดทาง

ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยยังคงบัญญัติโทษประหารชีวิตไว้ในมาตรา 18 (1) แต่ถึงแม้จะมีการบัญญัติโทษประหารชีวิตไว้ในประมวลกฎหมายอาญาก็ตาม ในทางปฏิบัตินั้นการประหารชีวิตแทบจะไม่ได้นำมาใช้จริง เพราะปัจจุบันจากที่ได้กล่าวไปก่อนหน้านี้แล้วว่าสหประชาชาติกำลังรณรงค์ให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตเสียในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งมาตรา 18 ได้วางหลักว่า “โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้ (1) ประหารชีวิต (2) จำคุก (3) กักขัง (4) ปรับ (5) ริบทรัพย์สิน โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีในกรณีผู้ซึ่งกระทำความผิด ในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุกห้าสิบปี” และได้กำหนดวิธีการในการประหารชีวิตในปัจจุบัน โดยวิธีการฉีดยาไว้ในมาตรา 19 ที่ว่า “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีการฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย”

กฎหมายลงโทษประหารชีวิตนั้น เป็นการปิดกั้นโอกาสในการกลับตัวกลับใจของผู้กระทำความผิดเอง ซึ่งอาจจะเป็นเพียงแค่เรื่องของโอกาส ความจำเป็นและพฤติการณ์ภายนอกที่บีบบังคับให้เขาต้องก่ออาชญากรรม อันเป็นไปตามหลักการทางอาชญาวิทยา (ไม่รวมถึงผู้ที่ถือเป็นอาชญากร โดยกำเนิด) ดังนั้นแล้วการที่เขาก่ออาชญากรรมนั้นอาจเป็นเรื่องของการรู้เท่าไม่ถึงการณ์

หรือความจำเป็นในการอยู่รอดของเขา อันเป็นปัจจัยที่บังคับให้เขาต้องก่ออาชญากรรม ซึ่งสิ่งที่เขาก่อขึ้นนั้นกลับมีโทษร้ายแรงถึงประหารชีวิต เช่น มือขยาเสพติดปกติจะขยาเสพติดโดยทำงานแลกกับค่าจ้างเพียงอย่างเดียว สภาวะแวดล้อมหรือเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของมือขยาเสพติดส่วนมากเป็นคนที่มีการศึกษาน้อย ขาดความรู้เกี่ยวกับผลที่ตามมาจากการลำเลียงยาเสพติด การแสวงประโยชน์เพื่อเลี้ยงดูสมาชิกครอบครัว ควรนำไปเป็นปัจจัยที่เป็นเหตุบรรเทาโทษในการพิพากษาตัดสินลงโทษจำเลย ปัจจัยบรรเทาโทษที่ได้รับการแนะนำไว้อีกประการคือผู้กระทำความผิดเป็นคนที่ด้อยโอกาสหรือไม่ โดยเฉพาะผู้หญิง ซึ่งเป็นผู้ให้การดูแลหลักแก่คนในครอบครัวและจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงโทษจำคุกเพื่อที่จะสามารถดูแลลูกๆ ได้ต่อไป จึงเกิดสมมติฐานขึ้นว่า หากมีการนำหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักกฎหมายในประเทศที่ไม่ใช้โทษประหารชีวิตกับนักโทษคดียาเสพติดมาปรับใช้กับกฎหมายคดียาเสพติดของประเทศไทย น่าจะเกิดแนวทางในการประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการลงโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดของไทยได้

แม้จะยังมีการประหารนักโทษในเอเชียแต่ก็ไม่มีหลักฐานชัดเจนที่แสดงให้เห็นถึงการลดลงของการค้ายาเสพติด ซึ่งอาจเชื่อมโยงกับการใช้โทษประหารเพื่อเป็นเครื่องมือข่มขู่หรือปราบปราม ไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่าโทษประหารเป็นวิธีการที่ใช้ได้ผลมากกว่าการลงโทษแบบอื่นสำหรับความผิดที่ถือว่าร้ายแรงโดยทั่วไป การสำรวจล่าสุดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโทษประหารกับความผิดต่อชีวิตขององค์การสหประชาชาติเมื่อปี 2531 และมีการปรับปรุงข้อมูลในปี 2539 และ 2545 สรุปไว้ว่า "...งานวิจัยไม่ได้ชี้ให้เห็นถึงหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ยืนยันว่า การประหารนักโทษจะส่งผลให้ประชาชนกลัวที่จะกระทำความผิดมากกว่าการลงโทษด้วยการจำคุกตลอดชีวิต และดูเหมือนเราจะไม่สามารถหาหลักฐานดังกล่าวได้ในอนาคตอันใกล้ หลักฐานเท่าที่มีอยู่ไม่ได้สนับสนุนต่อข้อสมมติฐานว่าโทษประหารทำให้คนกลัวที่จะกระทำความผิดเลย"

กลไกสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ อย่างเช่น ผู้รายงานพิเศษสหประชาชาติด้านการสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย และการสังหาร/ประหารโดยพลการ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติมีข้อสรุปว่า การใช้โทษประหารกับคดียาเสพติดไม่เหมาะสมในฐานะที่เป็น "อาชญากรรมร้ายแรงสุด" ที่อาจอนุญาตให้มีการใช้โทษประหารได้ในฐานะเป็น "มาตรการที่เป็นข้อยกเว้น" ในกรณีที่มีเจตจำนงที่จะสังหารและทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต¹ คณะข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนสหประชาชาติและผู้อำนวยการสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ต่างแสดงข้อกังวลอย่างลึกซึ้งต่อการใช้โทษประหารสำหรับความผิดด้านยาเสพติด

¹ UN Doc, A/HRC/4/20, 29 มกราคม 2550 ย่อหน้า 53.

บ่อยครั้งที่การลงโทษประหารเกิดขึ้นจากกระบวนการด้านกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม และทำให้ปัญหาที่ร้ายแรงขึ้น เนื่องจากกฎหมายนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความผิดด้านยาเสพติดที่เป็นอยู่ในประเทศเอเชียบางประเทศ ในประเทศบรูไน อินเดีย ลาว ลิงคโปร์และมาเลเซีย มีการบังคับใช้โทษประหารสำหรับความผิดด้านยาเสพติดบางประเภท เป็นเหตุให้ผู้พิพากษาไม่สามารถใช้ดุลพินิจอื่นนอกเหนือจากการลงโทษประหารเมื่อพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำผิดด้านยาเสพติดได้ การบังคับใช้โทษประหารเป็นการละเมิดมาตรฐานสากลว่าด้วยการพิจารณาคดีอย่างเป็นทางการ การลงโทษที่เหมาะสมกับการกระทำผิดของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี และการพรากชีวิตโดยพลการ ลิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศที่มีอัตราการประหารชีวิตต่อหัวประชากรสูงสุดแห่งหนึ่งในโลก รวมทั้งมาเลเซียยังคงมีการส่งลงโทษประหารต่อบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ค้า ภายหลังการไต่สวนที่พบว่ามีความผิดตามคำฟ้อง และเป็นความผิดที่มีโทษประหารเชิงบังคับ

ในบางกรณีมีการนำคำสารภาพที่เกิดจากการบังคับมาใช้ และศาลได้ใช้ข้อมูลเช่นนั้น กำหนดโทษความผิดทั้งที่เป็นการลงโทษประหาร และการประหารชีวิตจำเลยหลายคนไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านกฎหมายอย่างเหมาะสม รวมทั้งจำเลยที่ถูกฟ้องในข้อหาเสพติด เป็นเหตุให้ไม่สามารถแก้ต่างสำหรับตนเองได้ตั้งแต่ช่วงต้นของกระบวนการยุติธรรม

การลงโทษอย่างรุนแรงในความผิดด้านยาเสพติดซึ่งรวมถึงการใช้โทษประหาร ยังส่งผลกระทบต่อโครงการสาธารณสุขที่มุ่งลดอันตรายด้านยาที่จะมีต่อตัวผู้ใช้ยาแต่ละคน บุคคลที่พวกเขาเรียก ชุมชน และประเทศต่างๆ จีน มาเลเซียและเวียดนาม ในช่วงที่ผ่านมาได้ส่งเสริมโครงการลดอันตรายเพื่อลดการติดเชื้อเอชไอวี ไวรัสตับอักเสบบี และอันตรายเนื่องจากยาที่มีต่อสุขภาพและสังคม อย่างไรก็ตาม เป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วครั้งแล้วว่าการลงโทษที่รุนแรงและการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามยาเสพติดที่รุนแรง เป็นเหตุผลักดันให้กลุ่มเป้าหมายของโครงการลดอันตรายไม่เข้าถึงบริการดังกล่าว โทษประหารจึงไม่เพียงละเมิดสิทธิที่จะมีชีวิตของผู้ที่ถูกลงโทษ แต่ยังส่งผลกระทบต่อความพยายามลดอันตรายเนื่องจากยา

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าน่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดให้โทษ ดังนี้

1. ยกเลิกตัวบทของกฎหมายซึ่งให้มีการใช้โทษประหารชีวิตสำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและให้เปลี่ยนโทษประหารที่พิพากษาลงโทษไปแล้วสำหรับคดียาเสพติดเป็นโทษอื่นแทน ดังเช่นประเทศญี่ปุ่น ที่ไม่มีโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติดแม้ว่าจะตรวจจับของ

กลางได้ปริมาณมากก็ตาม แต่เน้นการป้องกัน (Prevention) ระดับนักเรียนที่เป็นเด็กและเยาวชน การใช้ Informal Social Control ผ่านระบบความเชื่อและระเบียบวินัยของประชาชน²

2. แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดโดยให้มีการแยกแยะผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้มีความชัดเจน เพื่อพิจารณาแนวทางการปฏิบัติต่อแต่ละกลุ่มให้ได้สัดส่วนโดยมิได้คำนึงถึงแต่ปริมาณของยาเสพติดที่จับกุมได้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดโทษ แต่ต้องกำหนดโทษตามกลุ่มประเภทของผู้กระทำผิดดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้เสพ ผู้ติดหรือผู้ครอบครองเพื่อเสพ กลุ่มที่ 2 ผู้รับจ้างขนยาเสพติด ผู้ค้ารายย่อย กลุ่มที่ 3 ผู้ค้ารายใหญ่ องค์การอาชญากรรม

3. กำหนดความหมายที่ชัดเจนของยาเสพติด การกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมถึงการแบ่งประเภทของยาเสพติดให้ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ ตามความร้ายแรงของยาเสพติดที่มีผลกระทบต่อร่างกายของมนุษย์ มิใช่กำหนดประเภทโดยพิจารณาจากการแพร่ระบาดเพื่อเพิ่มโทษให้แก่ยาเสพติดชนิดนั้น โดยหวังว่าจะยับยั้งการระบาดของยาเสพติดชนิดนั้นได้ แต่ในความเป็นจริงหาได้เป็นอย่างเช่นนั้นไม่ แต่กลับทำให้ยาเสพติดชนิดนั้นราคาสูงขึ้นเพราะหายากมากขึ้น อันเป็นการจูงใจให้เกิดผู้ที่เข้ามาแสวงหาประโยชน์ในผลตอบแทนที่สูงนี้โดยมิได้เกรงกลัวต่อกฎหมายที่มีโทษสูงแต่อย่างใด เพราะนายทุนหรือตัวการที่แท้จริงย่อมต้องมีการอำพรางตัวและวางแผนตัดตอนจากการถูกจับกุมของเจ้าหน้าที่ หรือบางครั้งเจ้าหน้าที่ก็เป็นผู้อยู่เบื้องหลังทำให้การจับกุมไม่สามารถเกิดขึ้นได้ตามความมุ่งหมายของกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้

² สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2560, จาก phad.ph.mahidol.ac.th/books/Laws%20Drugs/05-Chapter3.pdf

ปริญญา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กอบกุล จันทวโร. กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับยาเสพติด : ในมิติของการปราบปรามการ
 ลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล. 2546.
- กระทรวงการต่างประเทศ. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร : กระทรวง
 การต่างประเทศ, 2551.
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. บทสรุปทางวิชาการ แนวทงความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลง
โทษประหารชีวิตในสังคมไทยตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล. กรุงเทพมหานคร :
 โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. รายงานเรื่อง โทษประหารชีวิตในประเทศไทย.
 กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2557.
- จรัญ โฆษณานันท์. สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน:ปรัชญา กฎหมาย และความเป็นจริงทางสังคม.
 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2545.
- ไชยันต์ กุลนิตี. เอกสารทางวิชาการส่วนบุคคล. ความเบื้องต้นเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความ
เป็นมนุษย์โดยศาลรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ, ม.ป.ป.
- ชาญชัย นิมสมบุญ. “ประหาร : บทแห่งการลงโทษถึงชีวิต.” [http://www.bangkokwang.go.th/
 index.php/2014-12-09-03-41-10/92-2014-06-15-03-29-40](http://www.bangkokwang.go.th/index.php/2014-12-09-03-41-10/92-2014-06-15-03-29-40), 3 มกราคม 2560.
- ฐานปน แสนยะบุตร. “สิทธิในการมีชีวิตกับโทษประหารชีวิตในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์
 มหบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- ณัฐพร นครอินทร์. “วิวัฒนาการของกระบวนการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทยและปัจจัยที่
 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง.” วิทยานิพนธ์มหบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2553.
- ดวงดาว กิริติกานนท์. “โทษประหารชีวิต.” [www.kmutt.ac.th/jif/public_html/article_
 detail.php?ArticleID=61519](http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/article_detail.php?ArticleID=61519), 3 มกราคม 2560.
- ชนันท์รัฐ ชนกจินันตร์. “การควบคุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด.” วิทยานิพนธ์
 มหบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2555.

- นาวิ พิลเลย์ อดีตข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ “ถอยห่างจากโทษประหาร: บทเรียนจากประสบการณ์ระดับชาติ.” http://www.ohchr.org/Lists/MeetingsNY/Attachments/27/moving_away_from_death_penalty_web.pdf, 15 มกราคม 2560.
- น้ำแท้ มีบุญส้าง. “หลักการพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.” วารสารธรรมศาสตร์. ปีที่ 33. ฉบับที่ 3 (2557) : 52.
- บัณฑิต ไชยวงศ์. “ความเหมาะสมของโทษประหารชีวิตในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 : กรณีศึกษาการค้าเมทแอมเฟตามีน.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2558.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2547.
- บุศรา เข็มทอง. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2556.
- ปิยนตร ไล่เลิศ. “บทนิยามและการจัดแบ่งประเภทสารเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยสารเสพติด.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. ปรัชญากรีก. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2514.
- วันชัย ศรีนวลนัต. โทษประหารชีวิต : หลักกิดด้านสิทธิมนุษยชน. เอกสารวิชาการส่วนบุคคล, การอบรมหลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย, สถาบันธรรมนุญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2557.
- ยุทธ บางขวาง. “คำสารภาพสุดท้ายของนักโทษประหาร.” <http://yuthbk.blogspot.com/2012/10/21.html>, 3 มกราคม 2560.
- วิระดา สมสวัสดิ์. มองกฎหมาย. กรุงเทพฯ : มิตรนราการพิมพ์, 2526.
- วิไลเลขา บุรณศิริ และคณะ. ประวัติศาสตร์ไทย 2. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. “โทษประหารชีวิต.” <https://th.wikipedia.org/wiki/โทษประหารชีวิต>., 3 มกราคม 2560.
- ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์. การศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา. การวิจัยภายใต้โครงการกำลังใจในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา, กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา, 2556.

ศรีสมบัติ โขะประจักษ์ชัด และคณะ. รายงานผลการศึกษาระยะเบื้องต้น โครงการ : ศึกษาความเป็นไปได้ของการยกเลิกโทษประหารชีวิตตามแผนฯ ฉบับที่ 2 โดยคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปี พ.ศ. 2556. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556.

ศรีสมบัติ โขะประจักษ์ชัดและคณะ. เอกสารทางวิชาการประกอบการประชุมปฏิบัติการ โทษประหารชีวิตยังจำเป็นต่อสังคมไทยหรือไม่. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557.

สิทธิพร. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988. 2552.

สำนักข่าวใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. ถอยห่างจากโทษประหารชีวิต : บทเรียนจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. กรุงเทพมหานคร : สำนักข่าวใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, 2556.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. โทษประหารชีวิต. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2557.

สำนักข่าว ไทยพีบีเอส. “เปิดรายงานโทษประหารชีวิตปี 58 พบ จีน-อิหร่าน-ปากีสถาน-ซาอุดีอาระเบีย-สหรัฐฯ ประหารปชช.มากที่สุด.” <http://news.thaipbs.or.th/content/251525>., 15 ธันวาคม 2559.

สำนักพิมพ์ประชาไท. “แอมเนสตี้ฯ เปิดรายงานโทษประหารทั่วโลก ปี 58 สถิติสูงสุดในรอบกว่า 25 ปี.” <http://prachatai.com/journal/2016/04/65095>., 3 มกราคม 2560.

สมาคมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน. “สถิตินักโทษประหารชีวิตล่าสุด. <http://uclthailand.blogspot.com/2016/06/blog-post.html>., 15 ธันวาคม 2559.

อัจฉรา ฉายากุล และคณะ. พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2546.

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล. รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิต ปี 2556. กรุงเทพมหานคร : แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 2557.

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล. อาชญากรรม ความปลอดภัยของสาธารณชนและโทษประหาร. ลอนดอน : สำนักพิมพ์แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 2556.

อรรถยุท พวงสุวรรณ. “คำสารภาพสุดท้ายของนักโทษประหาร.” <http://yuthbk.blogspot.com/2012/10/21.html>, 15 ธันวาคม 2559.

อุทัย อาทิวะช. “โทษในกฎหมายอาญาฝรั่งเศส.” http://www.humanrights.go.th/files/penalty_criminal_law_in_France.pdf, 3 มกราคม 2560.

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลประเทศไทย. “โทษประหารชีวิตในประเทศไทย.” <https://www.amnesty.or.th/our-work/death-penalty/thailand>, 2 มกราคม 2560.

ภาษาต่างประเทศ

European Monitoring Centre for Drugs and Deug Addiction, Legal Topic Overviews :
Classification of Controlled drugs, <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index146601EN.html>. 2017 (17 January)

European Monitoring Centre for Drugs and Deug Addiction. Narcotic Drugs Act. <http://www.emcdda.europa.eu/topics/law/drug-law-texts?pluginMethod=eldd.showlegaltexdetail&id=677&lang=en&T=2>. 2017 (17 January).

Law Concerning Special Provisions For The Narcotics And Psychotropics Control Law. etc. And Other Matters For The Prevention Of Activities Encouraging Illicit Conducts And Other Activities Involving Controlled Substances Through International Cooperation
chrome-extension://oemmndcblboiebfnladdacbfmadadm/https://www.imolin.org/doc/amlid/Japan/Japan_Anti_Drug_Special_Provisions_Law_1991.pdf.

United Nations Office on Drug and Crime. Convention on Psychotropic Substances, 1971, from <http://www.unodc.org/unodc/en/treaties/psychotropics.html>.

Wikipedia. Drug Policy of Germany. https://en.wikipedia.org/wiki/Drug_policy_of_Germany. 16 January 2017.

Wikipedia. Drug Controlled by the German Betäubungsmittelgesetz (BtMG). From https://en.wikipedia.org/wiki/Drugs_controlled_by_the_German_Bet%C3%A4ubungsmittelgesetz. 16 January 2017.

ประวัติผู้เขียน**ชื่อ – นามสกุล**

ทวีศักดิ์ บัวอำไพ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2543 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม

พ.ศ. 2548 เนติบัณฑิต สำนักอบรมศึกษากฎหมาย

แห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 58

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

ทนายความและทำธุรกิจส่วนตัว